

Değerli Okuyucularımız, bir aylık ayrılığımızın ardından tekrar bizleri kavuşturan Rabbimize hamdolsun.

Dünya ve Ülkemizin gündemi yine yoğun. Dünyada Müslümanlar yine mazlum, yine aç, yine eziyet altında. Kan ve gözyaşı özellikle İslam Coğrafyasından hiç eksik olmuyor. Gün geçmiyor ki Müslümanlar ve mazlumlar aleyhine bir olay ortaya çıkmayın. Maalesef tüm küresel güçler Müslümanlar aleyhine birleşmiş durumdadır.

ABD Başkanlık seçimlerinin tamamlanmasının ardından Donald Trump Ocak ayında koltuğuna oturdu. Beklendiği gibi ilk icraatlarına başladı. Trump, göreve gelir gelmez 7 Müslüman ülkeye vize ve ülkeye giriş yasağı uygulayan Başkanlık Kararnamesini imzaladı. Irak, İran, Suriye, Libya, Yemen, Sudan ve Somali vatandaşlarına geçici süreliğine vize ve ülkeye giriş yasağı uygulayan Kararname'nin yankıları da oldu. Havaalanlarında protesto gösterileri oldu ve toplu namazlar kılındı. ABD'nin kendi içinde de hem Trump'a karşı hem de bu icraatlarına karşı gösteriler oldu. Sokak gösterileri haricinde ABD yargısı ve bürokrasisinde de buna karşı çıkanlar oldu.

Trump'ın bir diğer icraatı ise Meksika sınırına duvar örme ve bu duvarın parasını da Meksika'dan alma kararname idi. Buna karşı

da içeriden ve dışarıdan tepkiler meydana geldi. Meksika bu duvara karşı çıktığı gibi maliyetine de kesinlikle katlanmayacağını ilan etti.

İçeride de bir taraftan 15 Temmuz FETÖ darbe girişiminin etkileri ve FETÖ operasyonları devam ederken bir taraftan da Suriye'nin kuzeyinde El-Bab'da operasyonlar devam ediyor.

Hasan El-Benna'dan İskilipli Atif Hoca'ya, Metin Yüksel'den Malcolm X'e, Abbas Musavi'den Zelimhan Yandarbiyev'e kadar birçok sembol ismin Şubat ayında şehid edilmesi nedeniyle "Şubat ayı şehadet ayı" olarak anılır oldu. Dergimizin Şubat sayısında da; Mehmet Ali Furkan "Allah Yolunda Öldürülenlere ölümler demeyin, bilakis onlar diridirler. Ama siz farkında olmazsınız!" (Bakara, 2/154) ayeti ışığında şehidlik ve şehadet kavramlarına açıklık getirmiş. Fatih PALA'nın "Zulmün Düşmanı Bir Şehid: Sedat Yenigün", İdris KERİMOĞLU'nun "Şehid Abdullah Azzam", Taha Oğuzhan KILAVUZ'un "Aslanlar Göçtüler" başlıklı yazıları ve "Rabbine Âşık Türkiyeli Bir Muhacir; Şehid Selman Gaffaroğlu" başlıklı yazı Şehadet Ayı münasebetiyle dergimizde yerini almış.

Dergimizde okunmaya değer İslami konulardaki diğer ilginç yazılarımız da siz okuyucularımızı bekliyor. Sizi dergimizle başa bırakıyor ve Allah'a emanet ediyoruz.

genc BİRİKİM

Yıl: 20 Sayı: 212

**Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü**
Ali KAÇAR

Genel Yayın Yön.
Ali KAÇAR

Yazışma Adresi
Peyami Safa Mah.
356. Cad. No:25/A
Mamak - ANKARA

Yayın Türü
Yerel, Süreli

Yönetim Yeri

Peyami Safa Mah.
356. Cad. No:25/A
Mamak - ANKARA
Tel : (0312) 229 67 18
Fax: (0312) 229 67 19

Dizgi & Tasarım
Genç Birikim

Baskı

Besabes Matbaacılık /ANKARA
Tel: 0312 395 09 34
www.besabes.com.tr

Baskı Tarihi:
15.02.2017

Değerli Okuyucularımız/Yazarlarımız,
Yazılarınızı Times New Roman karakteriyle 12 punto büyüklüğünde yazılmış olarak, sayfanın sağ, sol, üst ve alt boşlukları 2,5 cm, satır aralığı: tek ve iki yana yaslanmış olarak göndermenizi; yazılarınızın en az 2 en çok 4 sayfa olmasını, yazınız 4 sayfadan fazla ise 2 veya daha fazla olarak bölümlenmiş şekilde göndermenizi rica ederiz.

web : <http://www.gencbirikim.net>
e-mail : gencbirikimdersisi@gmail.com

Abone Şartları:

Yurtiçi abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 50 TL'yi Yurt dışı abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 75 TL'yi ADNAN BOZAN - IBAN NO:TR60 0020 3000 0075 4150 0000 02 no'lu hesaba veya Ramazan DEMİRHAN 6157119 no'lu posta çeki hesabına yatırmanız ve Posta Çeki alındı belgesinin fotokopisini ve adresinizi İlkiz Sokak No: 22/B Sıhhiye /ANKARA adresine göndermeniz yeterlidir.

Bu sayımızda...

- 3 **Bir Ayetin Düşündürdükleri!..**
M. Ali FURKAN
- 8 **Zülmün Düşmanı Bir Şehid: Sedat Yenigün**
Fatih PALA
- 11 **Şehid Abdullah Azzam**
İdris KERİMOĞLU
- 16 **Aslanlar Göçtüler**
Taha Oğuzhan KILAVUZ
- 18 **Rabbine Aşık Türkiyeli Bir Muhacir;
Şehid Selman Gaffaroğlu**
- 20 **Futbolun Tarihi ve Halkları Uyuşturması**
Mustafa GÜLDAĞI
- 27 **Savaş! Daha Çok Savaş!**
Stanley L. COHEN - Çeviri
- 29 **Mekrûh Vakti Olmayan İbâdet: Zikir - I**
Muhammed İMAMOĞLU
- 33 **Ailede Ahlak Eğitimi - II**
İdris KERİMOĞLU
- 38 **İlmin Önemi -II**
Ömer KÖŞÜ
- 43 **Tunus Hatıraları - III**
Hacı DURAN
- 46 **Rohingyalı Muhammed**
Savaş KİMYA
- 48 **Zülmün Karşısında Olmak - I**
Abdullatif ACAR
- 51 **Değişen Sünnet Anlayışı**
Sedef BAĞDAT
- 58 **Şeytanın Taktikleri - I**
Hakverdi DOĞRU
- 63 **Hayırsever**
M. Cihat BATMAZ

Bir Ayetin Düşündürdükleri!..

M. Ali FURKAN

"Allah Yolunda Öldürülenlere Ölüler demeyin, bilakis onlar diridirler. Ama siz farkında olmazsınız!"

(Bakara, 2/154)

Allah yolunda ve Allah için ölmek!.. Dünyevi hiçbir beklenti içine girmeksizin, dünyadaki bütün nimetleri elinin tersiyle iterek sadece ve sadece Allah'ın rızasını kazanmak için, Allah'ın kendisinden, kendisinin de Allah'tan razı olarak ölmek! Bu, nasıl bir duygu, nasıl bir anlayış; ölümü, hayata, dünyaya ve içindekilere tercih etmek!.. Bu, vahiy olmaksızın beşer aklının anlayamayacağı, idrak edemeyeceği bir anlayıştır. Henüz gençliğinin baharındayken, önünde uzun bir ömür duruyor iken, Allah için ölümü arzulamak, gerçekten beşer aklının çok fevkinde olan bir durumdur! İnsanoğlunun fitratında uzun yaşamak, hatta ebedilik/ölümsüzlük duygusu vardır. Hz. Adem (as)'ın şeytanın vesvesesine uyararak 'o ağacın meyvesinden yeme' (Taha,20/120) nedeni de bu değil miydi? Bundan da anlaşılıyor ki, insanoğlunun fitratında ebedilik/ölümsüzlük

Çünkü şehidler, Allah yolunda ve sadece Allah rızası için ölmeyi ve öldürülmeyi can-ı gönülden istemektedirler. Çünkü şehidler bilirler ki, dünyaya gelen her canlı şu ya da bu şekilde, er ya da geç mutlaka ölecektir. Nitekim 'her nefsin ölümü er ya da geç muhakkak tadacağı' (Enbiya, 21/35) buyuruyor bir ayetinde bizi yaratan Yüce Mevla'mız!.. Nasıl olsa bir gün mutlaka ölüneceğine göre bir Mü'min neden sıradan bir ölümü beklesin?

arzusu vardır. Ve bu nedenledir ki, hiç kimse kendi isteğiyle ölmeyi arzulamamaktadır. Şehitler bundan müstesnadır! Çünkü şehidler, Allah yolunda ve sadece Allah rızası için ölmeyi ve öldürülmeyi can-ı gönülden istemektedirler. Çünkü şehidler bilirler ki, dünyaya gelen her canlı şu ya da bu şekilde, er ya da geç mutlaka ölecektir. Nitekim 'her nefsin ölümü er ya da geç muhakkak tadacağı' (Enbiya, 21/35) buyuruyor bir ayetinde bizi yaratan Yüce Mevla'mız!.. Nasıl olsa bir gün mutlaka ölüneceğine göre bir Mü'min neden sıradan bir ölümü beklesin? Allah'ın razı olacağı ve Cennet'inde yüce makamlar vaat ettiği bir ölümü neden arzulamasın? Elbette bu bir tercihtir ve bu tercih de Mü'minlere bırakılmıştır. Mü'min bilir ki, Allah'ın razı olacağı ve Cennet'le müjdelediği ölüm şekli, Kendi yolunda ve rızasına uygun olan ölüm şeklidir. İnsanı yaratan, rızıklandırın ve ona her türü nimeti veren kendisini yaratan Allah'tır. Dolayısıyla insan için hangi ölüm şeklinin hayırlı olduğunu bilen de, yine Allah (cc) değil midir? Nitekim

Cenab-ı Allah bir başka ayetinde nasıl ölünmesi gerektiğini; "Ey iman edenler! Allah'tan, O'na karşı olarak korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin" (Al-i İmran, 3/102) buyurmak suretiyle belirtmektedir.

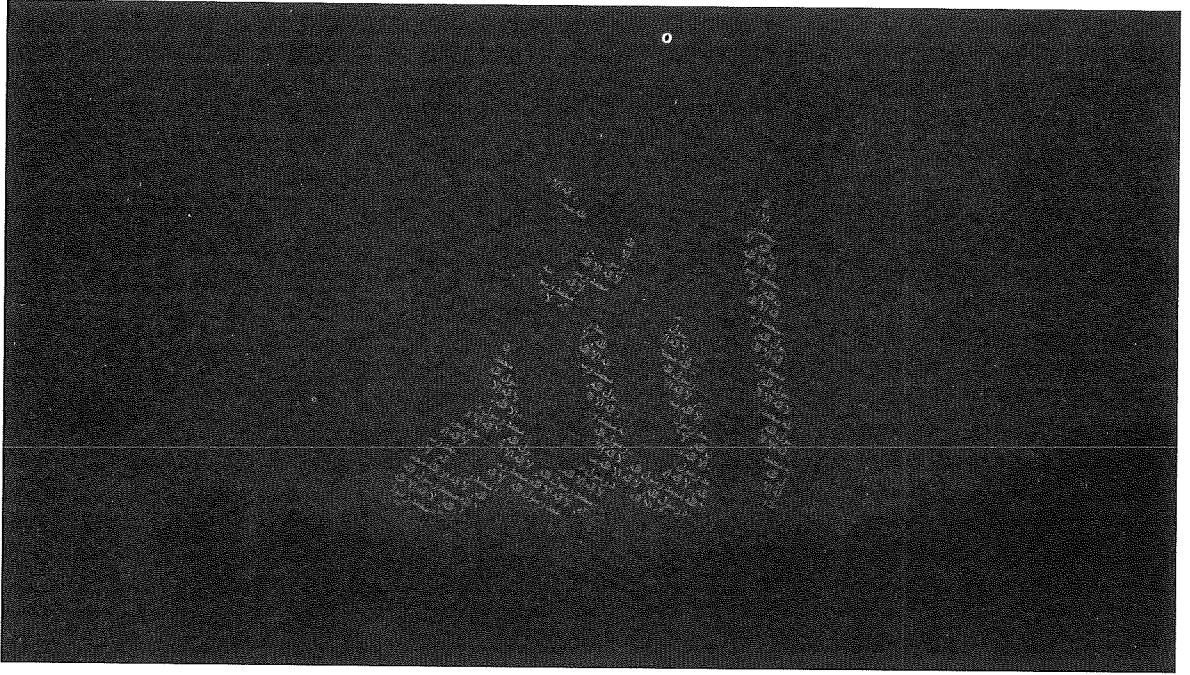
İlahi vahyin hikmetini anlamamış olanlar, Allah yolunda ölümler dahil her türlü ölümü, bir kayıp olarak değerlendirmektedirler. Oysa Müslüman için Allah yolunda ölmek bir kayıp değil, tersine bir kazançtır. Üstelik kâinatın ve içindekilerinin yaratıcısı ve sahibi olan Allah'ı Teala 'Allah yolunda öldürülenler ölüler demeyin, bilakis onlar diridirler, ama siz farkında değilsiniz' (Bakara, 2/154) buyurmak suretiyle, Allah yolunda öldürülenlerin, insanların zannettiği gibi bir normal ölüm olmadığı, bilakis Allah katında onların diri olduklarını belirtmektedir. Bir başka ayette ise "Allah yolunda öldürülenleri sakın 'ölüler' sanmayın. Hayır, onlar, Rableri katında diridirler, rızıklanmaktadır" (Al-i İmran, 3/169) buyurulmakla bu, teyid edilmektedir.

İşte bu şekilde, Allah yolunda ve Allah rızası için öl(dürül)enlere İslami literatürde 'Şehid' denilmektedir. Şehidin makamı ise İslam'da çok önemli ve çok yüce bir makamdır. Hem Kur'an'da ve hem de Hadis-i Şeriflerde şehidler övülmekte, Müslümanlar şehidliğe özendirilmektedir. O halde, Allah (cc)'nin Cennet'le ve Cennet'in içindeki nimetlerle ve yüce makam ve rütbelerle müjdelediği, Peygamberi Hz. Muhammed'in de birçok Hadis-i Şerifinde çokça övdüğü şehidlik nedir ve kimlere şehid denmektedir? Şehidlik konusu, İslami düşüncede çok açık olmasına rağmen, İslami kavramları sulandırmak, asli konumundan uzaklaştırmak için, başta kimi teologlar olmak üzere kompleksli kimi yarı aydınlar tarafından bu konuda kasıtlı olarak bir kafa karışıklığı meydana getirilmeye çalışılmaktadır. Ne yazık ki, kimi Müslümanlar da bu kafa karışıklığının oluşmasına, bilerek ya da bilmeyerek katkı sağlamaktadırlar. Dolayısıyla sıradan, hatta bazen İslam ve Müslümanlara karşı mücadele eden birtakım batıl ve sapık ideoloji mensupları da, kendi ölümlerine 'şehid' demektedirler. Oysa Müslüman olmayan ve Allah yolunda mücadele etmeyenlerin ölümleri ne şekilde ve ne uğurda olursa olsun, bunlara 'şehid' demek mümkün değildir. Aksi ise, İslam'ı bilmemek, anlamamak anlamına gelir. Ne yazık ki, Komünizm uğruna, kapitalizm uğruna, Kemalizm uğruna, Kürtçülük, Türkçülük, Arapçılık gibi etnik sebeplerle ya da sol/sosyalizm/devrimcilik uğruna öldürülenlere şehid denildiği bir dünyada yaşamaktayız.

İslam'da Şehidlik; Şehid Nedir, Şehid Kime Denir?!

Arapça bir kelime olan ve (Ş, H, D) kökünden türetilmiş olan Şehid kelimesi, lügat olarak çok geniş bir anlama sahiptir; "hazır oldu, huzurda bulundu, şehadette bulundu veya müşahede etti gibi manaların yanında; "hazır", "tanık", "dosdoğru ve güvenilir bildirici (haberci)", "bilinçli" "hissedilip görülen", "bütün gözlerin ona dikildiği kimse", "örnek" ve "örnek alınan" anlamlarına gelmektedir. Şehid kavramının çoğulu ise, 'Şuheda' ve 'eşhad'dır. Kur'an'da otuz beş dolayında "şehid" kelimesi ve yirmi civarında da, çoğulu olan "shuheda" kelimesi geçmektedir. Aynı kökten gelen kelimelerle beraber, Kur'an'da geçen "şehid" kelimesi, daha çok şâhid manasıdır. Şehid, aynı zamanda Yüce Allah'ın isimlerinden biridir.(Şamil Ansiklopedisi, http://www.sevde.de/islam_Ans/islam_ans.htm) Şer'i anlamı ise 'Allah'a ve Resulüne itaat etmiş, Allah yolunda, Allah rızası ve Allah'ın dinini hayata hâkim kılmak için kâfirlere ve müşriklere karşı direnişte ve verilen mücadelede öldürülen Müslüman'a şehid denir.' Gerek lügat ve gerekse şer'i tanımdan da anlaşılacağı üzere sıradan ölümlere ya da İslami amaçlı olamayan mücadelelerde ölenlere şehid denmez. O halde, ölen bir kişiye şehid denilebilmesi için, o kişinin; öncelikle Mü'min olması, ikinci olarak, Allah yolunda ve sadece O'nun rızası için mücadele ediyor olması, üçüncü olarak, Allah'ın dinini hayata/kâinata hâkim kılınması için yani 'din yalnız Allah'ın oluncaya ve fitne yeryüzünde kalmayınca kadar mücadele etmeye niyet etmiş olması, dördüncü olarak ise, Allah'ın ve O'nun Resulü Muhammed'in koymuş olduğu çerçeve dahilinde verdiği mücadelede ölmüş/öldürülmüş olması gerekmektedir. Bu belirtilen dört şıkkın dışında, ne için ve kim adına olursa olsun, hatta Müslüman olmasına rağmen Allah yolunda ve Allah rızası olmaksızın herhangi bir beşeri sistemin korunması için verilen mücadelede ölen kimseye asla şehid denmez. Velew ki, bu ülke, onun içinde doğduğu, büyüdüğü, yaşadığı, anasının, babasının, akrabalarının bulunduğu bir ülke olsun, fark etmez!..

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere şehitlik kavramı, sadece İslam'a ait bir kavramdır. O, sadece Müslümanlar için İslami bir rütbe ve bir makamdır. Bu rütbenin İslam dışı rejim, sistem, ideoloji ve dinlerle hiçbir alakası ve ilişkisi yoktur. Buna rağmen, İslami kavramlar içerisinde en çok istismar edilen kavramlardan birisi de, ne yazık ki, şehadet ve

şehitlik kavramıdır. Oysa gerek Kur'an-ı Kerim ve gerekse Hz. Peygamber (as)'ın Hadis-i Şerif'leri, bu konuda oluşmuş ya da oluşacak bütün kafa karışıklıklarını, yanlış değerlendirme ve algılamaları ortadan kaldıracak derecede açıktır. Dolayısıyla bu kavram ile ilgili olarak kim ne derse desin ya da nasıl bir tanımlama getirirse getirsin, ben Müslüman'ım diyen birisi için, bu konuda tek ölçü ayet ve hadislerdir.

Bu çerçevede Kur'an-ı Kerim'de konu ile ilgili ayetlere bakıldığında, bu konunun ne kadar açık olduğu görülecektir. İşte konuyla ilgili birkaç ayet:

"Allah Yolunda öldürülenler ölümler demeyiniz, bilakis onlar diridirler. Ama siz farkında olmazsınız!.." (Bakara, 2/154)

"Allah yolunda öldürülenleri ölümler sanma. Hayır (onlar) dipdiridirler. Rableri katında rızıklanmaktadırlar! Allah'ın lütfundan verdiği nimetle sevinçlidirler. Arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere de hiçbir korku olmayacağını ve üzülmeceklerini müjdelemek isterler.." (Al-i İmran, 3/169-170)

"Allah, müminlerden, canlarını ve mallarını, kendilerine cennet üzere satın almıştır: Allah yolunda çarpışacaklar da öldürecekler ve öldürülecekler. Bu, Tevrat'ta da, İncil'de de Kur'an'da da Allah'ın kendi üzerine yüklediği bir ahittir. Allah'dan ziyade ahidine riayet edecek kim vardır? O halde yaptığınız alış-veriş ahdinden dolayı size müjdeler olsun! Ve işte o büyük kurtuluş budur." (Tevbe, 9/111)

"O halde geçici dünya hayatını, ebedî ahiret hayatı karşılığında satacak olanlar, Allah yolunda savaşsınlar. Her kim Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse, her iki durumda da biz ona yarın pek büyük bir mükâfat vereceğiz." (Nisa, 4/74)

Bu ayetlerden anlaşılacağı üzere Allah yolunda öldürülenlere ölü denmez. Bu şekilde yani Allah yolunda ölüm ya da öldürülme, bir kayıp olarak da değerlendirilemez. Çünkü Allah yolunda ölmek yani şehid olmak Müslümanlar için çok önemli bir kazançtır. Hz. Peygamber (as)'ın elçisi Hz. Haram b. Milhan (ra) gönderildiği Ma'une kuyusu halkına İslam'ı tebliğ ederken: "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed de O'nun elçisidir" dediği esnada arkasından habersizce onu mızrakla vururlar. Vücuduna saplanan mızrak göğsünden çıkar. Göğsünden çıkan kanları eline yüzüne sürerek: "Allah'ü Ekber! Allah'ü Ekber! Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki ben kazandım" diyerek haykırır. İnsan beşer gözüyle, yeryüzü ölçüsüyle baktığı zaman ölüp gitmekte olan bu insanın 'ben kazandım' sözüne bir anlam veremez. Ancak İlahi vahyin ölçüsüne göre bakıldığı zaman, ölüp gitmekte olan bu insan, gerçekten kazançlıdır; çünkü bu insan kârlı bir alış-veriş yapmıştır; 60-70 sene olan bu dünya hayatı karşılığında ebedi/sonsuz olan bir hayatı, üstelik Allah'ın rızasını kazanmış bir şekilde satın almıştır. Elbette böyle bir alış-veriş kazançlıdır. Bu kazanç ancak ve ancak Allah yolunda mücadele etmekle kazanılabilir.

Çünkü, bir Müslüman sadece Allah yolunda (Nisa, 4/76) ve Allah rızası için mücadele eder. Ve bu mücadele de "Yeryüzünde fitne kalmayıp, din tamamıyla Allah'ın dini oluncaya kadar..." (Enfal, 8/39) devam edecek bir mücadeledir. Bu mücadelenin karşılığında ise dünyevi anlamda bir karşılık değil, uhrevi anlamda, o da sadece Allah'tan bir ecir/karşılık beklenir. Tıpkı Akabe Biatı'nda 'Ey Muhammed, biz sana biat edersek, kılıç bir daha kınına girmeyecek, Arap ve Acem herkese karşı savaşmak

durumunda kalacağız. Peki bunun karşılığında bize ne var' diyen bir sahabeye, Hz. Peygamber (as); "Cennet" var dediğinde, o sahabe de 'ne güzel bir alış-veriş, bu sözleşmeyi ne bozarız, ne de bozulmasını kabul ederiz" demesi gibi!..

Hadis-i Şeriflerde de şehid ve şehadet övülmekte ve Müslümanlar teşvik edilmektedir. Konuyla ilgili birkaç Hadis-i Şerif şöyledir:

Hz. Peygamber'e (as) bir Arabi geldi: "Bir adam ismi anılsın diye harp eder, övülsün diye savaşır, ganimet almak için harb eder, mevkiini görsünler diye savaşır" dedi. Resulüallah (as) "Her kim, Allah kelimesi yüce olsun diye savaşır, işte o kimse, Aziz ve Celil olan Allah yoludur."

Ebu Musa (ra)'dan; "Hz. Peygamber (as)'a soruldu: "cesaretini göstermek için, hamiyeti için ve gösteriş olsun diye savaşanların hangisi Allah yoludur?" Hz. Peygamber (as): "Kim, Allah Kelimesi'nin yüceltilmesi için savaşır, onun savaşı Allah yoludur, diye buyurdu." (Buhari, Müslim)

"Cennete giren hiçbir kimse, dünya üzerindeki her şey kendisine verilse dahi, dünyaya dönmek istemez. Ancak şehid müstesnadır. O, göreceği ilahi ikramdan dolayı tekrar dünyaya dönüp on defa daha öldürülmeyi (şehid olmayı) temenni eder" (Buhari, Cihad 6; Müslim, İmare, 108,109; Nesei, Cihad 33)

"Ebu Hureyre (ra)'dan rivayet edildiğine göre Hz. Muhammed (as) şöyle buyurmuş:

Kıyamet gününde aleyhinde hüküm olunacak

"Cennete giren hiçbir kimse, dünya üzerindeki her şey kendisine verilse dahi, dünyaya dönmek istemez. Ancak şehid müstesnadır. O, göreceği ilahi ikramdan dolayı tekrar dünyaya dönüp on defa daha öldürülmeyi (şehid olmayı) temenni eder"
Buhari, Cihad 6; Müslim, İmare, 108,109; Nesei, Cihad 33

halkın birincisi, şehid edilen bir adam olacaktır. O kişi Allah'ın huzuruna getirilir. Allah, ona verdiği nimetleri bir bir anlatır. O da bunları bilir, hatırlar. Yüce Allah ona:

- Bu nimetlerin arasında ne yaptın? diye sorar. O, şu cevabı verir:

- Senin rızan için savaştım ve nihayet şehid oldum. O zaman Allah şöyle der:

- Yalan söylüyorsun! Fakat sen, hakkında kahraman denilsin diye savaştın ve neticede de öldürüldün. Allah'ın emri

üzerine o kişi yüzüstü sürüklenecek Cehenneme yollar.

İkinci olarak, ilim öğrenmiş, başkalarına öğretmiş, Kur'an okuyan biri Yüce Allah'ın huzuruna getirilir. Allah, ona da verdiği nimetlerini tek tek anlatır. O da bu nimetleri anlar ve kabul eder. Yüce Allah ona şöyle sorar:

- Bu nimetlerin içinde bulunurken, benim için ne yaptın? O kişi, şu cevabı verir:

- Senin rızan için ilim öğrendim, Kur'an'ı okudum ve başkalarına da öğrettim, okuttum. Ondan sonra Allah ona şöyle der:

- Sen yalan söylüyorsun! Sana âlim, ne güzel okuyor, denilsin diye okudun. İlim öğrenmeyi, Kur'an'ı okumayı, başkasına öğretmeyi ve okutmayı, riya ve gösteriş için yaptın. Nihayet senin için bu övgüler de yapıldı. Allah'ın emri üzerine bu adam da yüzüstü Cehenneme atılır.

Üçüncü olarak, Allah'ın kendisine zenginlik ve çeşitli mallardan verdiği bir kişi getirilir. Allah, bu kişiye de verdiği nimetleri ayrı ayrı anlatır. O da, bu nimetleri bilir, hatırlar. Yüce Allah ona da şu soruyu sorar:

- Bu nimetlerin arasında bulunduğunda, ne gibi hayırlı işlerde bulundun? Kişi şu cevabı verir:

- Senin rızan için, sevdiğin her türlü hayır yollarına harcamada bulundum. Allah, onun bu cevabı üzerine şöyle der:

- Sen yalan söylüyorsun! Sana cömert desinler diye bu hayır yollarına harcamada

bulundun. Bu yardımları, riya ve gösteriş için yaptın. Sonra, Allah'ın emri üzerine bu kişi de, yüzüstü sürüklenerek Cehenneme yollar" (Şamil Ansiklopedisi)

Konuyu daha da açık hale getirmek için bazı alimlerin görüşlerini de nakletmek faydalı olacaktır.

Merhum Şehid Seyyid Kutub, konuyla ilgili olarak şöyle diyor: "Kalem tutan eller pek çok şey yapabilirler. Ama bir şartla: "Düşüncelerini yaşatabilmeleri için ölmeleri, onu kanlarıyla, etleriyle beslemeleri lazımdır. Hak bildiklerini söylemeleri, o hak söz uğruna kanlarını feda etmeleri gerekir. Düşüncelerimiz ve sözlerimiz hareketsiz cesetler gibidirler. Biz ne vakit onları kanlarımızla besler, uğurlarında ölürsek, o zaman dipdiri fırlar ve canlılar arasında yaşarlar. Demek ki, yeryüzünde bir inancın hayat sürmesi ancak o inancın uğruna hayatların feda edilmesiyle mümkündür.

Yine merhum Seyyid Kutub bir başka yerde de: "Kur'an yolunda yanmadıkça, küfrün karanlığı aydınlanmaz."

Şehid Hasan el-Benna da: "Ölümü hayata tercih eden kimse için ölümle hayat müsavidir. Ölümü hayata tercih eden bir milletin önünde hiçbir şey durmayacaktır."

Şehid Mutahhari de: "Şehid aynen bir muma benzer, yanar, yanar, etrafına nurlar saçar ve kendi yokluğuna mal olacak bu yanışla muhitini huzura kavuşturur, işlerini görmeye yardımcı olur. Fakat sonunda kendini bitirip söner gider."

Ölüm Yok Oluş Demek Değildir!..

Ölüm bir son, bir yok oluş değildir. Ölüm geçici/fani olan bu dünyadan ebedi âlem olan Ahirete geçiş köprüsüdür. Ölüm, dünyadan Ahirete doğru devam eden bir yolculukta bir ara duraktır. Ölüm, uykudan uyanmadır, ebedi âlemde, yeni bir hayata başlamadır. Ölüm, sevgiliye vuslattır; vuslat ise hasretin sonu, yeni bir yolun ise başlangıcıdır. Müslüman'ca yaşamış ve Müslüman'ca ölmüş biri için, ölüm böyledir. Allah yolunda mücadele ederken ölümün ve öldürülmenin adı olan şehidlik ise, bu ölümden çok daha yüce, çok daha mukaddes ve çok daha farklıdır. Bu farklılık, defnedilme işleminden itibaren başlar ve Allah'ın vereceği nimetlerdeki ayrıcalığa kadar devam eder. Nitekim Şehid, diğerlerinden farklı olarak yıkanmaz, kefenlenmez, şehid olduğu elbisesiyle defnedilir; çünkü onun kefeni şehid olurken giydiği elbisesidir. Gusül,

ölü bir cesedin temizlenmesi içindir. Oysa şehidler, Allah yolunda verdikleri mücadeleden dolayı, her türlü manevi pislikten arınmış ve tertemiz olan kimselerdir. Şehid, hem Allah nezdinde, hem de insanlar nezdinde, verdikleri mücadele neticesinde öldürüldüklerinden dolayı ölümsüzleşirler. Müslüman'ca yaşamış ve Müslüman'ca ölmüş biri, yaşayanların örnek alacağı çok derin izler bırakmaz. Ama bir şehid ise, sadece yaşadığı dönemde/çağda değil, bütün çağlara ve nesillerle örneklik oluşturacak çok derin izler bırakır. Şehid Metin Yüksel'in dediği gibi "Şehadet bir çağdır tüm nesillere ve çağlara!"

Şehid, İlay-ı Kelimetullah yani Allah Kelimesi'nin yüceltilmesi uğruna ölümü tercih ederek ölümsüzleşmiş kimsedir. Bu nedenle şehadet, büyük bir fedakârlıktır. Fedakârlığın en yücesi kişinin malından, mülkünden, karısından, çocuğundan ve her şeyinden vazgeçmesinden daha öte, öz varlığından/canından fedakârlıkta bulunmasıdır. Bu fedakârlığın karşılığı olarak onlar, -bizler farkında olmasak da- Allah'ın katında diridirler ve rızıklandırılmaktadırlar. Bu nedendir ki şehidlik bir kayıp, bir yok oluş değil, bir kazançtır. Elbette beşer ölçüsüyle, şehid olurken bile bunun bir kazanç olduğunu anlamak mümkün değildir. İlahi ölçüyü esas alanların nezdinde ise, şehid olmak bir kayıp değil, bir kazançtır.

Tarih sahifeleri, Allah yolunda zalim, tağut, Firavun, Nemrut, Ebu Cehil ve daha nice tarihin yüz karası insanların ve sistemlerin karşısına dikilerek hakkı haykırmış ve Allah yolunda canını ve her şeyini feda eden şehidlerin hatıraları ile doludur.. Hz. Sümeyye (r.anha) ve Hz. Yasir (r.a)'dan bu tarafa sayısız şehidler verilmiştir. Bu şehidlerin kanlarıyla İslam toprakları yeşermiş ve bugün de bütün İslam coğrafyasında emperyalist kafirlere yönelik kutsal bir mücadelenin meşalesi tutuşturulmuştur. Bu meşale yüzyıllardan beri sönmeden Kıyamete kadar devam edecek kutsal bir meşaledir. Şehid Şeyh Saidler, Şehid İskilipli Atif Hocalar, Şehid Şeyh İzzeddin el-Kassamlar, Şehid İmam Hasan el-Bennalar, Şehid Abdulkadir Udehler, Şehid Seyyid Kutuplar, Şehid Şeyh Ahmed Yasinler ve daha niceleri, gerek içinde yaşadığımız topraklarda, gerekse İslam coğrafyasının diğer topraklarında, kanlarıyla bu şehadet meşalesini söndürmeden nesillerden nesillere taşımışlardır. Bu şehidler kervanı bugün de devam etmektedir ve kıyamete yani 'din yalnız Allah'ın oluncaya ve fitne yeryüzünde kalmayınca kadar da devam edecektir.

Zülmün Düşmanı Bir Şehid: Sedat Yenigün!

Fatih PALA
fatihpalafatih@gmail.com

Yok yok, iyiler, güzeller, doğrular olmadan bu dünyanın yaşanılır pek tadı yok hakikaten. Beraber yürüyeceğin, konuşacağın, dertleşeceğin, oturup kalkacağın hiç tasa etmeden, neyin var neyin yoksa paylaşacağın hiç gizlin saklın olmadan; böyle kardeşlerin, arkadaşların, büyüklerin, ağabeylerin varsa lezzeti de vardır yaşamının, günlere uyanmanın, gecelere uzanmanın. Sanırım aynı duyguları ve fikirleri sağlığında çevresine en berraklığıyla yaşatanlardan biri de şehid Sedat Yenigün olmuştur. 5 Temmuz 1980 tarihinde İstanbul'un Fatih'inde kurşunların hedefi olan, hedefi kurşun sıkanları diriltmek olan bir Sedat Yenigün var karşımızda duran; grilikler, fülûluklar, bulanıklıklar kendisinde durulanan.

Zamanının Müslümanca kaygı taşıyan matbu yayın organlarından Milli Gazete, Milli Gençlik, Hareket, Düşünce, Sur, Çatı, Sebil, Tevhid,

Sedat Yenigün'ü anlatmak için sözler yeterli değil; onu tanımak ve beraber bulunmak, gezmek, konuşmak ve mücadele arkadaşlığı etmek gerekirdi. Kitabın okuyucuya sunulmasındaki temel gaye; yeni neslin, böylesine fedakâr, idealist, müşfik, mesaisinin tamamını İslamî bir hayat yaşama ve yaşatmaya tahsis etmiş, mücadelesinde dahi estetik sahibi ve dengeli bir Müslümanın örnek şahsiyetinden ve fikirlerinden alacakları çok şeylerin olmasıdır.

Hicret, İslamî Hareket; o'nun için fikirlerini, düşüncelerini, ümit, beklenti ve kaygılarını diğer insanlarla ve tabii özellikle de Müslümanlarla paylaştığı hür tefekkürün kaleleri olmuştur. Şehadetinin on sekizinci yılında İnkılab Yayınları, ilk baskısı 1990'da yapılan "Bir Şehidin Notları - Sedat Yenigün (1950-1980)" isimli kitap çalışmasını bizlere ulaştırmıştı. Şehidin 1974-1980 yılları arasında, adlarını zikrettiğimiz yayın organlarında yazdıklarıyla vücut bulan bu eser, onun ne kadar derinlikli ne kadar örnek ve öncü Müslüman olduğu konusunda bizleri aydınlatmakta. Kitabın takdim bölümünde de

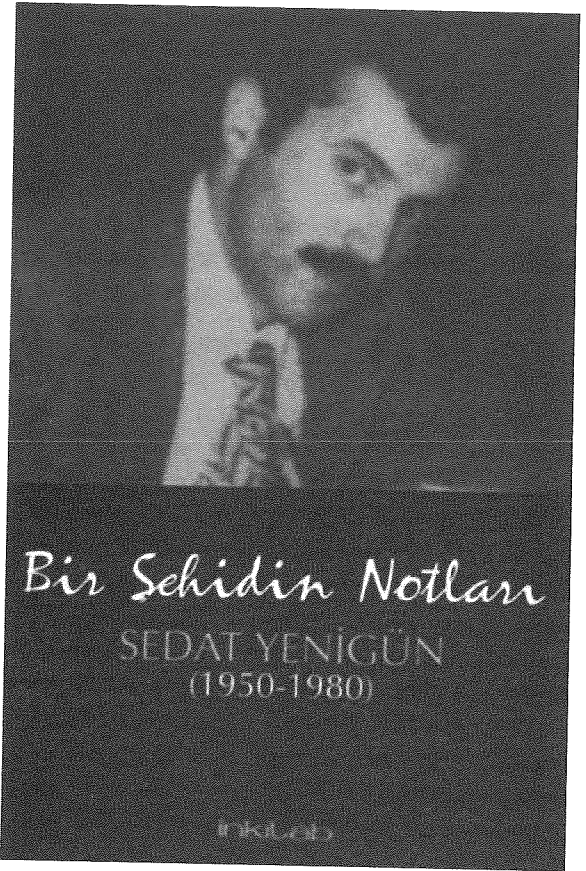
arz edildiği üzere, aslında Sedat Yenigün'ü anlatmak için sözler yeterli değil; onu tanımak ve beraber bulunmak, gezmek, konuşmak ve mücadele arkadaşlığı etmek gerekirdi. Kitabın okuyucuya sunulmasındaki temel gaye; yeni neslin, böylesine fedakâr, idealist, müşfik, mesaisinin tamamını İslamî bir hayat yaşama ve yaşatmaya tahsis etmiş, mücadelesinde

dahi estetik sahibi ve dengeli bir Müslümanın örnek şahsiyetinden ve fikirlerinden alacakları çok şeylerin olmasıdır.

Yaşarken üzerinde durmadan edemediği, mürekkebiyle kalıcılaştırmaya çalıştığı hususların kol gezdiği yazılarından, özellikle hem de en son yazısı olan ve İslamî Hareket'te yayınlanan "Gel Ey Zulüm, Zulmün Ta Kendisi!" başlığını verdiği, beni en çok etkileyenlerden birisi oldu. Bu yazısında kaleminin, öfkeli bir kılıcın ucu mahiyetinde olduğunu ama yine de edepli ve veciz halini görüyoruz. Bu da onun Müslümanlığının donattığı hassas ruhundan kaynaklanmış olsa gerek. Şimdi, bu söz konusu ettiğimiz yazısını dikkate alarak onu hem rahmet ve minnetle anma hem de onun derdiyle dertlenme zamanı.

Sedat Yenigün, burada zulmün tanımını doğru yere oturtmakla işe başlamış. Zulmün, herhangi birinin tırnaklarının çekilmesine, parmaklarının koparılmasına, kısaca vücuda eziyet edilmesine verilen bir isimmiş gibi anlaşılmasına karşı çıkıyor. Ya her gün görünmeyen bir işkence makinesinin; ruhların, beyinlerin ve gönüllerin üstündeki cenderesine ne denmeli, sorusunu sormadan edemiyor. Onu asıl rahatsız eden zulüm; imanı, aşkı, insanlığı, şahsiyeti, fazileti imha eden zulümdür, vücuda değil de. Hatta sözü korkusuzca şuraya getiriyor ve Allahu Teâlâ'nın indirdikleri ile hükmetmeyenlerin zalimlerin ta kendileri olacağını bildiren ayet-i kerimeyi hatırlatarak diyor ki: "Hatta bu düzenin bizatihi kendisi zulüm değil mi?"

Zulmün, artık hayatın bir parçası olduğundan dem vurduğu bir yerde şu haykırışları dinliyoruz Yenigün'den: "Sen çocuk! Halinden memnun musun? Oynayacak bir sahan, parkın, bahçen var mı? Sen ihtiyar! Artık sana otobüste yer veren genç görüyor musun? Sen ey hasta sahibi! Telaşla bindiğin taksiyle pazarlık fırsatı bulamadıysan kaç para isteneceğini biliyor musun? Sen ey hasta! Paran yoksa seni nasıl kapı dışarı atacaklarını tahmin edebiliyor musun? İşte bunlar, çok küçük, ama muhtevaları zulümle dolu sahneler..." Milyonlarca insanın yaşadığı şehirlerde kavurucu sıcakların altında sığınılacak, ferahlanılacak bir tek yerin bile olmadığını; çünkü paranın, ağacı, yeşili, ufku,

manzarayı, velhasıl güzel olan ne varsa her şeyi silip süpürdüğünü esefle ifade ediyor.

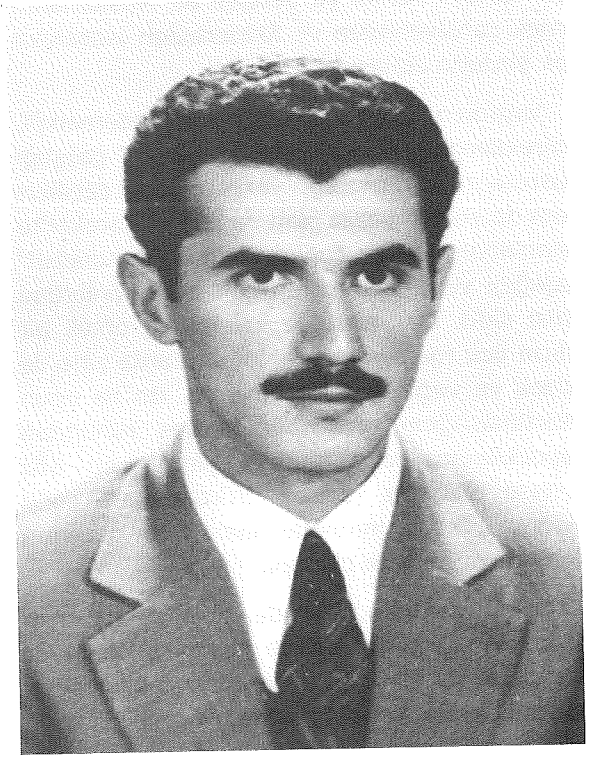
Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin "Müslüman, Müslüman'a zulmetmez ve bir zalimin pençe-i zulmü ve gadrinde bırakmaz." şerefli sözünü aktardıktan sonra, zulme rıza gösterenlere kaşlarını çatarak neler söylemiyor ki! Zulümleri gördükleri halde nasıl olur da rahat yaşayabildiklerini sorguluyor. Binlerce genç kızın zulmün pençe-i gadrinde inlemesi, nice ana kuzusunun iğrenç bir hayata mahkûm edilmesi ortadayken, milyonlarca insan, ana, baba, kalp sahibi kimselere, bu zulümlere gönüllerinin nasıl razı olduğunu sorup duruyor. Ve devletten hesap soruyor; bu kirli paralara elini nasıl uzatabildiği, o kirlenmişleri nasıl vergi mükellefi olarak tanıdığı konusunda. Yenigün'e göre o paralar; kanla, irinle, gözyaşıyla, zulümle yoğrulmuştur. İşte zulüm! Zulmün ta kendisi!

İmam efendileri de unutmuyor şehidimiz. Mahallesinde binlerce genç bunalımdan mahvolurken, ona ab-ı hayat gibi İslam'ı sunamayan ve namaz kıldırma memurluğundan

öteye gidemeyen, rahat evlerinde kahvelerini bin bir rahatlıklar içerisinde yudumlayan, ölümlere Kur'an okumaya giden İmam efendilere bir çift, belki bin çift sözü vardır Sedat Yenigün'ün. İslam'ın dinamizmine, makamına, tebliğ'e, cihada, emr-i bil maruf'a ihanet ederek tağuta hizmetle zulmettiklerini hatırlatıyor onlara. Hakkı saklamakla zalim olduklarını, unutulmuşluktan gün yüzüne çıkarıyor.

Peki, çıplaklığa ne demeli! Yenigün için çıplaklık da bir zulümdür. Kadının, tesir gücüne inandığı vücudunu, tahrik edici bir hale getirerek sokaklarda, caddelerde kendini teşhir etmesinin toplum için bir zulüm olduğunun altını çiziyor. Öylesi kadınlara bakın ne tür bir serzenişte bulunuyor: "Ey kadın! Bu insanların dikkatini neden çekiyorsun? Şu, eline çantasını almış mektebine giden, okumak, dikkat üretmek zorunda olan, buluş çağının getirdiği sarsıntıyı yaşayan şu genci şoke etmeye, ruh dünyasını alt üst etmeye, duygu dünyasında hayvanî arzuları birinci plana çıkarmaya ne hakkın var? Şurası muhakkak ki sen, kişide saygı değil, arzu uyandırıyor. Hayat, sadece şehvet değil. Bir cemiyetin sokakları, büroları, mektepleri, ilan tahtaları; eğer kadın etiyle doluysa orada tek bir duygu hâkimdir, şehvet!" Bu sözlerinden sonra, bu denli kadınlara, kendilerine saygı duymak istediğini ve otobüste, sokakta, büroda, okulda, işiyle gücüyle meşgul olacak binlerce insanı tahrik etmemeleri konusunda ricada bulunuyor, "lütfen" diyor. Heva ve hevesleriyle binlerce, belki milyonlarca insanın moral zindeliğini alt üst ederek zulmettiklerini ifade ediyor.

Zulüm konusunu, bunlarla sınırlandırmıyor Yenigün. Nasılsa insanlar anlamaz diyerek yaptığı yüz liralık işe bin lira isteyen tamirciye; önünden geçen binlerce insanın iştahını, açıktan döndüre döndüre tavuk vs. kızartarak kabartan satıcıya; içeride sohbet edip de milleti kapıda bekleten amirlere; faizciliği, tefeciliği devlet eliyle resmileştirenlere; hastanede üstünkörü baktığı hastayı, muayenehanesinde soyan doktorlara; bir işi, ehli dururken o işi ehil olmayana veren idarecilere; meyvenin fiyatı düşmesini diye Allah'ın kullarına bahsettiği nimetleri denize döken, helak eden, Rabbin lütfunu kullarından esirgeyen vicdansız

kabzımallara ve daha daha fazlalarına, insanlara zulmederek zalimlerden olduklarını duyuruyor. Anayasasına, "Kimse vicdanî kanaatlerinden ötürü suçlanamaz, zorlanamaz. Herkes, vicdan hürriyetine sahiptir." diye yazıp, okula, büroya, imtihana "Başörtüyle girilmez!" emrini çıkaranların da zalim oğlu zalim olduklarını bildiriyor.

Asıl vurucu nokta ise "Allah'ın indirdikleri ile hükmetmeyenlerin, isimlerinin küfrün zulmeti gibi zalim olduğunu ve kendilerine, düzenlerine rıza göstermenin nasıl mümkün olacağını" söylemesidir. İşte bu yiğit adam, bu cengâver yürek, 1980'de hainler ve dahi zalimler tarafından kurşunlanarak şehid edilir. Birilerinin gidişatına çomak sokmak isteyenlerin akıbetidir şehid edilmek... Zulme razı olmayanların, adaleti tesis etmek isteyenlerin, bu yolda korkusuzca mücadele verenlerin hakkıdır şahadet... Yalnızca kendini, kendi rahatını düşünmeyenlerin, bütün bir insan/Müslüman coğrafyasının sancısını iliklerine kadar hissedenlerin yurdudur cennet...

Yolu şahadet, sonu şehitlik ve yurdu cennet olanlara ne mutlu! Ne mutlu onlar gibi olabilmeyenlerin gayretinde olanlara! Ne mutlu, ne mutlu, ne mutlu!

Şehid Abdullah Azzam

İdris KERİMOĞLU

Nice ölü kalpler vardır ki şehitlerin ilginç hayatlarını dinlemek suretiyle dirilmiştir. Nice yolunu kaybetmiş kimseler şehitlerin hayatını okuduktan sonra doğru yolu bulmuştur. Nice gafil ve günahkârlar şehitlerin hayatından etkilenip, Rabbine dönmüştür.

İslam toplumunda kardeşlik, vefa, sevgi, adalet gibi önemli değerlerin kaybolduğu, ilimden ve cihaddan uzaklaşıp seküler ve kapitalist bir hayatın benimsendiği günümüzde şehadeti ve şehidlerimizi ve bu şehitler içinde ayrı bir yeri olan Abdullah Azzamı gündemleştirmek şehadeti gündeminden çıkaran Müslümanlar için ayrı bir önemi haiz olsa gerek.

Amacımız, yeryüzüne ayak basmış değerli insanlardan birisi olan ve **"Dostları sevindiren bir yaşam, düşmanları öfkeliendiren bir şehadet"** ile Rabbine kavuşan Şehid Abdullah Azzam'ı hayırla anmak ve şehidin İslâm ümmetine olan mesajlarını hatırlatmaktır.

Abdullah Azzam, 1941'de Siyonist zulmün, baskının ve şiddetin içindeki Filistin'in Cenin kasabası yakınlarındaki Seyletul Harisiye köyünde doğmuştur. Şam'da yüksek öğrenimini tamamlayarak, Dimaşk Üniversitesi Şeriat Fakültesinden 1966 yılında mezun olmuştur.

1967 yılında Filistin'in Batı Yakası ve Mescid-i Aksa'nın İsrail tarafından işgal edilmesinden sonra 1969'da İhvan-ı Muslimîn (Müslüman Kardeşler) teşkilatına katılmıştır. 1969'da Usul-i Fıkıh konusunda mastır diploması almış, akabinde Amman'da Şeriat Fakültesinde okutman olarak görev yapmıştır.

1973 yılında Kahire Üniversitesinde Usul-i Fıkıh dalında doktorasını tamamlamış, 1973-1980 yılları arasında ise Ürdün Üniversitesi Şeriat Fakültesinde öğretim üyeliği yapmıştır. Ürdün'den askeri yargıtay kararıyla sürülünce 1981 yılında Suudi Arabistan Cidde'de bulunan Melik Abdulaziz Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmıştır.

1970'lerin sonuna doğru dünya yeni bir sürece girmiş, dünyanın ikinci süper gücü olan Sovyetler Birliği Afganistan'a saldırmıştır. *Bu saldırı İslam dünyasında halifelik kaldırıldığından beri hiç gerçekleşmeyen bir olayın ortaya çıkmasını sağlamıştır.* Dünyanın dört bir yanından Müslümanlar, dilini ve kültürünü hiç bilmedikleri Afganistan'a gelerek kendi tanımlamalarıyla kardeşleri olarak gördükleri Afgan halkıyla aynı safta savaşmaya başlamışlardır.

Abdullah Azzam da, ülkeleri Ruslar tarafında

işgal edilen ve Ruslar'a karşı cihâd bayrağı açan Afgan Müslümanlarına daha yakın olmak maksadıyla Pâkistân'ın İslâmâbâd şehrindeki Uluslararası İslâm Üniversitesi'nde çalışma talebinde bulunmuş ve bu üniversitede çalışması kabul edilmiştir. **1984 yılında da bu üniversiteden kendi isteği ile ayrılarak, Afgan cihâdına eğitim müsteşarı olmuştur. Bütün çalışmalarını bu işe hasretmiştir.**

Abdullah Azzam, Afgan cihadının dünyaya tanıtılmasında ve İslami meşruyet kazanmasında en etkin rolü oynamıştır. Afganistan'da **Mekteb ul-Hadimat (Mücahitlere Hizmet Bürosu)** isimli bir kurum açarak dünyanın dört bir yanından ulusal sınırları aşarak gelen binlerce genci organize etmiştir.

Şehadetine kadar tüm ömrünü kâh cephede savaşarak, kâh Arap ülkelerinden gelen gençlerin eğitim kamplarında, kâh muhacirlerin kamplarında geçiriyordu. Beytül Ensar adıyla (sonra Hide-mat) açtığı büroda Arap ülkelerinden gelen gençleri ve yardımı organize ediyordu.

Mücahitlere yardım, Mücahid kervanlarının cepheye taşımak için kiraladıkları hayvanların kirası ve yolda erzak almaları için maddi destek olma, Arap ülkelerinden gelen gençleri kamplarda sıkı bir eğitimden geçirdikten sonra fiili cihada yollama, Mücahidlerin ve muhacirlerin İslami eğitimi için gayret gösterme, dergi ve kasetlerde Afgan cihadını tanıtmaya yanında yazdığı eserlerle ümmete büyük hizmet veren bir âlimdi.

Mücahitlere verilen derslerin kasetlerinden deşifre edilerek hazırlanmış olan "Tevbe Suresi Tefsiri (Cihad Dersleri)" (**Buruc Yayınları**) adlı kitap bu hizmetlerin nasıl bir şekilde yapıldığının açık bir göstergesidir. Ayrıca yine aynı yayınevi Şehidin tüm eserlerini tek bir ciltte toplayarak Şehid Abdullah Azzam'ın külliyyatı adıyla yayınlamıştır. Abdullah Azzam bu eserleri masa başında oturup hazırlanmadığı için bizzat yaşanılarak oluşturulan bu kitap Müs-

Abdullah Azzam'ın özelliği, Afgan cihadının daha düzgün, daha makul, daha İslami ve daha insani çizgide kalmasını sağlamaktı. Bunun içinde ciddi bir eğitime ihtiyaç vardı ve Abdullah Azzam bu işi üstlendi. Abdullah Azzam bir âlim, mütefekkir, mücahid, cihad ruhunu taşıyan ve İslami hassasiyetlere riayet eden bir Müslümandı. Azzam, Afgan cihadına katılan mücahidlere askeri eğitim ile birlikte ahlaki eğitim, dini eğitim, savaş hukuku eğitimi verdi ve Afgan cihadındaki sapmaları, yanlışları önlemeye gayret etti.

lûmanların Cihad şuurunu kaybettikleri günümüzde, bu şuru yeniden kazanmalarına vesile olacak bir kitaplardır.

Abdullah Azzam 24 Kasım 1989'da Pakistan'ın Peşaver şehrinde bombalı bir suikast sonucu şehid düştü. Şehid edildiğinde 48 yaşındaydı.

Şehâdeti şöyle olmuştu: 24 Kasım 1989 Cuma günü her zaman namazını kıldığı "Seb'ul-Leyl Camii" ne gitmek üzere evinden çıkmıştı. Amacı cuma hutbesini okumak ve cuma namazını kıldırmaktı. İki oğlu Muhammed ve İbrahim ile birlikte arabasına doğru yaklaştı. Arabaya bindikten kısa bir süre sonra büyük bir patlama duyuldu. 20 kilogram ağırlığındaki TNT'nin uzaktan kumandayla patlamasıyla araba anında parçalandı.

Abdullah Azzam, oğlu Muhammed ve İbrahim ile birlikte şehid oldu. Şehidin cenazesine coşkulu bir kalabalık katıldı. Meydana gelen büyük patlamayla, araba paramparça olmuştu. Öyle ki patlamanın olduğu nokta derin bir çukura dönüşmüş ve olay yerine yakın olan elektrik hatları kopmuştu.

Abdullah Azzam gece sabaha kadar Burhaneddin Rabbani ile beraberdi ve hizipler arası çatışmayı önleyici bir anlaşmayı imzalamıştı. O Cuma hutbesinde bu anlaşmayı ilan edecekti.

Şehidin cenazesinde ardından Afgan cihadının önde gelen liderlerinin konuşmaları bize Abdullah Azzam'ı tanıma noktasında önemli bilgiler veriyor.

Bunlardan biri Geçici Afgan İslam hükümetinin başbakanı Abdi Rabbi Rasul Sayyaf'dı.

Abdi Rabbi Rasul Sayyaf Dr. Abdullah Azzam'ın kabri başında göz yaşlarını silerken şöyle diyordu:

"Kardeşlerim! Bu olay ümmetin bütün ihlaslı evlatlarının kalbini kanatmıştır. Bu büyük kandilin, bu kahramanın şehadetinden dolayı İs-

İlam ümmetinin tamamına başsağlığı diliyorum. Kendisiyle cihad ortamında ve hicret diyarında yedi seneden daha çok yaşadığım ve seferlerine iştirak ettiğim bu adamdan dolayı başsağlığı diliyorum. Ben, onun şahsiyeti, mertliği, takvası, zühdü, cihadi ve ilmi karşısında kendi nefsimi daima küçük görüyorum.

Cihad önünde, alemin ufkunu açan bu adam, bu cihadın tebliğini her müslümanın evine taşımıştır. Muhakkak ki bu cihadın kılıcı tağutların kılıcını darmadağın edecek ve putları teker teker kıracaktır.

Evet, Üstad Sayyaf bu konuşmayı yaparken bir yandan gözyaşlarını siliyor, bir yandan tağutlara meydan okuyor, bir yandan da ümmeti umutlandırıyor.

Gülbeddin Hikmetyar ise Dr. Abdullah Azzam için yapılan anma töreninde mücahitlere şöyle seslenmişti.

“Şeyh Abdullah Azzam’ın şehadetiyle İslam ümmeti büyük bir komutan, mücahid bir davetçi kaybetmiş ve büyük bir boşluk meydana gelmiştir. Biz ona İslami hareketin öncülerinden bir öncü, cihad komutanlarından bir komutan olarak itibar ediyoruz.

Genellikle büyük İslami şahsiyetler hayat-tayken yeri ve değeri bilinmez. Ancak onların değeri bu insanlar cennete çekip gittikten sonra bilinir. Abdullah Azzam’ın varlığını ve değerini her ne kadar o hayattayken bilsek bile asıl değeri şehadetinden sonra ortaya çıkacaktır. Biz şehadeti İslam âlemi için zafer alametlerinden bir alamet olarak görüyoruz. Abdullah Azzam’ın şehadeti bizlere zaferin yakın olduğunu müjde-liyor.

Cemiyeti İslaminin lideri Burhaneddin Rab-bani ise, Dr. Abdullah Azzam’ın ardından mücahitlere şöyle seslendi.

“Kardeşlerim, biz bugün cihad sembollerinden bir sembol ve ümmetin şahsiyetlerinden bir şahsiyet olan Muhammed ve İbrahim’in babası şeyhimiz Abdullah Azzam’ı kaybettik. Allah, şehid olan şeyhimize rahmet etsin. Gece ve gündüz çalışarak Allah yolunda yaşadı ve Allah yolunda şehid oldu inşallah.

Kardeşlerim! Şehid Abdullah Azzam herkes tarafından bilinirdi. İslam ümmetinin gençleri ve ihtiyarları, Afganistan ve Filistindeki cihad cepheleleri, gerek Müslüman gerekse kafir devletlerdeki İslami davet merkezlerinin hepsi Şeyh Azzamı bu ümmetin düşmanlarını, onun ismini duyunca sıkıntıya ve ızdıraplara düşüren şahsiyetlerden olduğunu biliyorlar...Her ne ka-

dar o; komünizme, siyonizme ve Müslüman ülkelere hükmeden diktatör ve tağutlardan bu ümmetin düşmanlarının hepsine karşı şiddetli bir düşman olduysa da ...Düşmanlarımız onu bizden daha iyi biliyorlardı.

Kardeşlerim! Üstadımızı kaybettiğimiz için çok üzgünüz. Ama ne yapalım. Hepimiz Allah’dan geldik ve dönüşümüz onadır.

Şehidin cenazesinde sonra konuşan âlimlerden biride Abdülmecid Zindani idi. Şöyle diyordu Zindani:

“Mutlaka insanların hepsi ölür. Fakat Allah, kullarından, kendilerine daimi hayat yazılanları seçer. Şehitler bu dünyadan daimi hayata, nimetlerle dolu olan ikametgâha geçerler. Şeyh Abdullah Azzam’ın en yüce cennetlerde olmasını diliyorum, âlemlerin Rabbinin indinde kabul görenlerden olmasını temenni ediyoruz.”

Şeyh Abdullah Azzam İslam ümmetinin hedeflerine ve asrımızdaki hareketin seyrine taalluk eden sembollerden biridir.”

Abdullah Azzam gerçekten son asırda cihadın sembol isimlerinden biridir.

Şehide yaşını soranlara “Ben kendimi dokuz yaşındaymış gibi hissediyorum. Yedi buçuk yıl Afgan cihadında bulundum. Bir buçuk yılda Filistin’de cihad ettim. Hayatımın geri kalanı benim için değersizdir” demek suretiyle hayatının ancak cihadla anlam kazandığını ifade etmiştir.

Abdullah Azzam’ın özelliği, Afgan cihadının daha düzgün, daha makul, daha İslami ve daha insani çizgide kalmasını sağlamaktı. Bunun içinde ciddi bir eğitime ihtiyaç vardı ve Abdullah Azzam bu işi üstlendi. Abdullah Azzam bir âlim, mütefekkir, mücahid, cihad ruhunu taşıyan ve İslami hassasiyetlere riayet eden bir Müslümandı. Azzam, Afgan cihadına katılan mücahidlere askeri eğitim ile birlikte ahlaki eğitim, dini eğitim, savaş hukuku eğitimi verdi ve Afgan cihadındaki sapmaları, yanlışları önleme-ye gayret etti.

Emperyalizmin boyunduruğu altında inleyen ve cihad ruhu söndürülen sözde İslami anlayışları sert bir şekilde tenkid ederdi.

Abdullah Azzam bir dava ve bir ilim adamı olarak üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmeye çalışan bir kişiliğe sahipti. Azzam aynı zamanda Arap dili ve gramerine, İslami literatüre sahip bir kimseydi. Abdullah Azzam, makam ve mevkiyi, akademisyenliği bırakıp yokluk içerisinde yaşamayı göze almış, ideal davası uğruna her şeyi göze alabilen bir şahsiyete sahiptir. Bu ilmin, davet ahlakının dava adamlığının getir-

diği vakarı, düzgün ve dik duruşu da Azzam'da görüyoruz. Elbette, hiç kimse hatalardan beri değil ama Azzam, İslam'ın istediği tipte ideal bir Müslümandı. Ne geri adım atıyor, ne taşkınlık yapıyor, sadece üstüne düşen vazifeyi yapıyordu. Dünya malında gözü yok. Vasiyetinde de beyan ettiği gibi çoluk çocuğuna mal mülk bırakmıyor. Abdullah Azzam geriye kişilik ve ahlak sahibi bir dava adamlığını miras bırakıyor. Bu bizim için yani bugünkü Müslümanlar için çok gerekli bir şeydir. Azzam'ı dengeli, makul, dirençli, ümmetin geleceğini düşünen ve ona göre kalıcı adımlar atmaya çalışan bir şahsiyet olarak görüyorum.

O, bir İslam âlimi, bir İslam davetçisi ve İslam Mücahidiydi. Dr. Abdullah Azzam ailesine az zaman ayırırdı. Vaktinin çoğunu Müslüman ve mücahidler için sarf ederdi. Sabah erken evden çıkar ve gece yarısı evine dönerdi. Hatta gündüz evine dönecek olsa bile yanında mutlaka misafir getirir, onlara izzet-i ikramda bulunur. Cihat ile ilgili sohbetler eder, sonra onlarla beraber tekrar çıkardı.

O, dünya ve dünya hayatını sevmez, aza kanaat ederdi. Zaruri ihtiyaçları dışında dünya metasına göz dikmezdi. Hatta hanımına, kendi zaruri ihtiyaçlarının dışında ne varsa başkalarına hediye etmesini tavsiye ederdi. Giybeti kesinlikle sevmezdi.

Çocuklarını tam bir İslami terbiye ile yetiştiriyordu. Sabah namazlarından sonra onlarla oturup ders halkası oluşturuyordu. Onlara cihadın ve şehadetin faziletleri hakkında sohbet edip onların kalbine cihad ve şehadet aşkını aşılıyordu. Ayrıca onlara tecvid ve nahiv dersleri veriyordu. İslami ilimleri öğrenmenin zaruri olduğunu ve Kuran ezberlemelerini tavsiye ediyordu.

Allah'ın dini konusunda kesinlikle taviz vermezdi. İ'la-i kelimetullah için kanının son damlasına ve hayatının son anına kadar çalıştı. Nitekim bu uğurda Cuma hutbesine giderken şehit edildi. Sadece ve sadece ilayi kelimetullah için, mücahidlerin yapmış olduğu cihada halel gelmemesi için, daha fazla Müslüman kanı akıtılmaması için, mücahit liderlerinin aralarındaki ihtilafı bırakmaları uğruna gecesini gündüzüne katmıştı.

Şehadetinden bir gün önce Hikmetyar ve Rabbaninin ittifak yapması için bir anlaşma hazırlamış ve imzalamaları için kapılarını çalmıştı.

Burhaneddin Rabbanî olayı şöyle anlatıyor: "Şeyh Abdullah Azzam bizde büyük hatıralar bırakmıştır. Asla unutmam, şehadetinden bir

önceki gün, gece yarısı bir grup arkadaşıyla birlikte bana gelmişlerdi. Ben uykudaydım. Abdullah Azzamın kapıyı çaldığını duyunca uyandım. Yanına gittiğimde bana tebessüm ederek bir kâğıt uzattı ve "bunu imzala" dedi. Kâğıt, Burhaneddin Rabbanî'nin Cemiyeti, Gulbeddin Hikmetyar'ın Hizbi arasındaki ihtilafı ortadan kaldıran bir ittifakı içeriyordu. Kâğıdı hemen imzaladım ve bazı meseleler hakkında konuştuk. Daha sonra ertesi gün, yani Cuma günü görüşmek üzere anlaştık. Bana "inşallah yarın görüşürüz." Dedi. Fakat hiç kimse bilmiyordu ki o, yarın Cennette Rabbine kavuşacaktı.

Dr. Abdullah Azzam, Afgan cihadının masa başında çözülmesine kesinlikle karşıydı. Daima hizip reislerini bu konuda uyarıyor, onlara tavsiyelerde bulunuyordu.

Şehit "Müslümanlar asla düşmanlarına mağlup olmazlar, biz Müslümanlar sadece aramızdaki ihtilafı mağlup oluruz" diyerek ümmetin vahdetine olan önemini her fırsatta dile getiriyordu.

Şehit Abdullah Azzam Allah'ın emirlerini yerine getirmek için Allah'ın arzının geniş olduğunu ispat etmişti. Filistin'de önüne engeller çıkınca Afganistan'da cihad farızasını yerine getirmişti. Nitekim bu konuda kendisi şöyle diyor: "Kullara farz olan cihad farızasını Filistin'de eda ettik, sonra önümüze engeller çıkınca içinde cihad ederek Allah'a kulluk edecek yeni bir mekân aradık ve Afganistan'ı bulduk."

Abdullah Azzam neden Afganistan'ı seçmişti? Çünkü Kudüs'e giden yolun Kabil'den geçtiğini ve küfrün tek millet olduğunu çok iyi biliyordu. Dünyanın neresinde olursa olsun Müslümanlara sıkılan kurşunun tek namludan çıktığını ömrünün sonuna kadar Müslümanlara anlatmaya çalışmıştı. Bu konuda "Pakistan'daki ve Afganistan'daki komünist kurşunlarıyla Amerika ve Yahudi kurşunları arasında hiçbir fark yoktur. Niyetler halis olduğu müddetçe öldürülenlerin hepsi Allah yolunda öldürülmüştür. Biz hayata giden yol olarak ölümü seçtik." Diyordu.

Mücahitlere terörist diyorlarmış, anarşist diyorlarmış kesinlikle aldırılmazdı. Bilakis sözleri ve fiilleri ile bunu ispatlamıştı. Hiç çekinmeden şu sözleri sarf ediyordu:

"Kem küm etmeden çok açık ve net konuşacağız. Bizler Müslümanlara çok yumuşak ve zelil, Allah'ın düşmanlarına karşı sert ve saldırganız.

Ey Filistinlinin evlatları! Zaman zaman yükselen ulumalara aldırış etmeyin. Kendiniz için

Allah sevgisinin şartlarını gerçekleştirin.

Bunlardan ilki

1. Allah için sevmek, Allah için buğzetmek ve müminlere dost kâfirlere düşman olmak.

2. Allah yolunda savaşmak.

3. Kınayanın kınamasına, ayıplayanın ayıplamasına aldırmamak.

Abdullah Azzam Müslümanlar boğazlanırken açık ve sarih olan hükümleri kendilerine göre tevیل edenleri ve az bir bedele karşı Allah'ın ayetlerini değiştirenleri ve Allah'ın diniyle oynayanları hakir görüyor ve onlara itibar etmiyordu.

Ahlakından Pasajlar

Dr. Abdullah Azzamın ahlakını yeğeni Ebu Ubadenin kaleminden dinleyelim inşallah...

Ebu Ubade şöyle diyor Şehit Abdullah azam için.

"Bu satırları yazmak istememin sebebi; onun insanlar arasında bariz ve meşhur olan davet yolundaki ahlakı, cihadı, kendini kurban etmesi, doğruluğu, ihlasi, cesareti, sabrı ve kendini feda etmesidir.

Üstatta gördüğüm güzel sıfatlar şunlardır:

Kardeşlerini ancak hayırla anıyordu. Üstat "Gıybet, söz taşıma ve kardeşlerinin kötülüklerini yama gibi toplumları yıkan ve parçalatan bir şey görmedim diyordu."

Uzak görüşlüydü. Rahmetli şehit, bu din ağacının gerçek meyvesini verinceye kadar beslenmeye, yardıma ve uzun zamana ihtiyacı olduğunu biliyordu. İslam toplumunun binası için de belirli bir vakte ihtiyaç vardı.

O şefkatli bir insan, kerim bir arkadaş ve kerim bir kardeşti.

Bütün Müslümanları seviyordu. Veleve ki görüşleri muhtelif, seviyeleri farklı, grup ve hareketleri çeşitlide olsa. Herhangi bir teşkilata ve harekete karşı mutaassıp değildi. Onun amacı herhangi bir elin yada her hangi bir hareketin bu dine yardımcı olmasaydı. Fetih suresinin 29. Ayeti sanki şehidi tarif ediyordu.

"..O müminler aralarında merhametli ve kâfirlere karşı şiddetlidirler."

Şehit Abdullah Azzam'la hayatını anlatmayı, yine şehid âlim Abdullah Azzam'ın çokça yaptığı duâsı ile sonlandıralım:

"Allah'ım kalplerimizi sana imanda sabit kıl. Seni zikretmekte, sana şükretmekte ve güzel ibadetler yapmakta bize yardım et. Allah'ım sen olmasaydın ne hidayete erebilirdik, ne tasadduk ederdik ne namaz kılardık. Sen bizim kalplerimize huzur verdin. Düşmanlarımızla karşılaştığımızda bize kuvvet ver. Onlar bize karşı azdılar, fitne çıkarmak istediklerinde onlardan yüz çevirdik. Allah'ım sen biliyorsun ki onlar bize zulmettiler. Biz dinimiz hususunda herhangi bir alçaklığı kabul etmeyiz. Bize yamamaya çalıştıkları küfre ve fitneye de asla razı olmayız."

Dr. Abdullah Azzamın hayatı, cihadı ve ölümü bizler için ayrı birer derstir.

Ne diyordu aziz şehid "Ey İslâm davetçileri! Ölüm tutkunu olunuz ki size hayat bağışlansın. Sakin ameller sizleri aldatmasın, aldatıcılar Allah ile sizleri aldatmasın. Okuduğunuz kitaplar, devam ettiğiniz nafieler, sakın sizi aldatmasın, büyük işlerden yana sizleri rahatlatan basit işlerle uğraşmaya kalkışmayın"

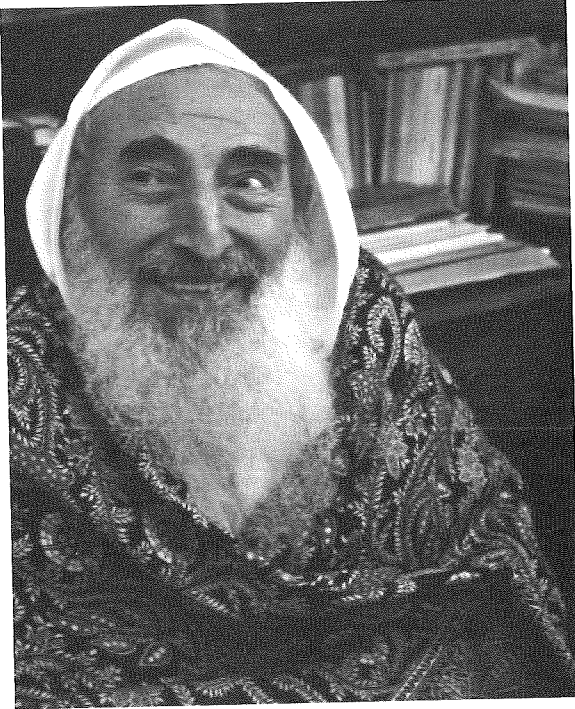
Rabbimizden dünyanın her tarafındaki mücahitleri muvaffak kılmasını ve şehit Abdullah Azzam'ın emeli ve özlemi olan Kudüs'ü Şerifin Yahudilerin pençesinden kurtarmasını niyaz ediyoruz. Afganistan'ın, Filistin'in, Suriye'nin hürriyetine kavuşmasını ve şehidin bu emelinin gerçekleşmesi için Allahtan bizi muvaffak kılmasını istiyoruz.

Allah şahadetini kabul buyursun, kıyamette bizi onunla birlikte haşretsın ve Cennette aynı çatı altında toplanan kardeşler olarak Rasullullah'a komşu eylesin. Âmin

Aslanlar Göçtüler

Taha Oğuzhan KILAVUZ

Şeyh Ahmed Yasin

Bir yiğit düşünün, yüzlerce hatta binlerce Müslümana bedel. Sözleriyle bir haklı kendine getirip ayaklandıran, uyandıran bir mücahid düşünün. İşte o mücahid Şeyh Ahmed Yasin. Bizlere sadece sözlerimizle dahi neleri başarabileceğimizi, davamızı nasıl savunabileceğimizi, zalimin karşısında ve mazlumun yanında nasıl duracağımızı öğreten, gösteren yiğit bir Müslüman.

Şeyh Ahmed Yasin, Doktor Abdulaziz Rantisi ile birlikte siyonist İsrail'e karşı Filistin'in bağımsızlığı için gayret gösteren Hamas'ın kurucusudur.

Daha çocuk denecek yaşta babasını kaybettiğinde siyonist İsrail zalimliklerine daha başlamamış yani henüz kurulmamıştı. İsrail'in kurulması ile beraber 1948 yılında yaşanan Arap-İsrail Savaşı sonucunda binlerce Müslüman gibi Şeyh Ahmed Yasin'de mülteci oldu. Gazze şeridinde yer alan Curat Şams bölgesine yerleşti. Yaklaşık olarak 14 yaşında bir yüzme faaliyeti esnasında başının üstüne düştü ve boyun kemiği kırıldı. O günden sonra boynundan aşağısı felç oldu. İşte o müthiş İslami direniş bu vakitten sonra daha büyük değer kazandı.

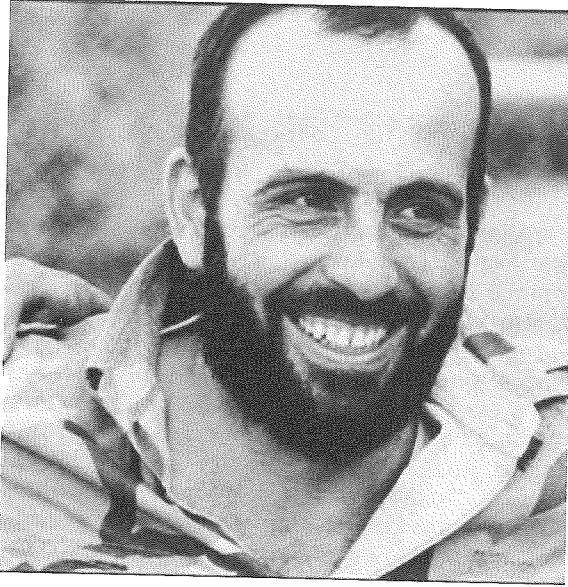
Liseyi bitirdikten sonra Mısır'a el-Ezher Üniversitesi'ne gitti ve Müslüman Kardeşler topluluğunun içinde yer almaya başladı.

Tekrar Gazze'ye döndüğünde oldukça donanımlı bir Müslümandı artık. Çeşitli ortamlarda yaptığı konuşmalar ile kısa sürede Gazze sınırlarında hatta İslami coğrafyada tanınmaya başladı. Hamas'ı kurması ile beraber zalim, siyonist İsrail'in gözünde büyük bir tehdit olarak görünmeye başladı. İsrail'in onu tehdit unsuru olarak görmeye başlaması ona karşı yapılacak saldırıların habercisiydi aslında. 1989 yılında

İsrail tarafından tutuklanıp çeşitli işkencelere maruz kaldı. 2003 yılında kendisinin bulunduğu binaya onu öldürmek amacıyla yapılan saldırıdan Allah'ın izni ile kurtulmayı başardı. Ardından 22 Mart 2004 tarihi sabah namazı vaktinde, namazdan dönerken bir İsrail helikopterinin füze fırlatması sonucu şehid oldu.

Şeyh Ahmed Yasin, bu mücadelesi ile Müslümanlar için direnişin sembollerinden birisi haline geldi. Rabbim ona ve bizlere rahmet eylesin.

Abdulkadir Salih

Cesareti, mütevaziliği, güler yüzlülüğü ve samimiyeti ile bizlerin gönlünde yer eden Abdulkadir Salih, Suriye direnişinin önemli isimlerinden birisiydi. Esed rejimi tarafından başına 200 milyon dolar konulan Abdulkadir Salih'in, Baas güçlerine nasıl korku saldığını ve Suriye direnişi açısından ne kadar önemli olduğunu bu ödül durumu da gösteriyor aslında.

Suriye'de mücadele eden ve zamanında Halep'in önemli bir kısmını kontrol altında tutan Liva et-Tevhid'in komutanı olan Abdulkadir Salih, Baas uçaklarının Liva et-Tevhid karargâhına yaptığı hava saldırısı sonucu yaralanmıştı. Birkaç kez daha zalimlerin saldırıları sonucu yaralanan ve direniş saflarına dönen Salih bu kez dönemedi ve şehid oldu.

Halep Müslümanlarının bakışları arasında

yerle bir oldu yiğit insan. Halep'e bombalar yağdı biz ise sadece seyrettik. Evet, yüzlerce tır yardım gitti belki ama zulme engel olamadık. Hakkını helal et.

Zahran Alluş

Şam'daki en önemli direniş gruplarından biri olan ve aynı zamanda elli civarı Müslüman direniş grubunu bünyesinde bulunduran İslam Ordusu olarak bilinen Ceyş el İslam grubunun komutanı olan Zahran Alluş da Suriye cihadının, direnişinin sembol isimlerinden birisidir.

Müslümanların bir arada birlik ve beraberlik içerisinde cihad etmesi için gayret gösteren Zahran Alluş Arabistan'da Cenevre müzakereleri öncesi muhalif güçleri birleştirmek için 2015'te düzenlenen Riyad toplantılarında da yer almıştı.

Suriye rejimine ve aynı zamanda DAeŞ'e karşı mücadele veren Zahran Alluş, grubun üst düzey komutanları ile yaptığı toplantı esnasında Rus jetlerinin karargâha düzenlediği hava saldırısı sonucu şehid düşmüştür.

Selam olsun Şeyh Ahmed Yasinelere,

Selam olsun Salihlere,

Ve selam olsun Allah için canını hiçe sayan yiğitlere...

Rabbine Aşık Türkiyeli Bir Muhacir; Şehid Selman Gaffaroğlu

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. Sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'e salat ve selam olsun. Kuşlarmış -cüssesine göre- kalbi en büyük olan canlılar Kuşların kalbiymiş en hızlı atan İşte bu yüzden uçabilirlermiş, yere çakılmadan. Kuşların kalbi gibi miydi senin kalbin de Selman? Kardeşim... Nasıl da isterdin kalbin kuş kalbi gibi olsun, biliyorum kardeşim. "Ebû Hureyre radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cennete girecek bir kısım insanlar vardır ki, onların kalpleri kuş kalbi gibidir." (Müslim, Cennet 27, Ahmed bin Hanbel, Müsned, II, 33.)

İşte öyle büyük bir kalp; öylesine güzel çarpan, öyle hafif ve yere çakılmaktan, dünyaya bağlanmaktan koruyan. Euzubillah.. Ey iman edenler! Size ne oldu ki, "Allah yolunda seferber olun!" denildiği zaman (olduğunuz) yere ağırlaştınız (çakılıp kaldınız)! Âhiretten (vaz geçip) dünya hayatına mı razı oldunuz? Fakat (iyi bilin ki) dünya hayatının menfaati, âhiretin yanında ancak pek azdır. (Tevbe /38)

Seni duymamış, anlamamışız biz kardeşim. Bu dünyanın kim bilir kaç yüzünü arzularken biz, sen -kaç zamandır rabbin bilir- Rabbine kavuşma arzusu ve özlemi içindeydin aslında. O bakışlarından, o kalmak istemeyen sözlerinden, gözünün yok saydığı, görmediği dünyalıktan belliydi kardeşim. Yazılarını okuyorum ve sen yine her zamanki gibi özlemini yazmışsın, tam beş yıl önce: "yeryüzü mü'minlerle güzel... ve tabi peygamberimizle -salat ve selam peygamberimizin, ailesinin ve ashabının üzerine olsun. acaba yaşasaydı yüzümüze bir kerecik bakar mıydı?

... öyle özledim ki...

Allah'ım günahlarımızı bağışla... Peygamberimizi görmeyi, bize gülümsemesini, selamımızı almasını bize nasib et" Amin. Allah'ın duanı kabul etmesini diliyorum kardeşim. Bir de esirlere özel bir ilgin olduğunu görüyorum yazılarında. Belki de diyorum, seni esaretten koruyan şey, esirlere olan şefkatin, merhametin ve onları eksik etmediğin dualarındı. Esirleri unuttuğumuzu hatırlatıyorsun bize birçok yazında. . Arkadaşların seni ilk nasıl tanıdıklarını anlatıyorlar. Ben de hatırlıyorum senin gelişini, seni ilk nasıl tanıdığımızı. Biz üç kardeş dışarıda yan yana duruyoruz. Yeni bir bebek sesi, arkasından babam geliyor, (oyuncak bebek istenmiş olmalı ki babamdan) "İşte size bebek geldi" diyor. O an seni bir oyuncak bebek gibi algılıyor ve şaşırıyorum. Hiç unutmuyorum bu anı. Sonra senin çocukluğundan hatırladığım başka bazı şeyler var. Sesin çok güzel, marşlar söylüyorsun, "Afgan dağlarında kar kucak kucak..." Cahid'le cihadçılık oynuyorsun, şehid olmak istiyorsun. Sen şehid olduktan sonra koşu evimize gelenlerden birisi ıslak gözleriyle ilk şunları söylüyor bize: Çocukluktan bir kare hatırlıyorum, Selman'ın yüzüne güneş vurmuştu. O çocuk aklımla güneş mi daha parlak yoksa Selman mı diye düşünmüştüm. Selman deyince hep o kare canlanır gözümde diyor. Seni herkesin böyle güzel bir çocuk olarak hatırlaması ne kadar da güzel.

Seni herkes çok sevsin, ama en çok da Rabbin sevsin istiyorum. Allah katında çok ama çok değerli olmanı Allah'tan diliyorum kardeşim. Amin. Sonra solak oluşunla ilgili bazı şeyler geliyor aklıma. "Ben solağım tamam mı!" derken ki tatlılığını, yemek yerken sağ

eline alışmak için uğraşısını, sağ elinle yerken birazcık zorlanmanın sana nasıl yakıştığını hatırlıyorum. Seninle kavga ettiğimizi, benim canım acısa da sana kıyamadığımı, senin canın hiç acımasın diye karşılık vermediğimi, sana hiç vurmadığımı hatırlıyorum.

...ama sana kıydılar kardeşim...

Senin bedenini toprağa verirken oradaki kardeşlerin çok ağladılar mı? Bizim yerimize de ağladılar mı kardeşim? Öptüler mi o güzel alınından, yüzünden, merhametli baban gibi kardeşim? O güzel kabrine koymadan önce güzel saçlarını, sakalını okşadılar mı gözünün bebeği annen gibi kardeşim? Ben yine de ahiret tarafından bakacağım senin vurulmuş ve kan içinde kalmış bedenine. Bu dünyada göremedim ama o gün, kıyamet günü göreceğim inşallah. En güzel kokularla, nurlar saçarak, kanının en güzel rengiyle ve kanayarak; şahit ve şehid olarak rabbinin huzuruna geleceğin günü bekleyeceğim.

Benim güzel kardeşim.. Benim güzel şehidim, Selmanım. Senin gördüğün, anlattığın bazı rüyaları hatırlıyorum. Şehid olmadan sadece bir hafta kadar önce, nöbet beklediğin tepenin ardında bekleyen uzun saçlı kızlar görmüştün. Bana tevilini sormuştun. Allah daha iyi bilir, onlar eş bekleyen hurilerdir inşallah dediğimde nasıl da sevinmiş, isabet ettin demiştin. Ve Ramazan'ın son günleriydi. Gecenin üçünde kardeşim, seni rüyamda görmüştüm. Bir tepede silahıyla oturmuş büyük bir sevinçle "Rüyamda peygamberimiz(s.a.v.) bana söz verdi, perşembe gecesi beni nikah-

layacak!" dediğin anda uyanmıştım da.. Selman şehid olacak demiştin. Ve sen Ramazan Bayramı'nın üçüncü günü, perşembeyi cumaya bağlayan gece vurulmuşsun oy gülüm...

Aklıma geliyordu, sen bu ramazanı bir başka sevmiştin. Mümin günahlarından arınıp çıkarmış ramazandan. Rabbin seni "muhacir mücahid mümin" olarak o ramazandan çıktığın gibi tertemiz alacaktı katına, aklıma gelmişti. Bedir şehidleri ile olmanı ne çok isterim senin... Öyle ki sadece savaştıkları bir tek gün için onların adı şerefle yazıldı. Bedir şehidi demek, Allah'ın bildiği çok büyük bir şerefti. Kalpleri Allah'ın bildiği bir güzelliikle öyle güzeldi ki! Senin iki senelik cihadının Bedir cihadına, şehadetinin Bedir şehidlerinin şehadetine eşdeğer olmasını nasıl da dilerim kardeşim! Ve son olarak, şehadetinden tam bir gün önce attığın mesajda: "Biliyor musunuz? Cennette Allah'ı görmenin dışında bir güzellik daha var! Rasulullah (s.a.v.) cennette bulunuyor!" demiştin. Şimdi kavuştun mu Allah'ın vaadine? Kavuştun mu güzel gözlü, eşlerine pek düşkün, eşlerine aşık hurilerine? Kavuştun mu şehid kardeşlerine? Kavuştun mu bir güzelliikten başka bir güzelliğe? Sonsuz ve mübarek bir Nur'a uçtun mu o güzel kalbinle, en yüce cennetlere? Öyle ki, yalnızca şehid olanlar Allah yolunda tekrar şehid olmak için o cennetlerden dönmek isterler. Öyle bir güzellik işte. Güzellik içinde güzellik... Rabbim canını kabul etsin kardeşim.

Amin... Amin... Amin... V'elhamdulillahi rabbil alemin.

Futbolun Tarihi ve Halkları Uyuşturması

Mustafa GÜLDAĞI
mustafaguldag@gmail.com

Futbol, İngilizce'de "foot-ayak" ve "ball-top" sözcüklerinden adını alır ve "ayak topu" anlamına gelir.¹

Bugün tüm dünyada, oynandığı her yerde, yüz binlerce insanı statlara ve televizyon ekranları başına çeken, onlara aynı anda heyecan kaynağı olan, sevinç ile üzüntüyü birlikte yaşatan futbolun, ilk defa hangi tarihte ve nerede oynandığı kesinlikle bilinmemektedir. Bilinen gerçek şudur ki, tarihin ilk ilkel insanları dahi, yuvarlak cisimlerle oynamaktan zevk duymuşlardır. Neredeyse tüm canlı yaratıkların, yuvarlanan, zıplayan cisimleri tekmelemek arzusu vardır. Tarih öncesi devirlere ait olup kazılarla ortaya çıkarılmış belgelerde, bazı ilkel insan topluluklarında top yerine insan kuru kafalarının tekmelelenerek futbola benzer oyunlar oynadığı açıkça görülmüştür. Milattan 2500 yıl önce, Çin askerlerinin toprağa dikilmiş kazıklar arasından topa benzer bir cismi geçirerek iddialı yarışmalar yaptıklarını yazmaktadırlar. İmparator Huang-Ti'nin askerlerine çeviklik kazandırması için bu oyunları teşvik ettiği de tarihi belgelerle sabittir. Top oyununun ayakla oynanan ilk uygulamasına, Sümer Türklerinde de rastlanmaktadır. Öte yandan tarihe ışık tutan bir belge olarak, Ünlü Türk düşünürü Kaşgarlı Mahmut'un "Divan-ül Lûgat el Türk'ün" birinci cildinde, eski Türklerin, futbol adı verilen oyunun çok benzeri olan bir türünü oynadıkları yazılıdır. Ayrıca çeşitli kaynaklarda; "TE-

PÜK" adıyla geçen bu oyunun ilkel kurallarının bile, günümüzdeki futbol oyununun modern kurallarını anımsattığı açıkça belirtilmiştir. Tepük, tepmek tekmelemek anlamında kullanılır. İlk dönemlerde Türklerin oynadığı toplar, keçi kılı ya da keçeyi sarmak suretiyle yapılıyordu. Daha sonra değişiklik olmuş ve içi hava ile doldurulmuş yuvarlakça tulumlardan meydana getirilen toplar, sert cisimlerin yerlerini almıştır. Eski Mısır Medeniyetinin tüm ihtişamını yansıtan duvar resimlerinin bazılarında görülen top oynayan figürler, bu sporun tarih öncesinde de ne kadar yaygın olduğunu gösteren çok önemli kanıtlardır. Batı dünyasında futbolun ilk varlığını gösteren metinleri yazan kişiler olarak Homeros ile Eflatun, futbolun tarihi konusunda araştırma yapanlara çok önemli belgeler bırakmışlardır. Ancak ortada kesin olarak bilinen bir gerçek varsa o da, 12. Yüzyıldan itibaren ayak topu oyununun "**İngiltere Adalarında**" son derece yaygınlaştığıdır. 12. Yüzyılda futbol oyunu İngiltere'de öyle bir rekabet havası oluşturmuştur ki, 3.Edvard, şehirler ahalisini birbirine düşman kılacak kadar ileri giden bu rekabeti ortadan kaldırmak için, futbolu yasaklamak zorunda kalmıştır. İngiltere kralı 3.Edvard, 13 Nisan 1314 tarihinde futbolu yasaklayan fermasında şu satırlar göze çarpmaktadır: "**Büyük bir topla şehir dâhilinde büyük gürültüler yapıldığı, Tanrı korusun birçok kaza, hasar ve hatta faciaya sebebiyet verileceği göz önünde tutularak Tanrının ve haşmetli kralın namına, şehir dâhilinde ayak topu oynanmasını yasaklıyoruz. Emirlerimizin**

aksine harekette bulunarak top oynadıkları görülenler, en şiddetli şekilde cezalandırılacaklardır.” Kral 2. Charles döneminde tekrar serbest bırakıldı. 1863'te en önemli olaylardan biri olarak İngiltere Futbol Birliği'nin kurulmasıyla ayaktopu, Britanya Adaları'nda adeta resmi bir halk sporu olmaya başlamıştır.² İngiliz tacirleri, gemicileri ve müstemlekeçileri, her yönü ile geliştirdikleri bu oyunu, gittikleri memleketlerin spora temayüllü halk kesimlerine öğretmeye, yaymaya başladılar. Sırayla, 1874'te Almanya, 1875'te Hollanda, 1876'da Danimarka, 1882'de İsviçre, 1890'da Çekoslovakya, 1894'te Avusturya, 1895'te Macaristan nizamlanmış futbolu benimseyip oynamaya koyulurken, Güney Amerika da bu oyunun cazibesine kapılıverdi. Türkiye'ye ise futbol 19. asrın sonlarına doğru 1895'te oynanmaya başlanmıştır. İngilizlerin getirdikleri bu oyun, ilk defa İzmir ve İstanbul'da görüldü.³

Osmanlı Devleti döneminde sporun kitlelere ulaşmasını sağlayan bugünkü kulüplerin yerini tutan **"tekkeler"** bulunmaktaydı. Bu tekkeler daha çok "güreş ve okçuluk" alanın-

2 Çağdaş anlamda ilk futbol kulübü 1855 yılında **"Sheffield United"** adıyla İngiltere'de kurulmuştur. Kısa zamanda kulüplerin sayısı artmış ve ilk futbol federasyonu İngiltere'de kurulmuştur.

3 Vâlâ Somalı, Futbol ve Tarihi, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1989,s.7-11. Spor Ansiklopedisi, Milliyet, 1991, s.99-100

da hizmet vermekteydiler.⁴ Tanzimat'tan sonra diğer tekkelerde olduğu gibi spor tekkeleri de fonksiyonlarını yitirmeye başladılar. Daha sonraki yıllarda ise okçuluk ve güreşe verilen önem futbola kaymıştır. 1885'den sonra önce İzmir, sonra da İstanbul'da İngilizler tarafından futbol oynanmaya başlanmıştır. Takip eden yıllarda ise futbola ilgi duyan, özellikle yabancı uyruklulardan oluşan bazı grupların kulüpler şeklinde teşkilatlandıkları görülmektedir. Bu kulüpler: Black Stockings (1889), Bornova (1886), Moda (1896), Beşiktaş (1903), Elips ve Imegone (1904), Galatasaray (1905), Fenerbahçe (1907) şeklinde sıralanabilir.⁵

TÜRKİYENİN FUTBOL İLE TANIŞMASI

Tütün ve pamuk ticareti ile uğraşan İngiliz aileler, 19. Yüzyılın sonlarına doğru, İstanbul ve İzmir'e yerleşmeye başladı. İki kentteki İngilizler ticari alanda bir iş bölümü yaptı. İzmir'dekiler satın aldıkları tütün ve pamuğu İstanbul'a yolluyor. İstanbul'dakiler ise ambalajlayarak

4 Tekkelerde okçuluk yapılırdı. "Okçuluk Tekkesi" ve "Ok Meydanı" bu spor dalının iki büyük ocağıydı. Fatih Sultan Mehmet Ok Meydanı için **"üzerine asla bina olunmaya"** diye vasiyet etti. Fatih'ten sonraki padişahlar da ok atmaya hevesli ve başarılıydılar. Halk, tekkede başarıları olan şeyhin desturu ile onun yönetiminde atışlar yaparlardı. Evliya Çelebi, Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde 25'ten fazla okçu tekkесinden söz eder. Tekkelerin böyle sosyal faaliyetleri vardı.

5 Dr. Hayri Demir, Türk Spor Teşkilatı, Çizgi Yay, Konya 2006,s.5

İngiltere'ye gönderiyordu. İzmir'deki İngiliz aileler, 1890'lı yılların başından itibaren, ticari işlemlerden arta kalan zamanlarda İngiltere'de edindikleri hobilerini İzmir'de de sürdürmeye başladılar. İngilizler akşam saatlerinde Bornova'daki çayirlarda futbol oynamaya başlayarak gelenek oluşturdular. Bir süre sonra Kadıköy'deki İngilizler de Moda, Kuşdili ve Papazın Çayırlarında takımlar kurarak futbol oynamaya başladılar. Papazın çayırı denilen bu yerde bugün Fenerbahçe kulübünün Şükrü Saraçoğlu adlı stad-

yumu bulunuyor. Zamanla Kadıköy'deki Rum gençler de İngilizlere katıldı. Kurdukları takımlarla İngilizlerle iddialı maçlara tutuştu. İngiliz ve Rumların oynadığı maçların saha kenarındaki kalabalıkların çoğunluğu ise Türkler oluyordu. Çünkü Müslüman Türk seyircisinin futbol oynaması yasaktı. Dönem 2. Abdulhamit dönemi ve kalabalıkların siyasi görüntü vermemesi gerekiyordu. 2. Abdulhamit'in kapıldığı bu korkunun kuruntu olmadığı daha sonraki yıllarda tecrübe edilecekti. Deniz Harp öğrencisi **Fuad** Hüsnü Kayacan ve dışişleri Bakanlığı'nda çalışan Reşad Danyal'ın öncülüğünde bir grup Moda'lı genç, "**Black Stocking**" adıyla takım kurdular. "**Siyah Çoraplılar**" anlamına gelen bu takımın adını hafiyelere yakalanmamak için İngilizce koymuşlardı. Ancak bir süre sonra Fransızca yayınlanan bir gazetede "Müslüman gençler tarafından Kadıköy'de bir futbol kulübü kurulduğu" haberi yayımlandı. 26 Ekim 1901'de Moda çayırındaki maçı hafiye Ali Şamil ve adamlarının baskınına uğradı. Maçı bırakan futbolcuların kimi faytonla kimi yaya kaçtı. Zaten daha önce Fuad Hüsnü Kayacan, hafiyelerin takibinden kurtulmak için "**Bobby**" takma adıyla İngilizlerin kurduğu Kadıköy kulübünde yaklaşık bir sene oynadı.

Saray Nazırı Osman Paşa'nın oğulları Hüseyin Bereket ve Şamil Beyler, babalarının Sencerbey'deki konağında topladıkları arkadaşlarıyla "**Beşiktaş**" kurdular. Ancak bir süre sonra Abdulhamit'in hafiyelerini baskınına uğradılar.

Siyasetin futbola ilk müdahalesi Meşrutiyetin ilanından sonra gerçekleşti. Siyasi yapılar gençlik ile ilgilenmek için futbola yöneldiler.

1912 yılında Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın desteği ile ilk Türk takımlarından olan "KARŞIYAKA" kuruldu. Türk milliyetçiliğini canlandırmak amacıyla kurulan takımın renkleri Türk-İslam sentezini simgeleyen yeşil-kırmızı oldu.

Osman Paşa'nın devreye girmesiyle olay büyümeden çözüldü. Durum bizzat Abdulhamit'e kulübün futbol değil, jimnastik kulübü olduğu şeklinde rapor edildi. Bunun üzerine kulübün adı 1903'te "Beşiktaş Osmanlı Bereket Jimnastik Kulübü" olarak değiştirildi. Cumhuriyetle beraber "Osmanlı Bereket" adı kalıkarak "Beşiktaş Jimnastik Kulübü" oldu.

Bu kez iki yıl sonra Galatasaray Lisesi öğrencileri bir futbol kulübü kurdular. Kuran gençler yine dönemin önemli isimlerinin çocukları olan Ali Sami

Yen, Emin Bülent Serdaroğlu, Asım Tevfik Sonnumund ve Bekir Bircan idi. Kurdukları kulüp Kadıköy'de Rum takımını 2-1 yenince, saha kenarındaki birkaç taraftarın attığı slogandan yola çıkılarak kulübün adı "**Galatasaray**" koyuldu. Onlarda Kadıköy'de futbol oynadıkları sırada hafiyelerin baskınına uğradı. Hepsi tutuklanıp Selimiye Kışlası'na götürüldü. Yine saraya yakın kişilerin araya girmesiyle gençler bırakıldı.⁶

Siyasetin futbola ilk müdahalesi Meşrutiyetin ilanından sonra gerçekleşti. Siyasi yapılar gençlik ile ilgilenmek için futbola yöneldiler. 1912 yılında Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın⁷ desteği ile ilk Türk takımlarından olan "**KARŞIYAKA**" kuruldu. Türk milliyetçiliğini canlandırmak amacıyla kurulan takımın renkleri Türk-İslam sentezini simgeleyen yeşil-kırmızı oldu. "yabancı egemenliğine karşı Türk direnişi" sloganıyla gençleri bir araya getirmeye çalışan kulübün masrafları itilafçılar tarafından karşılanıyordu. Daha sonra on yıl başbakanlık yapacak olan Adnan Menderes de Kurtuluş Savaşı sırasında Karşıyaka'da forvet olarak oynadı. İzmir'deki futbolun Rumların kontrolünde olması İttihatçıları da rahatsız ediyordu. Bunun için İttihatçıların liderleri

6 Ecevit Kılıç, Politik Goller, Güncel Yayıncılık, İstanbul 2006, s.10-12. Meydan Lorausse, cilt 7, s.31

7 Hürriyet ve İtilaf Fırkası, İkinci Meşrutiyet döneminde iktidardaki İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı kurulmuş olan en önemli muhalefet partisidir. 1911-1913 arasındaki ilk etkinlik dönemi, 23 Ocak 1913'te İttihat ve Terakki'nin Bâb-ı Âli Baskını ile diktatörlüğünü ilan etmesi üzerine sona ermiştir. Kurulmuş ilk muhalif parti denilebilir.

gençleri kulüp kurmaya teşvik ediyorlardı. Terakkicilerin girişimi sonucu İzmir’de **“ALTAY KULÜBÜ”** kuruldu. Celal Bayar kulübün kurulmasında bizzat görev aldı. Milliyetçi akımı güçlendirmek için İttihat Terakkiciler futbolun ilk oynandığı diğer bir kent olan İstanbul’da takım ve kulüp oluşturma çalışmalarını yürüttüler. Bununla da bizzat Talat paşa ilgileniyordu. Sonunda İttihatçılar Galatasaray’dan ayrılan bir grubun kurduğu Proges adlı kulübü satın aldılar ve adını **“ALTINORDU”** diye değiştirdiler. Kulübün başkanlığına Talat Paşa geldi. Savaş zamanında Beşiktaş, Galatasaray, Fenerbahçe ve diğer takımların futbolcuları cepheye savaşa gitti. Ancak Altınordulu futbolculara askerlikten muafiyet getirildi.⁸

Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı’na girmişti. 16 Mart 1920’de İstanbul işgal edildi. Osmanlı Devleti, İngilizlere yenilmişti. Halk buna tepkiliydi. İşte futbol halkın bu tepkisini ifade etme yolu oldu. Halkın tek tesellisi işgal kuvvetlerinin askerleri ile Türk takımları arasında yapılan maçlar olmuştur. Türk takımlarının işgal takımlarını yenmesi halkta büyük heyecan uyandırıyor. Türk takımları işgal kuvvetleri ile toplam 80 maç yaptı. Fenerbahçe İngiliz ve Fransız takımlarına karşı yaptığı 50 maçın 41’ini kazandı. 4’ünde beraber kaldı ve sadece 5’ini kaybetti.⁹ Halk kendini futbol ile tatmin etmişti. Aslında bu İngilizlerin oyunu idi. İngilizlerin fikri şuydu: “Halk futbol maçlarında bizi yenerek tatmin olsun ve tekrar ayaklanmasın bize karşı savaşmasın.” Bunu bizzat uyguladılar.

Türkiye’ye futbol maçı yapmak üzere gelen ilk yabancı takım 1911 yılında geldi. Macaristan’dan gelen **“Klozsvar”** takımıyla Galatasaray’ın İstanbul’da yaptığı maçı Galatasaray 4-2 kazandı. Beş ay sonra Galatasaray yurtdışına çıkan ilk Türk takımı olarak Macaristan’a gitti. Türk Milli takımı ilk maçını Cumhuriyetin ilanından 3 gün önce 26 Ekim 1923’te İstanbul’daki Taksim stadında **“Romanya”** ile yaptı ve 2-2 berabere kaldı. 1924’te Futbol Federasyonu tarafından İngiltere’den bir antrenör getirildi. Yurdumuza gelen ilk yabancı hocası olan **“Billy Hunter”** ile Türk futboluna modern çalışma ve eğitim sistemi girdi.¹⁰

İngiltere’den de antrenör getirilerek böyle futbolun prestiji artırılıyor ve gençlerin futbola daha fazla ilgi duyması sağlanıyordu. Bu durum ilerleyen yıllarda futbolun gençleri uyuşturmasını sağlayacaktı. İstenilen de zaten buydu.

Londra’da **“Sömürge Bakanlığı’nın”** hazırladığı kitapta İslam’ı yok etmek için yapılacak şeyler yazılıdır. Yapılması gerekenlerden birini de şöyle anlatıyor: “Şu dört şeyi gizli ve aşikâr yaymak lazımdır: İçki, kumar, zina ve domuz eti. Bu işi yapmak için, İslam memleketlerinde yaşayan Hristiyan, Yahudi, Mecusi ve diğer gayri Müslimlerden azami derecede istifade etmek ve bu iş için çalışanlara sömürge bakanlığının bütçesinden bol maaş bağlamak lazımdır. Bunun için siyasi firkaların ve **spor kulüplerinin** çoğalmasını sağlayacağız. **Partileri ve kulüpleri birbirine düşman edeceğiz.** Birbiri ile uğraşacaklar, din kitabı okumaya, dinlerini öğrenmeye, vakit bulamayacaklardır...”¹¹ Daha önce de anlattığımız gibi Türkiye’de futbol İngilizlerin eliyle girmiştir ve büyümesinde rol almışlardır. Sebebi de gayet açıktır. Futbol ile yatıp kalkan gençler İslam’dan, Kur’an’dan uzaklaşmaktalar. İngiltere’yi, Amerika’yi v.b emperyalist güçleri değil, karşı takımı ve taraftarlarını düşman edinmektedir ve onlara kin-öfke beslemektedir. Futbol dünya halklarının uyuşturucusu haline gelmiştir.

İspanya’yı 36 yıl boyunca diktatörlükle yönetmiş olan General Franko’ya, ülkeyi bunca yıl diktatörlükle nasıl yönettiğini sorduklarında şu cevabı verdi: **“3 F formülüyle. Fadu (müzik), fiesta (eğlence), futbol”** diye cevap verdi.¹² General Franko bir başka beyanatında şöyle diyordu: **“Futbol, sex ve piyango olmasaydı ben 40 yıl bu halde nasıl istediğim gibi yönetebilirdim.”**¹³ İspanyanın eski diktatörlerinden Franko, yıllarca halkını sömürmüş, halkına zulmetmiş bir lider olarak tarihe geçti. Akraba ve yakın çevresini zengin etmiş, yıllarca milleti sömürmüş olan Franko cezaevine konulduğu zaman, Franko’ya, “Yıllarca bu milleti soyup soğana çevirdin. Bu millet sana neden hiç ses çıkartmadı. Sen bu milleti nasıl uyuttun?” diye sormuşlar. Franko, **“Ben bu milleti dev beşiklerde salladım!”** demiş.

8 Ecevit Kılıç, Politik Goller, Güncel Yayıncılık, İstanbul 2006, s.13-15

9 Ecevit Kılıç, Politik Goller, Güncel Yayıncılık, İstanbul 2006, s.13-15

10 Meydan Lorraine, cilt 7,s.310

11 M. Sıddık Gümüş, İngiliz Casusunun İtirafı, Hakikat Kitabevi, İstanbul 2012, s.58

12 İbrahim Refik, Tarih Şuuruna Doğru, Albatros Yayınları, s.46

13 Ahmet Kalkan, Sanat Bilinci, Düşün Yayıncılık, s.34

"Dev beşik" dediği şey, futbol stadyumlarıdır.¹⁴ Franko futbolu uyuşturucu olarak kullanan liderlerin önde gelenidir. Ahlaksızlık yayan şeyleri uyuşturucu olarak kullandı. Cicero ne diyordu: "Memleketler parasızlıktan değil, ahlaksızlıktan çöker."

Maçın son on dakikasında son bir koz olarak ümitsizliğin oluşturduğu bir slogan devreye giriyordu. Bu sloganla birlikte tahripkârlık arzusu da zirve yapıyordu: **"Vur kır, parçala/ Bu maçı kazan!"** Adeta bir gladyatör gösterisi izliyorduk. Taraftarlık hepimizi bir grup psikolojisine hapseder. Maç sırasında herkesin ısıkladığı hâkemi alkışlamaya cesaret edemeyiz. Yardımseverliği erdem olarak kabul ederiz ama, rakip futbolcuya, maçın kritik dakikalarında gösterilen yardım karşısında çileden çıkarız.¹⁵ Fanatizm, bir takımı tutmak veya gönül vermek değil, ömür vermektir ve çok tehlikelidir. Stadyumlar Eski Yunan ve Roma dönemindeki caniliklerin işlendiği **"arenaları"** hatırlatıyordu.

Eski Yunan ve Roma döneminde gladyatörlerin dövüştüğü, tiyatro ve başka eğlencelerin izleyiciler tarafından seyredildiği alanlardı arenalar. **İzleyicilerin** ve taraftarların savaş simülasyonu bu kanlı gösterilerde tatmin olmaları zamanla zorlaşmış, 4 ayda bir yapılan

gösteriler(!) **"365 gün" sürekli hale getirilmişti.** Circus Maximus'ta İmparator Trajan döneminde sadece bir festivalde 10.000'den fazla insan ve 11.000'den fazla hayvan ölümleri yaşanmıştı. Futbol, günümüzün savaş simülasyonu **eğlencelik oyunu.** Genellikle artık, arenalarda oynanıyor. Taraftar, **"Ölmeye ölmeye geldik!"** veya **"Korkutmaz bizleri musalla taşı"** gibisinden şarkılar(!) söylüyor; futbolculara, hakemlere sözlü-fiziki saldırılarda bulunuyor.¹⁶

Futbol çokça anlatıldığı üzere İngiltere'de işçi sınıfının direniş araçlarından biri olarak değil aristokrasinin eğlence aracı olarak keşfedilmesinden hemen sonra İngiliz emperyalizminin bir argümanı olarak dünyaya yayılır. İngilizler kalıcı olarak sömürgeleştirdiği ülkelere **"kriket ve ragbi'yi"**,¹⁷ geçici olarak işgal ettikleri ya da ticari olarak bağımlı hale getirdikleri ülke-

16 Kan Ark, Habertürk Gazetesi, 26 Nisan 2016

17 **Kriket:** 11 kişilik iki takımdan oluşan bir saha oyunu olan kriket oldukça eğlendirici bir aktivitedir. İlk defa İngiltere'de oynanmış olan kriketin, futbol ile benzer yönleri vardır. Bu spor dalında da top, karşı takımın kalesine gönderilmeye çalışılmaktadır. *Innings* adı verilen devrelerden oluşan ve oval bir sahada oynanır. Kriket karşılaşmasında yer alan her oyuncunun temel amacı, ellerindeki sopa ile topu karşı takımın kalesine atmaktır. Bunun için, oyuncular yerlerini sürekli değiştirmek durumunda ve hızlı hamlelerle vuruşlar gerçekleştirirler.

Ragbi: İki takım arasında, oval bir topun el ve ayaklarla kontrol edilerek sayı yapılması esasına dayalı olarak oynanan takım oyunu.

14 Sait Çamlıca, "Futbol, Gençlik ve dev beşik!" makalesi

15 Kemal Sayar, Merhamet, Timaş Yayınları, İstanbul 2014, s.203

lere ise "futbolu" armağan etti. Brezilya ve Osmanlı İmparatorluğunda aynı yıl oynanmaya başlanan futbolun, dünyadaki hikâyesi de hep aynı yöntemle başlar. Önce İngiliz tüccarlar oyunu ülkeye getirip kendi aralarında oynar, sonra kompradorlar aracılığı ile oyun yerel halka yayılır. Herkesin çabukça sevdiği ve kolayca oynayabildiği bu oyunun ilk dönemlerindeki ana kuralı İngilizlere faul yapılmaması, yerel futbolculara her türlü sertliğin serbest olmasıydı. İngilizlerin askeri veya ticari sultası altındaki yerel halk biraz kendilerinin bolca da İngilizlerin gayreti ile İngilizleri yenmeye başladıkça o sıradaki toplumsal direncin, baskının ve sorunların da gazı alınırdı. Bugün futbol halâ bu işlevi farklı şekillerde devam ettirmektedir. Sanayi devrimi sonrası sömürgecilik ile büyüyen İngiliz emperyalizmi 1875'ten sonra futbolu tüm dünyaya yaymaya başlamıştı. Sadece 25 yılda yerel halkların kurduğu takımlar özellikle Avrupa ve Güney Amerika'da karşılıklı maçlar yapmaya başlamıştı. Dünyayı saran bu oyunun daha da kurumsallaşması ve uluslararası alanda yönetilmesi adına 1904'te FIFA kuruldu.¹⁸ 1.Dünya savaşı İngilizlerin galibiyeti ile sonuçlanınca, işgal altında kalan tüm ülkelerde futbol patlaması yaşandı. Futbol artık yeni yüzyılın oyunuydu ve elbette FIFA'ya üye olma sırasına girmiş onlarca ülke ile sistem dünyaya iyice yerleşmeye başladı. Bugün 208 ülke FIFA üyesi. 1970'lerden sonra yayıncılığın dünya çapında gelişmesi futbolun çekiciliğini sadece stadyumlar ve radyolardan alıp televizyonun büyüleyici etkileşimi ile birleşince özellikle 80'li yılların sonundan itibaren futbola ve FIFA'ya para yağmaya başladı. FIFA sadece dünya kupalarının yayın haklarını pazarlarken UEFA hem Avrupa Ulusal Şampiyonalarını hem de Şampiyonlar Ligi ve UEFA Kupası gibi her yıl kıta liglerini pazarlamaya başladı. UEFA'nın 2010-2014 yılları arasındaki gelir toplamı "**7,6 milyar Euro**", FIFA'nın aynı dönemde geliri "**5,7 milyar dolar**" olarak tarihlerinin en büyük gelir seviyesine ulaştılar. Sadece İngiltere'de 1990'dan bu yana maç biletleri fiyatı 10 kat artarken, yıldız oyuncuların aldığı ücret son 40 yılda 300 bin kat arttı. Transfer bedelleri ise son 25 yılda 40 kat arttı. Bugün Türkiye'de kulüplere yapılan sadece ya-

yın hakları gelirleri ve Spor-Toto desteği yıllık "**600.000 milyon dolar**" civarında. Diğer taraftan futbolun bahis ekonomisi yıllık yasal ve yasadışı toplamda "**400 milyar dolarlık**" bir başka rant alanı oluşturuyor. Türkiye'de son 15 yıl içinde yeni "**29 stadyum**" yapıldı yapılıyor. Bunların toplam maliyeti "**3,5 milyar**" dolar.¹⁹ Yapılan yeni dev statların kalitesi üst seviyede. Konfor açısından çok kaliteli. Çimleri eskilerinden daha kaliteli. Koltuk ve seyir zevki eskilerden çok daha iyi. Tabiri yerindeyse kaliteli tapınak ve kaliteli uyuşturucu.

Dünyada parasala olarak dünyanın en büyük 10 ligi sırasıyla şöyledir:

1) İngiltere: Değeri **2 milyar 973 milyon Euro** Bütçesi 4 milyar Euro.

2) İspanya: Değeri **2 milyar 484 milyon Euro**. Bütçesi 3 milyar 500 milyon Euro.

3) İtalya. Değeri **2 milyar 299 milyon Euro**. Bütçesi 2 milyar 500 milyon Euro.

4) Almanya: Değeri **1 milyar 499 milyon Euro**. Bütçesi 1 milyar 55 Euro.

5) Fransa: Değeri **1 milyar 294 milyon Euro**. Bütçesi 1 milyar 500 Euro.

6) Türkiye: Değeri **727 milyon Euro**. Bütçesi 1 milyar Euro.

7) Rusya: Değeri **672 milyon Euro**. Bütçesi 950 milyon Euro.

8) Hollanda: Değeri **568 milyon Euro**. Bütçesi 550 milyon Euro.

9) Portekiz: Değeri **561 milyon Euro**. Bütçesi 800 milyon Euro.

10) Yunanistan: Değeri **482 milyon Euro** Bütçesi 424 milyon Euro.²⁰ Görüldüğü gibi futbolda aklın eremeyeceği şekilde ciddi bir para akışı vardır. Bu para ile Afrika'daki ülkelerin çoğu doyardı. Neredeyse dünyada aç yoksul kalmazdı. Düşünebiliyor musunuz, sadece dünyada futbol için dönen resmi ve gayri resmi bahis işinden 400.000 milyar dolarlık rant var.

Beyana dayanmayan 'gerçek' verilere göre Beşiktaş'ın bilinen borcu **1 milyar 117 milyon TL**. Fenerbahçe'nin bilinen borcu **1 milyar 113 milyon TL**. Galatasaray'ın bilinen borcu ise

18 **FİFA**: Dünya futbolunu yöneten kuruluş. FIFA yönetmeliklerine aykırı olarak hiçbir ülke müsabaka düzenleyemez. FIFA, Avrupa ülkelerinin öncülüğünde kuruldu. Bunlar Fransa, Belçika, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre Paris'te 21 Mayıs 1904'te toplanarak FIFA'yı kurdu. Bir yıl sonra da İngiltere katıldı. 1906'da da İngiliz D.B Woolfall, FIFA başkanı oldu.

19 Derin Ekonomi Dergisi, Temmuz 2015, sayı 2, s.70-75

20 Derin Ekonomi, Haziran 2015, Sayı 1

995 milyon TL. Sadece 3 büyük İstanbul kulübünün bilinen toplam borcu **3.2 milyar TL'den fazla.** Yani bu hesaba göre geriye kalan 15 kulübün borç yükünün toplam 300 milyon TL civarında olması lazım. Kaldı ki 5 Aralık 2015 tarihi itibarı ile sadece Trabzonspor'un bilinen borç yükü **453 milyon TL** olarak açıklandı.²¹ Bu borçlar ödenemeyince kimini devlet ödüyor ve devlete de yük oluyorlar.

Trilyonların dönmekte olduğu futbol artık basit bir oyun olmaktan çık(arı)lmış dünya ekonomisi içinde 56 katrilyonluk bir gelir kaynağı haline gelmiştir. "Hiçbir program türü futbol yayınlarının kısa sürede topladığı izleyici ve parayı yapamaz. Futbol, kapitalist düzende tüketim endüstrisinin reklamını yaparak geniş kitlelere ulaştığı bir alandır."²² 1951'de Futbol Federasyonu profesyonelliği resmen kabul etti. Bundan sonra futbol meslek özelliği kazandı. Bu durum futbolun ticarete dönüşmesini sağladı. Futbol artık bir endüstri ve ticaret merkezine dönüştü. Samimiyet, ciddiyet kayboldu. Kapitalizmin çamur kapanına tastamam teslim olmaya başladı. Bu durumdan Araplar da nasibini aldı. Araplar da futbol kulüplerini satın alarak çarkın dönmesine katkı sağladılar. Arap Sermayesindeki futbol kulüpleri:

Manchester City: 2008'de kulübün %90'ı 330 milyon dolara Abu Dhabi Holding'e satıldı.

Paris Saint German: 2011'de Katar Spor Yatırımları tarafından 130 milyon dolara satın alındı.

Malaga: 2010'da Katarlı Abdullah bin Nasser Al Thani tarafından 30 milyon dolara satın alındı.

Leeds United: 2012'de 84 milyon dolara Bahreyn merkezli bir şirket tarafından satın alındı.

Roma: 2013'te kulübün %50'si petrol kralı Al Qaddumi tarafından satın alındı.

Fulham: 1997'de Mısırlı El Fayed tarafından 6 milyon sterine satın alındı.

Nottingham Forest: 2012'de Kuveytli Fawaz Al-Hasawi tarafından satın alındı.

Hull City: 2010'da Mısırlı iş adamı Assem Allam tarafından satın alındı.

1860 Münih: 2011'de Ürdünlü Hasan İsmail tarafından 25 milyon dolara kulübün %49'u satın alındı.

Sheffield United: 2013'te Suudi prens Abdullah tarafından kulübün hisselerinin yüzde 50'si satın alındı ve Suudi prens kulübün eş başkanı oldu.²³

Herhangi bir sportif başarı geçmişi olmayan ve 2010'da dünya kupasına ev sahipliği yapacağını açıklayan Katar, 2000'li yıllarla beraber yaşlanmış yıldız futbolcuların uğrak yeri olması ile futbolda adını duyurmayı başardı. Petrol ve doğalgazın zenginleştirdiği ülke, 2022 Dünya Kupası için stadyum ve altyapılara "**200 milyar dolar**" harcayacak. Geçtiğimiz turnuvanın ev sahibi 192 milyon nüfusa sahip Brezilya'nın dünya kupası harcamaları ise 14 milyar dolardı ve bu bile ülkede çok büyük tepkilere sebep olmuştu.²⁴

2010 Dünya Kupası **Güney Afrika'da** organize edildi. Bu turnuvanın Güney Afrika'ya maliyeti 3 milyar doların üstünde oldu. Bu bütçede en büyük dilimi "İngiliz şirketi" aldı. 2014 Dünya Kupası ve 2016 Yaz Olimpiyatları ise Brezilya'ya verildi. 24 milyar dolarlık bu iki organizasyonun alt ve üst yapı hizmetlerinin çoğunu ki üstlendi tahmin edin? Yine "İngiliz şirketler." Hatta 2012'de Londra oyunlarında kullandıkları tüm taşınabilir teçhizatı, Brezilya'da yeniden kurdular. 2022'de Katar'da yapılacak Dünya Kupası'nın maliyeti 200 milyar dolar demistik. İngilizler 8 yıl önce katarıda çalışmaya başlamışlardı önlerinde bir 8 yıl daha var. Tüm bu büyük organizasyonlar ülkelere maddi olarak bu kadar külfet getirirken maddi olarak harcamalarının yanında hiçbir şey kazanmıyorlar. Kazanan İngilizler ve diğer spor baronları oluyor.²⁵

Ben, sokak aralarına iki taştan kale yaparak bakkaldan aldığımız meşin topla oynadığımız futbolye özledim. Fakat stadyumlarda insanları uyuşturup birbirine düşman eden futboldan nefret ettim.

Selam ve dua ile...

21 Kaan Ark, Habertürk Gazetesi, 2 Şubat 2016

22 İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi Sayı 26 Kış-Bahar 2008, s.89-114, Yazan: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Talimciler, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

23 Derin Ekonomi Dergisi, Ağustos 2015, sayı 3

24 Derin Ekonomi Dergisi, Ağustos 2015, sayı 3

25 Derin Ekonomi Dergisi, Temmuz 2015, sayı 2, s.70-72

Savaş!

Daha Çok Savaş!

Stanley L. Cohen
El Cezire English, 23.01.2017
Çeviren: İsmail CEYLAN

Geçmişte yaşadığımız acı tecrübeler, Beyaz Saray'da oturan kişinin, liberal bir demokrat ya da otoriter bir cumhuriyetçi olup olmamasının pek önemli olmadığını gösteriyor.

Evet, bitti çok şükür liberallerden kurtulduk. Satın alınan Nobel Barış Ödülü ve Hüsnü Mübarek sponsorluğunda Ortadoğu'ya İslami mesajlar veren bir konuşmayla başlayan sekiz yıl, Libya'dan Suriye'ye (sözde cihad kamplarını hedef alan) ABD'nin büyük hava saldırılarıyla son buldu.

Sekiz yıl önce dünya, dünyadaki en güçlü ve ölümcül koltuğa, savaş karşıtı bir "liberal" in seçilme ihtimali heyecanıyla, nefesini tutmuş seçim sonuçlarını bekliyordu. Ekim 2002'de "keskin zihni ve olağanüstü dinamikliğiyle" dikkat çeken nazik ve yetenekli sözcü Senatör Obama, "aptal savaşlara karşı" olduğunu açıkladı. O farklıydı. Öyle dedi. Fakat yalan söyledi.

Savaş Başkanı

Evet, doğru. O farklıydı. Her şeyden önce, ABD tarihinde sekiz yıllık görev süresinin her gününde savaş yürüten, tek iki-dönem başkanıydı. Gerçekten de, şahin George W. Bush tarafından bile yapılamayanı yaptı. Obama, yedi ülkeye hava saldırısı düzenledi: Afganistan, Irak, Pakistan, Somali, Yemen, Libya ve Suriye. Bush'un gerçekleştirdiği bombalamalardan üç

Obama 2009'da BM Genel Kurulunda yaptığı ilk konuşmada, İsrail ile Filistin arasındaki barış görüşmelerinin yeniden başlatılması yönünde iddialı açıklamalar yaptı, ancak görevde olduğu sekiz yıl boyunca İsrail-Filistin ilişkileri daha da kötüye gitti. Nihayetinde, İsrail'e 10 yılda 38 milyar dolar askeri yardımda bulunacak bir anlaşmaya imza atan Obama, bu konuda da aldığı Nobel ödülünün hakkını verdi.

kat daha fazlasını yaptı.

Barışçıl başkanımız, bununla da yetinmedi. Pakistan, Somali ve Yemen'i hedef alan ve insansız hava araçlarının kullanıldığı toplam 563 "özel" hava saldırısı düzenledi. Savaş düşkünü Bush zamanında ise bu sayı 57 de kalmıştı. Yine Obama, ayrı bir "barışçıl" faaliyet olarak 130'dan fazla ülkeye yerleştirilen (dünya ülkelerinin yüzde 70'i) "Özel Harekât Güçleri"ni hediye olarak bıraktı.

Obama 2009'da BM Genel Kurulunda yaptığı ilk konuşmada, İsrail ile Filistin arasındaki barış görüşmelerinin yeniden başlatılması yönünde iddialı açıklamalar yaptı, ancak görevde olduğu sekiz yıl boyunca İsrail-Filistin ilişkileri daha da kötüye gitti. Nihayetinde, İsrail'e 10 yılda 38 milyar dolar askeri yardımda bulunacak bir anlaşmaya imza atan Obama, bu konuda da aldığı Nobel ödülünün hakkını verdi.

Obama yönetimi sırasında ABD'de 100 milyar dolardan fazla silah satın alan Suudi Arabistan, ABD yapımı silahların Yemen'de kendilerine karşı nasıl kullanıldığına dair «endişeler» duysa da 153 tank ve yüzlerce makineli tüfek satın almaktan çekinmedi ve ABD dostlarına 1.15 milyar dolar değerinde ekstra kaynak sağladı.

Ayrıca Mısır'da da Başkan Muhammed Mursi'nin seçilmiş hükümetini deviren askeri darbeden sonra Abdel Fattah el-Sisi'nin iktida-

ra gelmesiyle, Mursi zamanında dondurulmuş olan milyarlarca askeri yardım "demokraside gözle görülür ilerleme" sağlanmasıyla serbest bırakıldı. Böylece barışçıl başkanımız, Mısır'da demokratik gelecek için çok önemli katkılarda bulunmuş oldu.

Sürekli Savaş Mı?

Belki de, tuhaf bir şekilde, Donald Trump'ın seçimi, Orta Doğu barışı için yıllar sonra yeni bir umut olabilir mi? Obama'nın aksine, yıllarını ticaretle tüketmiş bu adam daha realist davranabilir mi? Umutlu olmak her zaman iyidir ve insanı her zaman diri tutar.

Ama bir dakika bekleyin; Trump kabinesindeki bu çocuklar fazlasıyla tanıdık geliyor, değil mi? Emekli General James "Mad Dog" Mattis. Obama onu İran'la ilgili gizli operasyonlarda kullanmamış mıydı? Son zamanlarda Ortadoğu çapında savaş operasyonlarını denetlemedi mi?

Ve köşedeki diğer adam (göğsünde madalyonsuz duran, sinir bozucu görünüyor) bu emekli Deniz Kurmayı John Kelly olabilir mi? Guantanamo'dan sorumlu değil miydi? Başkan Obama'nın Guantanamo'nun kapatılması konusunu gündeme getirdiği her seferde Obama'ya itiraz eden adam değil mi? Afganistan'da Taliban'a karşı savaşta bir oğlunu kaybetmedi mi?

Yine sinir bozucu görünen bu üçüncü adam ne dersiniz? İslam'ı "kanser" olarak tanımlayan ve "Müslümanlardan korkmanın rasyonel olduğunu" söyleyen, eski Savunma İstihbarat Dairesi görevlisi (Pentagon'un CIA versiyonu). Ulusal Güvenlik Danışmanı olarak onun seçilmesinde endişelenecek bir şey var mı?

Bence sorun yok.

Evet, gerçekten de Trump bu barış yanlısı kadroyu kurmak için çok çalışmış olmalı...

Kazanç ve Daha Fazlası

Trump, hemen hemen her yerde ABD'ye karşı gerçek ve hayali tehditler görüyor. Bu nedenle ABD'ye çok para lazım. Nitekim Trump on binlerce ek birlik çağrısında bulundu; Deniz Kuvvetleri için 350 gemi; devasa ölçüde daha büyük bir hava kuvvetleri; uzay-bağlantılı Star Wars tarzı bir anti-füze programı; Ve Pentagon'un nükleer cephaneliği için 1 trilyon dolarlık "modernizasyon" programının hızlanması.

ABD için savaş, kar anlamına geliyor ve bu yeni başkanın yüzüne büyük bir gülümseme getiren bir şey. ABD'nin geçmişteki ve devam eden Afganistan ve Irak'taki istisaları tek başına, Amerikan silah endüstrisine trilyonlarca dolar kazandırdı.

Trump'un seçilmesini takip eden günlerde, silah şirketlerinin hisse değerlerinin yükselmesi tesadüf değil: Lockheed Martin - yüzde 4,8 arttı; Northrop Grumman - yüzde 5,1 arttı; Raytheon - yüzde 6,2 arttı; General Dynamics - yüzde 4,1 arttı; L-3 İletişim - yüzde 5,4 arttı; Textron - yüzde 2,2 arttı; Boeing - yüzde 0,76 arttı ve Huntington Ingalls - yüzde 6,5 arttı.

Umut sonsuza kadar sürebilir, fakat gerçekler acı tecrübelerden kaynaklanır. Geçmişteki deneyimlerimiz bize, liberal bir demokrat ya da otoriter bir cumhuriyetçinin Beyaz Saray'da oturup oturmamasının pek bir şey fark ettiremeyeceğini söylüyor.

Mekrûh Vakti Olmayan İbâdet: Zikir - I

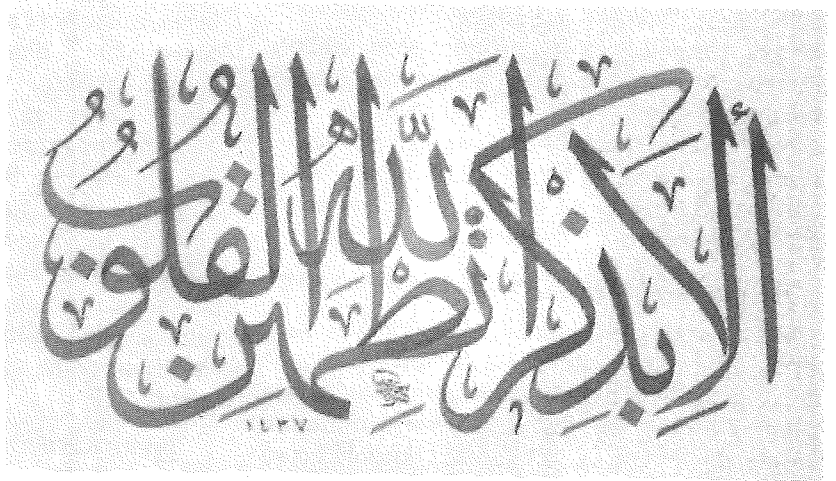
Muhammed İMAMOĞLU

Kavramlar, bir düşünçenin, bir inancın ve herhangi bir konunun anlaşılması noktasında anahtar mâhiyetinde kelimelerdir. Bir meseleyle ilişkin kavramların eksik veya yanlış anlaşılması, bizzatihi o meselenin bütünü'nün eksik veya yanlış anlaşılması sonucunu doğurur. Bir düşünceyi, bir inancı veya herhangi bir konuyu doğru anlamak istiyorsak, anlamak istediğimiz konuyu ilgilendiren kavramları doğru bilmek ve anlamak zorundayız.

Müslüman'ın çok şeyinin gasp edildiği gibi kavramları da tâğûtî güçler tarafından çalınıp İslâmî anlamından içi boşaltıldıktan sonra câhiliyyenin istediği şekilde tahrif edilip değişik ve çarpık muhteva ile Kur'an'dan uzaklaştırılan insanlara sunulmaktadır. Bu konuda örnekler sayılamayacak kadar çoktur. Din kavramından şehidlik kavramına, adâlet ve zulüm anlayışından İslâm, Kur'an ve sünnet anlayışına kadar yüzlerce kavramın başına gelen budur.¹

'Zikir' kavramı da, bundan yeterli payını almış garip, mahzun ve sahiplerinden şikâyetçi

¹ Kavramları Kur'an ve Sünnet perspektifinde anlama meyânında, Yusuf Kerimoğlu hocamızın 'Kelimeler ve Kavramlar (İnkılâb Yayınları)' ve Alaaddin Palevî'nin 'İstismar Edilen Kavramlar (İtisam Yayınları)' kitaplarının okunmasını tavsiye ediyorum.

kavramlarımızdan. Tâbir-i câize yanlış anlaşılmaya kurban edilen kavramlardandır; Zikir. Yanlışlara kurban giden, Kur'an ve sünnete göre anlaşılmayan bir önemli kavram. Ya da Kur'an ve sünnete göre anlaşılmaması için önüne engeller yığılan mümtaz bir kelime, önemli bir ibadet: Zikir. Hem de yanlış anlayan, yanlış yerde kullananların yüzünden, dinde samimi olanlar tarafından ihmal edilen bir kulluk belgesi, bir iman ispatı: Zikir.

Zikir denilince hemen şu sorular gündeme gelmekte: Hangi sözler, hangi ritüeller, hangi hareketler zikir sayılmaktadır?; Zikrin özel bir şekli var mıdır?; Zikir, 'gizli (haffi) mi- açık (cehrî) mi', 'toplu mu- tek başına mı' yapılmalı?; Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem ve O'nun sahabelerinin hayatında, kol kola verilmiş bir şekilde, yatarak-kalkarak, bağıırıp çağırarak, kendinden geçerek, vücuduna bir şeyler sap-

layarak, cezbe dedikleri trans haline gelerek bir zikir yapma şekli var mıdır?; Zikir, bir köşeye çekilip

sadece zikir/tesbih sözlerini her gün belli bir miktarda tekrar etmek midir? Zikir bir üstadın/şeyhin/vekilin gözetiminde mi yapılmalı? Zikir ibadeti görevini illa bu sıfatları taşıyanlardan mı almalı?

Ümmü'l Mü'minîn Âişe radiyallâhu anhâ'nın şâhitliği üzere: "Rasûlullah sallâllâhu aleyhi ve sellem zamanlarının hepsinde Allah'ı zikrederdi."² Bu sebeple yazı dizimizin adını "**Mekrûh Vakti Olmayan İbâdet: Zikir**" olarak belirledik. Zikir kavramını sadece kendini tasavvuf yoluna nispet eden sûfilere ait bir kavram olarak görenlerin varlığı mâlumdur. Bu yanlışlığı düzeltmek ve zikir kavramını lâyıkıyla anlatabilmek için Kur'an ve Sünnet-i Seniyye'yi temel ölçü alarak 'Zikir' ana konulu bu yazı dizimizi hazırlamaya gayret ettik. Gayret bizden, Tefvik yüce Allah'tandır.

A) ZİKRİN SÖZLÜK VE İSTILAH ANLAMI:

Zikir, sözlükte "anmak, hatırlamak, şân, şeref, öğüt, ses, namaz, duâ, övgü" anlamlarına gelir. Unutmanın zıddı olan zikir ayrıca "telaffuz etmek, bir şeyi ezberlemek, unutulmuş bir şeyi dil ve kalp ile hatırlamak, zorunlu olsun veya olmasın bir işte bulunan düzen, insanın bildiği bir şeye sahip olması ve onu koruması" anlamlarına gelir.³

Râgıb el-İsfehânî, biri dille, diğeri kalp ile olmak üzere zikrin iki çeşidinin olduğunu söyler. Kalp ile zikir bir şeyi hatırlamak ve akla getirmek; dil ile zikir ise onu telaffuz etmektir. Râgıb el-İsfehânî, aynı zamanda iki türlü hatırlamaktan bahseder. Bunlardan birincisi unutulmuş bir şeyi hatırlamak, ikincisi ise diliyle andığı şeyi hiç unutmamaktır.⁴

Zikir kelimesi İslâmî terminolojide şu anlam-

2 Müslim, Hayz, 117

3 İbn Mânzûr, Lisânü'l-Arab, s. 447, Beyrut, 1956; Râgıb el-İsfehânî, el-Müfredât Fî Garîbi'l-Kur'an, s. 259-260, Beyrut, 1996 ; Tehânevî, Keşşâfü Istilâhâtü'l-Fünûn, c.1, s.825, Beyrut, Süleyman Uludağ, Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, s.539, İstanbul, 1991.

4 Râgıb el-İsfehânî, el-Müfredât, s. 259-260

larda kullanılır: "Kur'an-ı Kerim, Kur'an-ı Kerim tilâveti, hadis okumak, ilim tahsil etmek, nâfile ibadet yapmak, bir şeyin kalbe ve dile getirilmesi; sınırlandırılmış çeşitli ibareleri usûlüne göre tekrar etmek suretiyle Allah'ı yüceltmek; kulun rûhen ve bedenen tekrar ederek Tevhid akîdesini her an içinde yaşaması; Allah'ın varlığını ve birliğini her türlü noksanlıktan, beşerî sıfatlardan münezze bulduğunu kalpten dile aktarmak, kalp ile dili birleştirmek, Allah'ın yüce varlığını, sıfatlarını, güzel isimlerini anmak ve tekrarlamak suretiyle yapılan ibadetler" demektir.⁵

İmam Kuşeyrî: "Allah'a giden yolda kuvvetli bir esas, hatta bu yolda temel şarttır. Devamlı zikir müstesnâ, Allah'a başka hiç bir şekilde ulaşılmaz. Zikir iki çeşittir: Dilin zikri, kalbin zikri. Kalbin daimî zikir mertebesine, kul lisan zikri ile vasil olur. Tesirli olan kalp zikridir. Kul, hem dille hem kalple zikir halinde olursa sülûk halindeki vasfı itibariyle kemâle ulaşmış olur. Allah'ı kalp ile zikretmek müridlerin kılıcıdır. Onlar düşmanlarına karşı bu kılıç ile savaşırlar, kendilerine gelen âfet ve musibetleri bununla defederler. Belâ ve musibet yaklaştığı zaman, kul kalbi ile Allah'a sığınır, hoşlanmadığı şeyleri derhal kendinden savmış olur, kendisine yönelen âfet yolunu değiştirir. Hakikî mânasıyla Allah'ı zikreden zâkir, O'nun zikri yanında her şeyi unuttur,

5 Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 'Zikir' maddesi, c.44, s.409, İstanbul,2013; Cihad Tunç, 'İslâm Dininde Zikir ve Duâ', Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sy. 5, s. 37, Kayseri, 1988; Celal Yıldırım, Kaynaklarıyla İslâm Fikhi, s. 253. Uysal Kitabevi, Konya, 1998.

Allah onu her şeyden korur. Kul için Allah her şeye bedel olur. Kul bütün vakitlerde zikretmekle memurdur. Zikrin yapılmadığı bir zaman yoktur. Namaz bütün ibâdetlerin en şerefli iken bazı vakitlerde kılınması câiz değildir. Hâlbuki kalp ile zikre her hâlükârda devam edilir.”⁶

a) Zikir Kavramının Kur'an-ı Kerimdeki Kullanımı: Zikir, Kur'an'da sözlük ve terim anlamlarıyla sıkça kullanılan kelimelerden olup "z-k-r" kökünden gelen ve çeşitli kalıpları bulunan kelimeler yaklaşık olarak 292 âyette geçmektedir.⁷ Sadece "zikr" kelimesi ise, 76 yerde zikredilir. Sadece emir halinde 37 yerde geçer. Bu kavramın Kur'an'daki anlamlarını şöyle sıralayabiliriz⁸:

1- Tevhid (Allah'ın bir tek oluşu): Meselâ, "Onlar (kâfirler) Rahman'ın zikrini inkâr ederler." (Enbiyâ,36) âyetinde geçen zikir bu anlamdadır. "Rahman'ın zikrini inkâr"; Allah'ın bir tek oluşunu kabul etmemek, inkâr etmektir.

2- Vahiy: Meselâ, "(Semud halkı), zikir aramızdan ona mı (Sâlih'e mi) verildi? Hayır, O, yalancı küstahın biridir (dediler)" (Kamer, 25) âyetinde geçen zikir bu anlamdadır.

3- Kur'an: Meselâ, "Bu, O'na (Muhammed'e) indirdiğimiz mübarek bir zikirdir..." (Enbiyâ, 50), "Zikri, biz indirdik ve onu koruyacak olan da biziz." (Hicr, 9), "Ey kendisine zikir indirilen! Sen delisin." (Hicr, 6) âyetlerinde geçen zikir, bu anlamdadır. Zikir kavramı, Kur'an'da birçok yerde bu anlamda kullanılmıştır.

4- Tevrat, İncil ve Diğer Kutsal Kitaplar: Meselâ, "Bilmiyorsanız zikir ehline sorunuz." (Nahl, 43) âyetinde geçen zikir kavramı, Allah'ın Hz. Mûsâ ve Hz. İsâ'ya indirdiği Tevrat ve İncil'dir.

5- Duâ Etmek: Meselâ; "Ey müminler! Bir toplulukla karşılaşırsanız sebat edin ve Allah'ı çok zikredin ta ki kurtuluşa eresiniz (başarı elde edersiniz)" (Enfâl, 45), "Rabbini gönülden ve korkarak, içinden hafif bir sesle sabah akşam an (duâ et), gâfillerden olma" (A'râf, 205) âyetlerinde geçen zikir bu anlamdadır.

6- Öğüt, Nasihat. Meselâ, "O (Kur'an), ancak

6 Kuşeyrî, Kuşeyrî Risâlesi, (ter, Süleyman Uludağ), s. 301-304, İstanbul, 1981.

7 Muhammed Fuâd Abdülbâkî, el-Mu'cemu'l-Müfehres li Elfâzi'l Kur'âni'l Kerîm, "zkr" md.

8 Zikir kavramının Kur'an âyetlerindeki anlamları hakkında geniş bilgi için bakınız: Doç. Dr. İsmail Karagöz, Kur'an'da Zikir Kavramı ve Allah'ı Zikir, s. 16-24, DİB Yayınları, Ankara, 2012

âlemler için bir zikirdir" (Tekvir, 27) âyetinde geçen zikir kelimesi bu anlamdadır. Zikir kavramı, Kur'an'da bu anlamda da çok kullanılmıştır.

7- Şeref: Meselâ, "(Ey peygamberim!) O (doğru yol İslâm) senin ve kavmin için bir zikirdir..." (Zuhruf, 44), "Yemin olsun ki size bir kitap indirdik ki onda zikriniz vardır..." (Enbiyâ, 10) âyetlerinde geçen zikir kelimesi bu anlamdadır.

8- İman ve İtaat, Sevap ve Nimet, Mağfiret ve Rahmet: Meselâ, "Beni zikredin ki ben de sizi zikredeyim..." (Bakara, 152) âyeti, "bana iman edip itaat edin ki ben de size sevap ve nimet vereyim" demektir.

9- Allah'tan Korkmak, Allah'ın Sevap, Azap ve Mağfiretini Hatırlamak, Yaptığına Pişman Olmak: Meselâ, "(Muhsinler) o kimselerdir ki çirkin bir fiil işledikleri zaman hemen Allah'ı(n azabını) hatırlarlar, korkup pişman olurlar ..." (Âl-i İmrân, 135) âyetinde geçen zikir bu anlamdadır.

10-Söz Etmek, Bahsetmek, Anlatmak: Meselâ, "(Yûsuf), iki kişiden, kurtulacağını sandığı kimseye, 'efendime benden söz et (uzkurnî)'..." (Yusuf, 42) âyetinde geçen zikir bu anlamdadır.

11- Haber: Meselâ, "(Ey Peygamberim!) Sana Zulkarneyn'den soruyorlar. De ki: 'Size onun haberini (zikrini) okuyacağım / bildireceğim.'" (Kehf, 83) âyetindeki zikir bu anlamdadır.

12- Korumak (hıfz): Meselâ, "(Ey Yahudiler!) Bir zaman da sizin sözünüzü (ahdinizi) almıştık, üzerinize dağı kaldırmıştık. (Öyle ise) size verdiğimiz kuvvetle tutun ve içinde olanı muhafaza edin (vezkurû) ta ki (azabımızdan) korunasınız" (Bakara, 63) âyetinde geçen zikir bu anlamdadır.

13- Beyân, Açıklama: Meselâ, "Sâd. Beyân sahibi (zi'zzikri) Kur'an'a yemin ederim."(Sâd, 1) âyetindeki zikir bu anlamdadır. Bu ayetteki zikir, şeref anlamına da gelebilir.

14- Beş Vakit Namaz: Meselâ, "Ey mü'minler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı zikirden alıkoymasın..." (Tahrim, 9), "...Güvene erdiğiniz zaman bilmediklerinizi (Peygamberin)

size öğrettiği gibi namazı kılın (fezkurullâhe)" (Bakara, 239) âyetlerindeki Allah'ı zikirden maksat, beş vakit namaz ve diğer ibâdetlerdir.

15- Cuma Namazı: "Ey müminler! Cuma günü ezan okunarak namaza çağrıldığı zaman hemen Allah'ın zikrine koşun" (Cuma, 9)

âyetindeki Allah'ı zikirden maksat cuma namazıdır.

16- İkinci Namazı: "(Süleyman) ben dedi, mal sevgisini Rabbimi zikirden ötürü tercih ettim. Nihayet atlar perdenin arkasına gizlendi" (Sâd, 32) âyetinde geçen Allah'ı zikirden maksat ikinci namazıdır.

17- Ayıplamak, Eleştirmek: "(Ey Peygamberim!) Kâfirler, seni gördükleri zaman; sizin ilâhınızı eleştiren / diline dolayan bu mu? diyerek seni alaya alırlar..." (Enbiyâ, 36) âyetindeki zikir kelimesi bu anlamdadır.

18- Allah'ı Övmek: Meselâ, "Onlar (azgınlık), yapmadıkları şeyi söylerler. Ancak iman edenler ve sâlih amel işleyenler, Allah'ı çok zikredenler ve zulme uğradıktan sonra yardımlaşanlar böyle değildir..." (Şuarâ, 226-227) ve "Namazı bitirdiğiniz zaman; ayakta, oturarak ve yanlarınız üzerinde (uzanarak) Allah'ı zikredin..." (Nisâ, 103) âyetlerindeki zikir bu anlamdadır. Bu anlamda Allah'ı zikir; Allah'ın varlığını, birliğini, yüceliğini, gücünü; yaratan ve nimet veren olduğunu, ortağı, eşi ve benzeri bulunmadığını ifade eden tekbir, tehlil, tesbih, tahmid ve takdis cümlelerini dil ile söylemektir.

19-İkaz, Uyarı, Hatırlatma: Meselâ "...Yahut Kur'an onlara bir hatırlatma (zikir) yapsın" (Tâhâ, 113), "Rablerinden gelen yeni bir zikri (uyarılı/ikazı) eğlenerek dinlerler" (Enbiyâ, 2) âyetlerinde geçen zikir, bu anlamdadır.

20- İnsanın Unuttuğu Bir Görevini, Bir İşini, Bir Bilgiyi, Bir Anıyı, Bir Olayı Hatırlaması: Meselâ, "(Genç, Mûsâ'ya) gördün mü dedi, kayaya sığındığımız zaman balığı (orada) unuttum. Onu hatırla(yıp al)mamı (zikir) bana ancak Şeytan unutturdu..." (Kehf, 63) âyetindeki zikir kelimesi, bu anlamdadır.

21- Nimet Vereni Bilmek, Tanımak ve O'na Şükretmek: Meselâ, "Ey Müminler! Allah'ın size verdiği nimeti hatırlayın/anın /şükredin (uzkurû)... " (Mâide, 11) âyetinde zikir kavramı, bu anlamdadır. Nimeti anmak, onu vereni düşünüp sözlü ve fiilî olarak şükretmektir.

Görüldüğü üzere Kur'an'da zikir kavramı,

Kur'an'da bu kadar farklı anlamlarda kullanılan, dolayısıyla çok boyutlu ve insan hayatının bütününe kuşatan zikir, aynı zamanda insanın farklı şekillerde icrâ edebileceği ibâdettir. Zikir, dille, kalple, düşünce ile ve bedenin diğer organları ile yerine getirilebilen bütüncül bir özelliktir.

geniş bir mânâ yüküne sahiptir. Zikir kökünden gelip duyuru / tebliğ (Müddessir, 31), anlama (Gâşiye, 23), hatırlama (En'âm, 68; Sâd, 49), öğüt (En'âm, 90), hatıra (Sâd, 43), ibret (Hûd, 114; Kâf, 8; Zümer, 21) ve ihtar (Zuhruf, 45) anlamlarında "zikra"; öğüt, hatırlatma, ikaz (Tâhâ, 3; Hâkka, 48; Müzzemmil, 19; Müddessir, 54), ibret (Vâkıa, 73) ve Kur'an (Müddessir, 49) anlamlarında "tezkire" kelimesi de kullanılmıştır. Öğüt veren Peygambere "muzekkîr" (Gâşiye, 21),

öğüt alana da "muddekir" (Kamer, 15, 17) denilmiştir.

Kur'an'da bu kadar farklı anlamlarda kullanılan, dolayısıyla çok boyutlu ve insan hayatının bütününe kuşatan zikir, aynı zamanda insanın farklı şekillerde icrâ edebileceği ibâdettir. Zikir, dille, kalple, düşünce ile ve bedenin diğer organları ile yerine getirilebilen bütüncül bir özelliktir. İnsanın sadece dil ile bazı kelimeleri tekrarlama, filin sadece bir organını tutup onu o parça ile değerlendiren körün tutumuna benzer. Otuzdan fazla anlamından birini almak ve sadece dil ile bazı kelimeleri tekrar etmek zikir değil; zikirden sadece bir bölümdür. Bu parçacı anlayış, dinin tahrif edilmesi demek değilse, en azından gaflet ve cehâlet ürünüdür.

Zikir; sadece "Allah!" demek veya O'nu hatırlatan kelime veya cümleleri tekrarlamak değildir. Allah'ı, güzel isimlerini hatırlamak, anmak, O'na hamd ve şükürde bulunmak, O'nu tesbih etmek, tekbir ile ululamak, Kitâbullâh'ı okumak, duâ etmek; bütün bunlar zikrin yalnızca lisana ait olan bölümüdür. Allah'ın varlığına delâlet eden delilleri, O'nun sıfat ve isimlerini düşünmek, Allah'ın ahkâmını, emir ve yasaklarını, tekliflerini, vaadini ve vaidini, O'na olan kulluk vazifelerini ve bunların hikmet ve delillerini düşünmek, enfûsî (öznel) ve âfâkî (nesnel) bütün yaratılmışları ve bunların yaratılış sırlarını düşünmek, varlığın her zerresinde mevcut ilâhî hikmetlerini görmek... Bu da kalbî ve fikrî zikirdir. Bedenin memur bulunduğu görevlerle meşgul ve dopdolu olması, kendilerine yasaklanan şeylerden uzak durması ise, fiilî ve bedenî bir zikirdir. **(Devam Edecek)**

Ailede Ahlak Eğitimi - II

İdris KERİMOĞLU

Ailede çocuklarımıza verilecek güzel ahlak eğitiminde anne ve babaya büyük sorumluluklar düşmektedir. Hz. Peygamberimizin çocuklarına ve diğer aile fertlerine verdiği ahlak eğitimi tüm ebeveynler için örnek olmalıdır. İslâm Dini kadar güzel ahlaka önem veren bir başka din veya düşünce sistemi göstermek mümkün değildir. Öyle ki Peygamber Efendimiz "İslâm, güzel ahlâktır" buyurmuştur. Hz. Peygamberin güzel ahlâka teşvik eden birçok güzel sözü vardır. "Mü'minlerin îmanca en kâmil olanı, ahlâkı en güzel olanıdır" "İçinizden en çok sevdiğim ve kıyamet gününde bana en yakın olanlarınız, ahlaki en güzel olanlarınızdır" hadisleri bunlardan sadece ikisidir. Kur'an-ı Kerim'de adalet, ahde vefa, affetme, alçak gönüllülük, ana-babaya itaat, sevgi, kardeşlik, barış, güvenirlilik, doğruluk, birlik, beraberlik, iyilik, ihsan, iffet, cömertlik, merhamet, müsamaha, tatlı dilli olma, güler yüzlülük, temiz kalplilik gibi güzel ahlâki hasletlere teşvik eden ve zulüm, haksızlık, riya, haset, gıybet, çirkin sözlülük, asık suratlılık, cimrilik, bencillik, kıskançlık, kibir, kin, kötü zan, israf, bozgunculuk... Gibi kötü hasletlerden nehyeden pek çok âyetin yer alması, Kur'an'da ahlaka ne kadar önem verildiğinin bir göstergesidir.

Çocuklarımıza vereceğimiz ahlak ilkeleri temelini kurandan almalıdır.

Kaynağını Kur'an-ı Kerim'den alan **ahlak ilkeleri** toplumdan topluma, çağdan çağa özü değişmeden çeşitli isimlerle karşımıza çıkar. Tevrat'ta « On Emir » diye adlandırılan bu ilkeler Yahudi ve Hıristiyan dininin en açık ve belirgin ilkeleri olurken Kur'an-ı Kerim'de On Emir'e karşılık gelen emirler İsra Suresi 22-37. ayet-

lerde su şekilde sıralanır:

- 1 - Allah'tan başkasını Tanrı yapma, O'ndan başkasına tapma.
- 2 - Anana, babana iyilikte bulun ve iyi davran.
- 3 - Akrabaya, yoksula, yolda kalana hakkını ver.
- 4 - Harcamalarında orta yolu tut, sağıp savurma.
- 5 - Geçim kaygısı, yoksulluk korkusuyla çocuklarını öldürme.
- 6 - Zinaya yaklaşma! Çünkü o iğrenç bir iştir.

- 7 - Allah'ın saygın kıldığı cana kıyma, onu öldürme.
- 8 - Yetimin malına iyilik dışında yaklaşma.
- 9 - Verdiğin sözü yerine getir.
- 10 - Ölçü ve tartıda hile yapma.
- 11 - Hakkında kesin bilgin olmayan şeye uyma.
- 12 - Yeryüzünde böbürlenerek yürüme.

Ahlak konusunda hem kendimiz hem de çocuklarımız için şüphesiz en güzel örnek Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (sav)'tir.

Rabbimiz de Kalem Suresinde; "(Ey Habibim) şüphesiz sen çok üstün bir ahlak üzeresin" diye buyurarak Peygamber'den başka örnek arayanlara gerçek rol-modelin kim olduğunu göstermiştir.

Peygamber Efendimizin hayatının her anında, mü'minlere güzel örnekler bulunmaktadır. Peygamberimizin (sav) sahabeleriyle olan münasebetleri, onlara hitapları, şakaları, çocuklara olan sevgi ve ilgisi, hanımlarına karşı adaleti, sevecen ve ilgili tavrı, güler yüzü, neşesi, canlılığı, mü'minlere olan düşkünlüğü güzel ahlakın ve ideal insan modelinin önemli bir örneğidir.

Hepimiz biliyoruz ki, Hz. Hatice'nin ve bilâhare Hz. Ebubekir'in (ra) tereddütsüz iman etmelerinde en önemli etken kuşkusuz Hz. Muhammed'in (s) güven verici şahsiyeti ve ahlâkıdır. Nitekim Hz. Hatice (ra), ilk vahye mazhar olduktan sonra şaşkınlık ve korku içinde evine dönen Peygamber'i, ürpertisi geçip konuşabilecek hale geldikten sonra (s) şu sözleriyle teskin etmişti:

"Allah seni üzmez ve utandırmaz. Vallahi sana bir cin musallat olmuş olamaz. Çünkü sen güzel ahlaklısın: emanete riayet eder, akrabayı gözetir, misafire ikram eder, acizleri kollarsın."

Hz. Hatice'nin (ra) muhakeme biçimi, fitratı bozulmamış bütün insanlara model olacak bir nitelik taşımaktadır. Bugün de Allah'ın elçisinin (s) hayatını tetkik eden, ailesinden başlayarak yakınlarına davranışını inceleyen birinin aynı sonuca varmaması için hiç bir sebep yoktur.

Hz. Muhammed'in (s) nübüvvetini ispat eden en güçlü delillerden biri onun muhteşem ahlâkıdır. Öyle ki, ahlâkı, mucizelerinden dahi önde gelmektedir. Çünkü ahlaki zaafı bulunan birisinden olağanüstülükler sadır olsaydı, bu bir *istidraç* olmuş bulunurdu.

Çocuğun kişiliğinin şekillendiği yer aile yuvasıdır. İslam kaynaklarının çoğunda şu ortak görüşe yer verilir. "Çocuk anne ve babanın yanında bir emanettir. Tertemiz kalbi, her çeşit şekil ve nakıştan uzak, saf, kıymetli bir cevherdir. Her türlü şeye kabiliyeti olduğu gibi,

kendisine verilen her şeyi almaya da yakındır. Eğer çocuk iyiliğe alıştırılır, güzel şeyler öğretilirse iyilik üzere büyür. Dünya ve ahrette mesut olur." Peygamber Efendimiz, insanın bu vasfını şu hadisiyle dile getirmiştir: «Her çocuk fitrat üzere doğar. Konuşmaya başlayınca kadar bu hal üzere devam eder. Sonra anne ve babasının tesiriyle Yahudi, Hıristiyan, Mecusi vs. olur.»

Yine Peygamber efendimiz (sav) "Babanın evladına güzel terbiyeden daha iyi bir hediye veremeyeceğini" bildirerek, terbiyenin insan hayatındaki yerini vurgulamıştır. Yine, "Çocuklarınıza ikram edin ve terbiyelerini güzel yapın", "İnsanın öldükten sonra geride bıraktığı en hayırlı şeylerden birinin, yetiştirdiği salih evlat" olduğu buyurulmuştur.

Çocuğun eğitimi konusunda Hz. Ali'nin şu sözü zikredilmiştir: «Evlâdınızı bulduğunuz zamandan başka bir zaman için talim ve terbiye ediniz. Çünkü onlar sizin zamanınızdan başka bir zaman için halk olunmuşlardır. Çocuğun terbiyesinde sakın kusur gösterme; zira o, senin zamanından başka bir zaman için yaratılmıştır.»

Bu terbiye nasıl olmalıdır? Peygamber Efendimiz, çocuğun hayır üzere yetiştirilmesi halinde yine hayır üzere yaşayacağını, dünya ve ahrette mesut olacağını beyan etmektedir. Hayır üzere yetiştirmenin yolu da, çocuğa doğduğu andaki safiyetini, güzel ahlak ve salih yaşayış istikametinde devam ettirmesini temin edecek hayat prensiplerini benimsetip kazandırmaktır. Bu prensipler de, en mükemmel şekliyle İslam'da mevcuttur. Kur'an ve Sünnet, baştanbaşa insanı sonsuz kemal mertebelerine yüceltecek esaslardan ibarettir. Bunun içindir ki, çocuğun babası üzerindeki haklarından biri, kendisine Kur'an eğitimi verilmesidir.

İslam'da din ile ahlak iç içedir. Bu nedenle dini eğitimin yanında, küçük yaşlardan itibaren çocuğa iyi bir ahlak eğitiminin de verilmesi gereklidir. Çocuklarımıza Kur'an'ı öğretirken sadece okumasını değil, aynı zamanda onun nasıl bir kitap olduğunu, nelerden bahsettiğini ve hangi hakikatleri bize ders verdiğini de anlatmalıyız. Böylece, Kur'an'a karşı hürmet ve muhabbeti kalbinde ve ruhunda uyandırmalıdır. Çünkü çocuğa Kur'an öğretmek ifadesi, genel anlamda onlara dinini, ahlâkını öğretmeyi içine alan bir eğitim ve öğretim sistemini ifade etmektedir.

Çocuklar, temiz ve beyaz bir levhayı andıran ruhlarına güzel şeylerin, iyi ahlakın ve dini hakikatlerin telkinine muhtaçtır. Onların kötülüklerden uzak, iyiliklere meyilli

yetiştirilmeleri, bu dini terbiyeyi daha küçük yaştan itibaren ruhlarına sindirmekle mümkündür. Adalet, doğruluk, cömertlik, sözünde durmak, alçak gönüllülük, sabır, şükür, edep... Gibi güzel davranışlar çocuğa sevdirmeli; zulüm, yalan söylemek, alay etmek, kibir, iftira, çekememezlik... Gibi kötü davranışlardan uzak tutulmalıdır.

Çocuk, sosyal hayatta uyum sağlayacak davranışları küçük yaşlarda öğrenir ve öğrenmeler kolay sökülüp atılmayacak kadar derin bir şekilde yerleşir. Günlük hayatta "huy" dediğimiz karakter vasıflarının pek çoğunun temeli çocuklukta aile vasıtasıyla atılır. Çocuk sadece insanlarla değil, eşya ile olan ilişkilerinin esasını da burada öğrenir. Cömertlik, cimrilik, temizlik, düzenlilik, dağınıklık, çekingenlik ve sosyallik gibi alışkanlıkların kazanılması hep çocuklukta eğitime bağlıdır. Ailede güzel ahlak eğitimi verilirken ebeveynlerin bu pedagojik gerçekleri göz ardı etmemeleri gerekmektedir.

Ailede ahlak eğitiminin çocuğun doğumuyla başladığı unutulmamalıdır. Anne baba çocuğun gelişim ve yaş özelliklerini göz önünde bulundurarak ahlak eğitimi vermelidir.

Çocuklara ahlaki ve ahlaki olmayan özellikler hakkında doğru bilgiler verilmeli, sağlam kanaatler oluşturulmalıdır. Ahlak eğitimi kalbe, zekâya ve iradeye hitap etmelidir ve amacı iyiliği sevdirmek, tanıtmak, istetmek olmalıdır. Ahlak eğitimi önce çocuğun duyarlılığına hitap etmelidir. Çünkü çocukta kalp akıldan önce gelir. Çocuk heyecanlı olduğu zaman aklını aydınlatmakta kolaylaşır.

Ahlak eğitiminde ailede iyi bir iletişim ortamı oluşturulmalıdır. Aile iletişiminin iyi olması aile bireylerinin hayatı paylaşmasıyla mümkündür. Paylaşım maddi olduğu gibi manevi boyutuyla da olmalıdır. Eşler çocukların yanında ciddi tartışmalara girmemeli ve birbirlerine karşı rencide edici sözler söylememelidirler.

Ailede çocuklarımıza nasihat ederken dengeli, tutarlı ve örnek bir kişilik sergilemeliyiz. Nasihat ve eleştirilerimizde vicdanlı, merhametli olmalı ve yumuşak bir dil kullanmalıyız. "Nasihat kar gibidir, ne kadar yumuşak yağar-

Peygamber efendimiz (sav)
"Babanın evladına güzel terbiyeden daha iyi bir hediye veremeyeceğini"9 bildirerek, terbiyenin insan hayatındaki yerini vurgulamıştır. Yine, "Çocuklarınıza ikram edin ve terbiyelerini güzel yapın", "İnsanın öldükten sonra geride bıraktığı en hayırlı şeylerden birinin, yetiştirdiği salih evlat" olduğu buyurulmuştur.

sa, yerde o kadar tutar ve zihinde o kadar yer eder." Ahlak eğitimi sürecinde çocuklara çok fazla kural koymak yerine, mantıklı, basit ama az kurallar koymak daha uygundur.

İnsan eğitimi ihmale gelemeyecek kadar önemli ve ciddi bir iştir. Dolayısıyla ailenin bu konuda istikrarlı olması gerekir. İnsan eğitebilmek için önce kişinin kendisi eğitilmiş olmalıdır. Çocuğun eğitimini, işini olurlu bırakarak, rastgele yetişmesine göz yummak, bir çocuğa yapılabilecek en büyük kötülüktür.

Yani Ahlak eğitiminde Dengeli Bir Disiplin Sahibi Olunmalıdır

Eğitimde disiplin önemlidir. Özellikle bebeklik ve ilk çocukluk döneminde disiplin kazanma daha önemlidir. Disiplin, insanın yapmak istedikleri ile toplumun kısıtlamaları ve çevrenin istekleri arasında denge kurma gereğinden kaynaklanır. Disiplinin amacı, çocuğa rehberlik etmek, uygun sınırlar içinde daha geniş özgürlük vermek, çocuğun benlik saygısını zedelemekten, kendi kendini denetleme yeteneği kazandırmaktır. Bu anlamda çocuğun davranışlarını disiplin altına almak, ona kullanılabilecek özgürlük alanını öğretmek demektir. Çünkü çocuğu tamamen özgür bırakmak, başkalarının haklarını çiğnemeyle veya bilmemekten (bilgi eksikliğinden) kaynaklanan kendisine ve çevresine vermekle sonuçlanabilir. Disiplin bir anlamda çocuğu ve çevresini verebileceği zararlardan korunmasını amaçlamaktadır.

Ceza ve disiplin birbirine karıştırılmamalıdır.

Dengeli disiplin, çocuk eğitiminde oldukça önemlidir. O hâlde anne babalar, eğitimciler, disiplini sağlamak uğruna çocuğu kendinden soğutacak hatta düşman edecek şekilde sert davranmadığı gibi, hiçbir değeri ve kuralı tanımayacak kadar söz dinlememeye varacak özgürlüğü de çocuğa tanınamamalıdır.

Çoğu zaman teori ve pratik arasında fark vardır. Yani her çocuk ayrı bir dünyadır ve her çocuğa uygulanacak terbiye farklılık arz edebilir. Ancak teorik bilgiler pratik için yol işaretleridir. Tabi ki bu konuda da en büyük örneğimiz Hz. Peygamberimiz olmalıdır.

Peygamberimiz (sav) "Çocuklarınıza ikram

edin ve terbiyelerini güzel yapın buyurmuştur. Buradan sadece ahlaki eğitim anlaşılmalı tabi. Bütün özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü duygusal, zihinsel, sosyal alanlar hatta dil gelişimi gibi çok spesifik yani özel konular bile çocuğun eğitimini etkiler. Kur'anı Kerimde: *"Ey iman edenler, kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun."* (Tahrim 6) buyurularak ailemizden, çocuklarımızdan, ehlimizden mesul olduğumuz belirtilmiştir. Aslında her şey gibi çocuklarımız da bizlere imtihan için verilmiş ve şöyle buyurulmuştur. *"Mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır."* (Enfal 28) Allah (cc) çocuklarımızdan bizi hesaba çektiğinde, onların iyi bir kul olabilmeleri için üzerimize yapı yapmadığımızı soracaktır. Bu sorumluluktan hareketle bırakın anne babaların, evlenmeye niyet edenlerin bile çocuk eğitimi konusunda bilgi öğrenmeleri kendilerine farzı ayn olmaktadır.

İyi bir ahlak eğitiminde "Çocuk, çevresinde iyi ahlak özellikleri görmelidir; çocukta iyi vicdan gelişimi sağlanmalıdır; çocuğun istek, arzu ve eğilimleri iyi yöne kanalize edilmeli, iradesi güçlendirilmelidir; kişiliği kuvvetlendi-

rilmelidir.

Büyükler çocukların düzeyine inerek onları eğitmelidir. Çocuklara daima uygun bir dille doğru, tutarlı ve yararlı bilgiler verilmelidir. Çocukları için, ahlaki konularda iyi model olacak bir hayat yaşamaya özellikle gayret göstermelidir. Aksi halde sözlerle telkin edilmeye çalışılan, davranışlar ile yalanlanmış olur. Çünkü çocuklarda sözlü telkinleri fiil haline dönüştürmekten çok, gördüklerini taklit etme özelliği hâkimdir. Örneğin bulunduğu ortamda yalan konuşulduğunu gören çocuk, yalanı normal karşılamaya başlar. Zamanla bilinçaltında yerleşen olumsuzlukları daha sonra söküp atmak kolay olmaz. Halk dilindeki "Can çıkar, huy çıkmaz." Özlü sözü bunu gösterir.

"Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim." sözünden yola çıkarak aile, çocukların ahlaki eğitiminde iyi arkadaşlar edinmesini sağlamalıdır. Arkadaşlık bebeklikten gelen bir ihtiyaçtır. Yaşı ilerledikçe sosyalleşen ve arkadaş grupları artan çocuk ister istemez olumlu veya olumsuz bu arkadaş çevresinden etkilenecektir. Bu noktada aile çocuğun, kişilikli, gör-gülü, iyi ahlaklı kimselerle arkadaşlık etmesini

sağlamalıdır. Anne baba çocuğun seçeceği arkadaşlara açıkça müdahale etmemeli, ancak iyi arkadaşlar edinmede ona dostça yardım etmelidir. Ebeveyn, çocuğuna arkadaşlarıyla iyi geçmesi gerektiğini öğretmelidir.

Anne ve babalar çocukların ahlak eğitimi süreçlerinde kitle iletişim araçlarına dikkat etmelidirler. Anne babaya düşen görev, bu araçların iyi yönlerinden çocuklarının yararlanmalarını sağlamak ve zararlarından korumaktır. Özellikle televizyonun olumlu bir uyarı kaynağı olmasının yanında, aile içi ve dışı toplumsal etkileşimi en alt düzeye indirdiğinden çocuğun sosyal ve ahlaki gelişimine olumsuz etkisi vardır. Özellikle çocukların inanç dünyasını ahlakını zedeleyecek ve tafisi zor olacak tahribatlara neden olan sihirli, kavgalı, dövüşlü ve küfürlü dizi ve çizgi filmlerden çocuklarımızı uzak tutmalıyız.

Kitaplar ise, çocuğumuzun zihinsel, sosyal ve duygusal gelişiminde önemli bir uyarandır. Kitabı bir medeniyetin müntesipleri olarak çocuklarımıza sanat değeri olmayan, okuma zevki ve ilgisini vermeyen, onları şiddete yönelten kitaplar yerine kendi tarihimizi, dinimizi, edebiyatımızı ve örnek şahsiyetlerimizi bizlere tanıtan ve sevdiren eserleri tavsiye etmeliyiz. Çocuklarımızın anlayış ve yaş düzeylerini göz önünde bulundurarak onlara alternatif olumlu yayınlar sunmalıyız.

"Ailede çocuk kandırılmamalı, verilen söz tutulmalıdır. Ahlakî davranışların kazanılmasında sevgi, şefkat ve güvenin önemi büyüktür. Çocuk, aşağılanmaktan, olumsuz sıfat ve tanımlamalardan uzak tutulmalıdır. Çocuklarımıza güven duygusu ve sorunlar karşısında çözüm üretebilme becerileri kazandırılmalıdır. Aile, ahlakî davranışların çocuklarında meleke; yani alışkanlık haline gelmesi konusunda çalışmalıdır.

Çocuğa her şeyi yasaklamak yerine, ona müspet alternatifler sunmak; iyi, doğru ve güzel davranışları teşvik etmek gerekmektedir. Yapılan davranışın neden iyi veya neden kötü olduğu somut örneklerle izah edilmeli ve çocuk yanlış yaptığında uygun bir dille ikaz edilmelidir. Çocuğun yaptığı davranışlar üzerine düşünmesine fırsat tanınmalı ve yaşına uygun olmayan yasaklar konulmamalıdır. Onu anlamaya ve duygularını ifade etmesine fırsat verilmelidir.

Ailede ahlak eğitimde çocukların yüksek ve ince değerlere uygun duygular geliştirmesine yardımcı olunmalıdır. Çocuk daha küçükken kitapla tanıştırılmalıdır. Oynadıkları oyunlarda da ahlakî değerlerin öğretimi sağlanmalıdır. Çocuklara gerektiğinde özür dilemesi ve özür

dileyeni bağışlaması öğretilmelidir. Onların sorunları ciddiye alınmalı, yavaş yavaş sorumluluk verilmelidir.

Çocuğun örnek alabileceği kahraman ve idealler gösterilmeli, bu konuda hikâyeye ve masallardan yararlanılmalıdır. İyinin, güzelin zevki tattırılmalı, kötünün, yanlışın zevki tattırılmamalıdır. Çocuk tehdit edilmemeli ve şiddetten korunmalıdır. Onun öfke ve huysuzlukları soğukkanlılıkla karşılanmalıdır. Neticede yılmadan, sabırla ve Allah'tan ümidi kesmeden ahlak eğitimine devam edilmelidir.

Mesela küçük çocukları anne çocuğu kucağına alıp severken; "Yavrurum başkalarını aldatmak, mallarına zarar vermek, yalan söylemek, haksızlık yapmak doğru değildir. İyi çocuklar böyle şeyler yapmaz." gibi telkinlerde bulunsa ve çocuk annesinin davranışlarında hep şefkat, merhamet, sevgi, doğruluk, dürüstlük görse, büyüdüğünde bunların aksine bir yaşantısı olabilir mi?

Son olarak diyebiliriz ki, ailede ahlak eğitimi Allah'a karşı sorumluluğun bilincinde olan ve bu bilinçle hayırlı nesiller yetiştirme endişesi taşıyan tüm anne, baba ve eğitimcilerin boynunun borcudur. Gelecek nesillerin heder olmaması, dört başı mamur İslam medeniyetinin yeniden tesisi ve geleceğe öncülük edecek ve yön verecek öncü kadroların tesisi ancak muvahhid ve ahlaklı nesilleri yetiştirmekle mümkün olacaktır. Ne mutlu çocuklarını ve nesillerini İslam'ın aziz ahlakî öğretileriyle terbiye edenlere.

Kısaca, eğitim anlayışımız salih insan yetiştirmeyi, cahilî eğitimden arınıp tevhibî eğitimi ikame ve tesis etmeyi, emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münkeri öncelemeyi, bunun yanında dünya ve ahirette huzur ve saadeti amaçlamakta, bu amacı gerçekleştirmeye yönelik ise bireyden, aileye aileden cemaate cemaatten ümmete ve ümmetten medeniyete giden kutlu yolda Müslüman şahsiyetler yetiştirmeyi hedefler.

Ne mutlu İslâmî eğitimin aydınlığında nesillerini hayır üzere yetiştirenlere, ne mutlu Kur'ân ve Sünnet'in ışığında Müslüman şahsiyetler ile geleceğini inşa edenlere.

Hülasa aile, muvahhid nesil hassasiyetidir.

Yazımızı Hz. İbrahim'in (as) oğlu İsmail'i (as) kastederek yaptığı duayla nihayetlendirelim.

"Ey Rabbimiz! Bizi sana boyun eğenlerden kıl, neslimizden de sana itaat eden bir ümmet çıkar, bize ibadet usullerimizi göster, tevbemizi kabul et; zira, tevbeleri çokça kabul eden, çok merhametli olan ancak sensin."

İlmin Önemi -II

Ömer KÖŞÜ

Allah(c.c.)'ın selamı rahmeti ve bereketi tüm Mü'minlerin üzerine olsun.

İlim talebesi, ilim yolculuğuna çıkarken her şeyden evvel halis bir niyetle işe başlamalıdır. Çünkü birçok hadis kitabında muhaddislerin kitaplarının başına koyduğu hadise göre "Ameller niyetlere göredir..."¹ Buyrulur her işe başlarken niyet etmenin esas olduğu vurgulanmaktadır. Her ne kadar hadis hicretle ilgili söylenmişse de genel olarak yapılan her işi kapsar. İlim öğrenmede niyet Allah'ın rızası olmalıdır. Niyete; dünyalık menfaatler, insanların teveccühü, mal-makam sevgisi ve şöhret olma sevdası karışırsa, bu şekilde elde edilen ilim kişiyi Allah'ın rızasından uzaklaştırır. İlim yolunda çekilen sıkıntılar Allah'ın rızasıyla hareket eden talebeyi olgunlaştırıp yükseltirken, dünyalık menfaatlerle yola çıkana alçaltır ve belki de yolda tökezlemesine sebep olur. Hâlbuki kişi Allah'ın rızasını gözetmeli, başına gelenlere Allah(c.c.) için sabretmeli, kendisini daima gören ve her haline vakıf olan bir Rabbi olduğunu aklından çıkarmamalıdır.

Yemekteki tuz misali, toplumdaki kokuşmuşluğu ve bozulmayı önlemekle yükümlü olan âlimlerin kendisi bozulmuşsa -tuz kokmuşsa- o zaman o toplumun hali ne olur? Abdulaziz el-Bedri şöyle der: "Halkın bozulması idarecilerin bozulmasıyla, idarecilerin bozulması ise âlimlerin bozulması ile. Âlimlerin bozulması da malum mal, makam, şan, şöhret sevgisiyledir. Dünya malına köle olmasındandır."

Şems-i Tebrizi der ki: "Urfa'da bir adam gördüm. Kırbaçlandığı halde çıkmıyordu sesi. Peşine takıldım ve niçin kırbaçlandığını sordum. Bir kadına âşık olduğundan bu hâle düştüğünü söyledi. "Bu kadar acı çektiğin halde neden ses çıkarmadın?", diye sordum. "Sevgilim bana bakıyordu", dedi. "Ya yüce Allah'ın seni hep gördüğünü bilseydin!" dediğimde haykırarak yere düştü."² Dünyalık menfaatler için sıkıntılara ve meşakatlere katlanan insanın, Rabbinin rızası için ilim elde etmesi ve bu yolda sabretmesi gerekmez mi?

İlim öğrenmede niyet; Allah rızası, ahiret hayatını kazanmak, yeryüzünde Allah namına bir medeniyetin kurulmasına katkıda bulunmak, kendisinin ve toplumun ıslahı için çalışmak olmalıdır. Niyetinde olan her şeyi belki gerçekleştiremeyebilir ama her halükârda niyetini muhafazaya çalışmalıdır. O yüzden "Mü'minin niyeti, amelinden hayırlıdır"³ denilmiştir. Zira insan ne kadar gayret ederse etsin, niyetindeki ameli yakalayamaz. Allah Azze ve Celle'nin engin rahmetidir ki, yapılan

² Sinan Yağmur, Aşkın gözyaşları Tebrizli Şems, s.39.

³ Mecmeu'z-Zevâid, 1/61, 109

¹ Buhârî, Bedü'l-Vahy, 1; Müslim, İmare, 155; Ebu Davud, Talak, 11

amelden ziyade içteki niyete göre muamele etmektedir. Dolayısıyla, insanın niyetinin ona kazandırdığı elbette yaptıklarından daha fazla olacaktır. Bu sebeple niyetin muhafazası ve âlimin ilmiyle âmil olması ve Allah Azze ve Celle'nin rızasıyla hareket etmesi önemlidir. Yemekteki tuz misali, toplumdaki kokuşmuşluğu ve bozulmayı önlemekle yükümlü olan âlimlerin kendisi bozulmuşsa -tuz kokmuşsa- o zaman o toplumun hali ne olur? Abdulaziz el-Bedri şöyle der: "Halkın bozulması idarecilerin bozulmasıyla, idarecilerin bozulması ise âlimlerin bozulması ileler. Âlimlerin bozulması da malum mal, makam, şan, şöhret sevgisiyledir. Dünya malına köle olmasındandır."⁴

Hz. Ömer (r.a), bazı insanların ibadetleri nasıl adet haline getirdiğini şu üzüntü dolu sözleriyle dile getirir:

"Öyle insanlar var ki, Müslüman olarak saçını başını ağartmış. Fakat ömründe Allah için hakkıyla kıldığı bir namazı yok."⁵

İbadetlerimizin hedefi Allahu Teâlâ'nın rızasını kazanmaktır. Ne var ki edebine riayet edilmeden yapılan ibadetlerin, bırakın O'nun rızasını kazandırmayı, yapanın yüzüne çarpılma ihtimali çok yüksek.

Maun Suresi'ndeki **"yazık o namaz kılanlara!"** kınamasına benzer bir ifadeyi Hz. Peygamber (s.a.s.) Efendimiz'in şu sözlerinde de görüyoruz:

"Nice oruç tutanlar vardır ki, tuttukları oruçtan ellerinde kalan sadece açlık ve susuzluktur. Nice gece ibadeti ile meşgul olanlar vardır ki, ellerinde kalan sadece yorgunluk ve uykusuzluktur."⁶

Çok ciddi bir ikaz ve kınamanın iç içe bulunduğu bu ifadeleri görünce insan sormadan edemiyor: Acaba biz, bu ayet ve hadis-i şerifte anlatılan gruba dâhil olmaktan yeterince çekiniyor muyuz? Ya okuduğumuz Kur'an bize lanet ediyorsa ne yapacağız? Namazı bir tür sportif faaliyet veya alışkanlığa, orucu perhize, haccı turistik geziye, zikir meclislerini eğlenceye, zekâtı ticarete, hizmeti benlik davasına, cihadı cinayete, hakka daveti siyasete çevirdiysek, bu nasıl bir dindarlıktır? Amellerimizin muhasebesini yapmadıkça İslâm'ı yaşama ve yaşatma davasında en büyük yıkımı biz yapmış olmaz mıyız?

Bir haberde şöyle nakledilmiştir: Rasûlullah (s.a.s.):

-Şeytan, bazen ilimle sizin önünüze geçer." buyurdu. Biz:

-Ya Rasûlullah, ilimle nasıl önümüze geçer ve bizi aldatır? diye sorduk, buyurdu ki:

-Şeytan (sizden birinize): "İlim öğren, tam öğreninceye kadar amel etme" der. O kimse de durmadan ilimle meşgul olup, ameli sonraya bırakır ve nihayet hiç amel etmeden kendisine ölüm gelir."⁷

Bu haberde iki şeye delil vardır. Birincisi, burada sahibine ahirette fayda vermeyen talebinde Allah'a bir yakınlık bulunmayan fuzuli ilim kastedilmiştir. İkincisi, faziletli ve teşvik edilen ilim, sahibini amele sevk eden ilimdir. Çünkü Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ilimsiz ameli emretmez.⁸

Cabir İbni Abdullah r.a dan. Nebi s.a.v şöyle buyurdu: Âlimlere karşı övünmek, sefihlerle tartışmak ve meclislerin seçkin köşelerinde yer almak için ilim öğrenmeyiniz. Kim böyle yaparsa ona ateş vardır, ona ateş vardır.⁹

Ka'b İbni Malik r.a şöyle dedi: Resulullah s.a.v şöyle buyurdular: Kim ilmi âlimlerle çekişmek, sefihlerle cedelleşmek ve insanların teveccühünü kazanmak için taleb ederse, Allah onu ateşe sokar.¹⁰

Allah Rasulü (sav) bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurmaktadır: Kıyamet gününde aleyhinde ilk önce hüküm olunacak insanlar şunlardır:

1- Şehid olmuş kimsedir. O, huzura getirilir de Allah ona olan nimetlerini anlatır. O da mazhar olduğu bütün nimetleri tanır. Kendisine: -Bu nimetlere karşı sen ne amel işledin? diye sorar. O kul: - Senin yolunda cihat ettim, nihayet şehid edildim der. Allah - Sen yalan söyledin! bilakis sen cüretlidir denilmek (ne güzel kılıç sallıyor, desinler) diye mücadele ettin ve bu da sana denildi, buyurur. Sonra emir verilir de bu kimse yüzü üzerinde sürüklenir, nihayet cehenneme atılır.

2 - Sonra muhakemesi görülecek bir diğer insan da ilim öğrenmiş, öğrendiğini başkasına öğretmiş ve Kur'an okumuş olan kimsedir. O da getirilir. Allah c.c ona da kendisine verdiği nimetleri anlatır. Bu kimse de nimetleri tanıyıp

7 Hatib el-Bağdadi, el-Cami li Ahlakî-Ravî, I, 132; Zebidi, İthafu's-Sade, I, 376.

8 Kutul-Kulub, Ebû Tâlib el-Mekkî

9 İbni mace: 1.c.254.n)

10 Tirmizi : 4.c.2792.n

4 Burhaneddin Zernuci, Tâ'lim'ül Mûteallim, s. 83.)

5 Sühreverdi, Avarifu'l-Mearif

6 İbn-i Mace, Darimî, Nesaî, Ahmed

itiraf eder. Allah (c.c) ona da: - Bunca nimetlere karşı sen ne yaptın? Diye sorar. O kul: - İlim öğrendim, onu başkalarına da öğrettim ve senin rızan için Kur'an okudum der. Allah-u Azze ve Celle ona da: - Sen yalan söyledin! Bilakis sana Âlim desinler diye bu ilmi öğrendin. Ne güzel Kur'an okuyor" desinler diye Kur'an okudun ve bunlar da sana söylendi, (artık ne istiyorsun). Ve Allah(c.c.) emir verir de o kul yüzünün üstüne sürüklenerek cehenneme atılır.

3 - Sonra muhakemesi görülecek kimse Allah'ın kendisine nimetlerini bollaştırdığı ve her çeşit maldan ihsan eylediği kimsedir. Bu da getirilir ve Allah c.c ona da nimetlerini hatırlatır, o da bu nimetleri hatırlayıp itiraf eder. Allah ona da: Bu nimetler içinde ne amel işledin? Diye sorar. O kul: Hakkında infak edilmesini istediğin hiç bir yol bırakmadım da bütün bu yollarda senin rızan için infak eyledim der. Allah c.c: Yalan söyledin. Bilakis sen bu infak ve harcamaları, "Bu adam ne cömerttir" desinler diye yaptın ve bu da sana denildi, buyurur. Sonra emir buyururlar da o kimse yüzü üzerine sürüklenerek cehenneme atılır." ¹¹

İşte bu ve emsali deliller, ilmin sadece Allah'a kulluk etmek için öğrenileceğini ve bu gayeden başka bir amaçla talep edilen ilmin ise, insanın başına bela olacağını açıkça anlatan delillerdir.

Rabbimiz kerim kitabında şöyle buyurmaktadır:

Rabbinizden size indirilene uyun... (A'raf/ 3)

Dolayısıyla, Rabbimizin indirmiş olduğu Kitap ve Sünnet, sadece kendisine uyulması için öğrenilir. Bundan başka gayeleri olanlara da yazıklar olsun. Abdullah İbni Amr r.a dan. Resulullah s.a.v şöyle buyurdu: Başkalarına acıyın ki, size de acınsın. Affedin ki, sizin de günahlarınız affedilsin. Yazıklar olsun doğru sözü ve nasihati işitip de kabul etmeyenlere ve gereğini yapmayanlara! Yazıklar olsun doğruyu bildikleri halde onunla amel etmeyenlere ve ihmalkâr olanlara.¹²

İslam'ın tek amacı, Allah'ı Azze ve Celle'ye O'nun istediği ve Resulünün de gösterdiği şekilde kulluk edilmesidir.. Ve bunun hakkıyla gerçekleşmesi için de, ilim ve eğitime ihtiyaç vardır. Yani, Allah'a takdim edilen gerçek bir kulluğun ilimsiz olması mümkün değildir.. Diğer bir ifadeyle; İlim elde edilmediği sürece, Allah'a kulluğun keyfiyeti hakkıyla bilinemeyecek dolayısıyla, O'nun nasıl bir kulluk istediği,

nelerden razı olduğu ve nelerden hoşnut olmadığı da anlaşılacaktır.

Çünkü ilimsiz olarak kendisine bağlanılan bir itikat ve ilimsiz olarak söylenen bir söz veya yapılan bir iş, körü körüne bağlanılan bir itikat, körü körüne söylenen bir söz ve körü körüne yapılan bir amel olmaktan öteye geçmeyecektir. Her Müslüman'ın dinî görevlerini yerine getirecek, helâl ile haramı, hak ile batılı birbirinden ayırt edecek kadar bilgi sahibi olması farzdır. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s): **"İlim tahsil etmek her Müslüman erkek ve kadına farzdır"** ¹³ buyurmuştur.

Hadis, farz-ı ayn ilimden bahsetmektedir. Farz-ı ayn ilim, her Müslüman'ın bizzat öğrenmesi ve bilmesi gereken ilimdir. Bu ilmi ona farz kılan Allahu Teâlâ ve O'nun Rasulü'dür. Akıllı olup buluş yaşına ulaşan her Müslüman bu ilimlerden sorumludur. Çünkü bu durumdaki bir insan, iman ve ibadetle yükümlüdür. Helâl ve harama dikkat etmesi gerekmektedir. Görevli melekler tarafından amelleri yazılmaya başlanmıştır. Amele yükümlü olan bir kimseye ilk gereken iş, yapacağı işin ilmini öğrenmektir.

Temel kaide şudur: Yapılması farz olan bir şeyin ilmini bilmek de farzdır. Bu şeyleri temelde üç ana gruba ayırabiliriz:

- * İnanılması şart olan esaslar.
- * Yapılması icap eden farzlar.
- * Terk edilmesi gereken haramlar. ¹⁴

Bunlarla birlikte vacip, sünnet, mendub, müstehab, mübah, mekruh olan ameller mevcuttur ki, onların bilinmesi farzlardan sonra gelir. Bu ilimlerin her mükellef tarafından bilinmesi farz olduğu halde, günümüzde ihmal ve gaflet birbirine eklenince, ortaya Rabbini tanımaz, dinini yaşamaz, edebini ve haddini bilmez, kendi menfaatinden başka kimseyi sevmeyen birçok insan çıkıverdi. Bütün bu arızalar ve cehalet giderilmeden hakkıyla ne din yaşanabilir, ne de tasavvufun neşesine ulaşılabilir.

Ebû Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuş: **"İlim öğreniniz! Çünkü âlimle talebe ecirde denktir. Bu ikisi dışındaki insanlarda pek hayır yoktur."** ¹⁵ Araçlar maksatlarının hükmünü alırlar kaide ve kuralının gereği, nasıl ki kulluk insanın üzerine vacip olan bir şey iste aynen de o kulluğu yerine getirmeye vesile olan

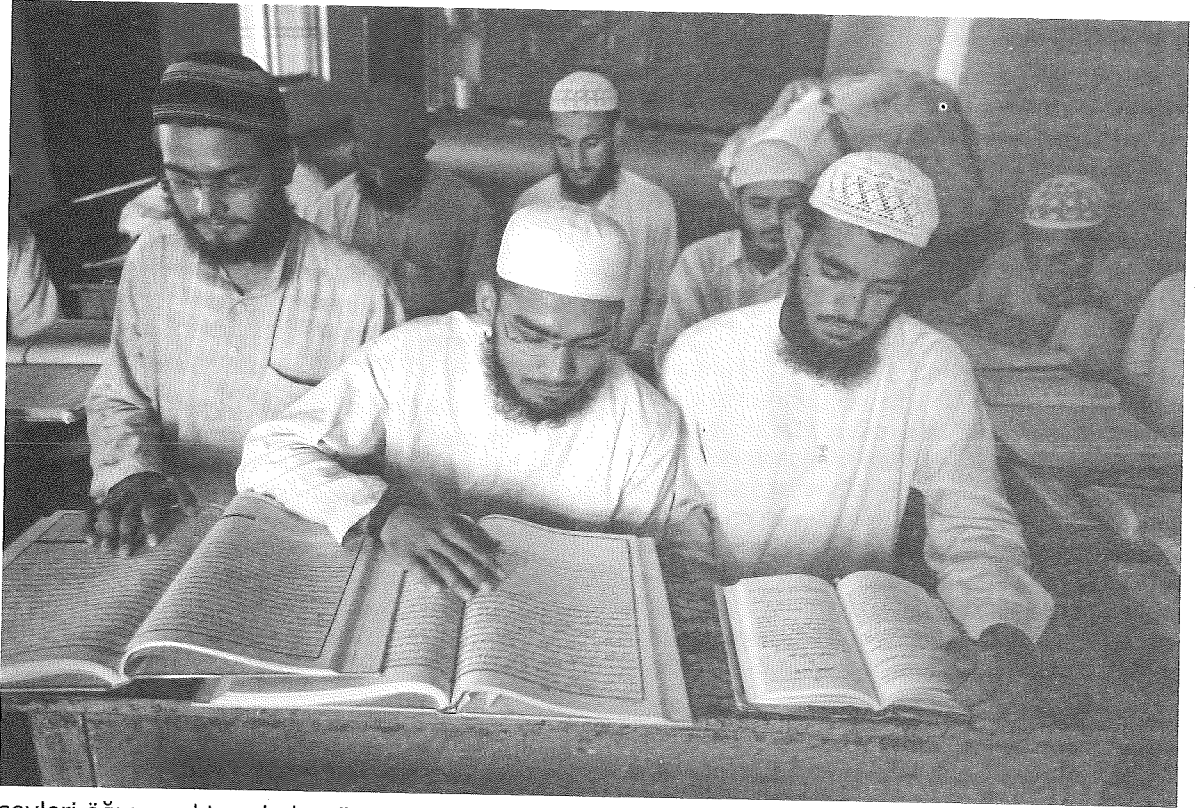
13 İbn Mace, Mukaddime,17; El Aclûni, Keşfü'l Hefa, II, 43, Had. No:1665; İmam-ı Serahsi, El-Mebcut, I, 2

14 Gazâli, İhyâ, I, 25

15 Allah Dostlarından Yaşayan Sözler, Muzaffer Taşyürek

11 Müslim: 6.c.1905.n

12 Terğib ve terhib: 4.c.464.s - camiu's sağır: 1.c.538.n - ahmed: 2 / 165.219. 6505.n

şeyleri öğrenmekte o kulun üzerine vaciptir.

Bunun içindir ki Allah resulü s.a.v bir hadisi şeriflerinde:

" İlim öğrenmek, kadın ve erkek bütün Müslümanların üzerine farzdır. "¹⁶

Ebu'd Derda r.a dan. Resulullah s.a.v şöyle buyurdular: **Ey insanlar ilim öğreniniz! İlim ancak talim ile kazanılır. Hilm ise - yani yumuşaklık ise - ancak tahallüm - yani gayret - ile elde edilir. Fıkıh ise ancak tefekkuh iledir. Kim hayrı araştırırsa ona verilir. Kim de şerden sakınırsa ondan korunur. "**¹⁷

"Allah sizden iman edenleri ve kendilerine ilim verilenleri dereceler ile yükseltsin. " (Mücadele/11)

"Allah, gerçekten kendisinden başka ilah olmadığına şahitlik etti; melekler ve ilim sahipleri de O'ndan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. Aziz ve Hâkim olan O'ndan başka ilah yoktur. " (Al-i İmran/18)

Görüldüğü gibi Yüce Allah zatıyla başlıyor, ikinci olarak melekleri ve üçüncü sırada da ilim sahiplerini zikrediyor. Şeref, üstünlük, değer

ve asalet olarak bu onlara yeter. İşte ilim sahiplerini ve ilmi öven birkaç Ayet'i celile daha:

" De ki, hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu ? " (Zümer/9)

" Bu misalleri insanlara anlatıyoruz; ama onları âlimlerden başkası düşünüp anlayamaz. " (Ankebut/43)

" Kulları içerisinde Allah'tan hakkıya ancak âlimler korkar. " (Fâtır/28)

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurur :**" Kim ilim aramak üzere bir yola koyulursa Allah da buna karşılık, ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler ilim tahsil edenlerden memnun olduklarından dolayı kanatlarını - o ilim tahsil edenlerin üzerlerine - indirirler. "**¹⁸

Ebu Hureyre r.a dan. Resulullah s.a.v buyurdular ki: **Dünya melun'dur, onun içerisindekiler de. Ancak, Allah'ın zikri, ilim sahipleri ve ilim tahsil edenler müstesna. "**¹⁹

Resulullah s.a.v şöyle buyurdu : **" Âlimin abide üstünlüğü, Ayın sair yıldızlara karşı üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin**

16 İbni Mace: 1.c.224.n - c.sahih: 3808.n - mişkat: 218.n

17 Buhari talik: 1.c.228.s - c.sağır:2.c.1417.n

18 Tirmizi: 4.c.2822.n - Ebu davud : 4c.3641.n - İbni mace : 1.c.223.n

19 Tirmizi : 4.c.2424.n - c.sağır : 2.c.2199.n

varisleridirler. ²⁰

Resulullah s.a.v yine şöyle buyurdu :“**Âlimin abide üstünlüğü, benim sizin en aşağı mertebede olanınıza karşı üstünlüğüm gibidir.**”²¹

Şeref, övünç ve değer olarak bu derece ve bu güzel rütbe insana yeter. Zira peygamberlik rütbesi üstünde hiçbir rütbe yoktur. Dolayısıyla bu rütbenin varisinin şerefi üstünde de hiçbir şeref yoktur.

Muaz ibn Cebel r.a şöyle der: Ey insanlar! İlim öğreniniz. Allah için ilim öğrenmek, ilahi haşyeti kazandırır. İlim talep etmek ibadettir, müzakeresi tesbih, ondan bahsetmek – onu başkalarına anlatmak – cihad’tır. Bilmeyene öğretilmesi sadaka, ehline verilmesi ilahi yakınlıktır. O, yalnızlıkta bir dost, kimsesiz yerde bir arkadaş, dini işlerde bir yol gösterici, darlık ve genişlikte bir yardım, işler karıştığı zaman güzel bir danışman, akrabalar yanında sadık bir yakın ve cennet yolunun bir ışığıdır.

Her şeyin bir temeli vardır. Bu dinin temeli ilimdir.”²² İslam bilgini Hasan Basri ilimsiz insanlık olmayacağını ikaz ediyor; “Şayet âlimler olmasaydı, insanlar hayvanların seviyesine inerlerdi.”²³ Demek ki, insan olarak kalabilmek için ilim şart ve elbette ki, bu ilmin ilim olabilmesi için vahiyle ters düşmemesi gerektiği gibi hayatla da iç içe olması beklenir. Bakınız, Hz Ali’nin şikâyetine; Belimi iki tip insan kırmıştır; İlmiyle amel olmayan âlim, ibadete dalan cahil. Çünkü cahil halkı ibadetiyle aldatır, âlim de ibadetsizliği ile.”²⁴ Yüce Rabb’imizin insanlara gönderdiği, Kıyamete kadar baki kalacak olan kurtuluş mesajı “Oku..!” emri ile başlarken ve Hz. Peygamberin ilim üzerinde bu kadar çok durduğu bilinirken, insanlara ayetlerin suyunu içmeyi telkin etmek ne demek!

Ey Hak yolcusu! Sana emredilen şeyleri yapman ve yasaklardan sakınabilmen için ilim gerekir. Yoksa ne olduğunu, ne için ve ne şekilde yapıldığını bilmediğin ibadetleri nasıl yerine getireceksin? Günah olduğunu bilmediğin şeylerden nasıl sakınacaksın? Eğer gereken ilmi elde etmezsen, çoğu kez, senelerce namazlarını bozmuş bir halde ibadet edersin de, haberin bile olmaz. İman ve ibadet konularında bir mesele ile karşılaşırın: hem bu

meseleyi halledecek bir kimse aramazsın hem de şüphe içinde günler geçirirsin.”²⁵

Burada sırf ilim ve ibadetle meşgul olmak sözü yanlış anlaşılmalı. Bu hiçbir dünya işine bakmadan bir kenara çekilip devamlı ilim ve ibadetle meşgul olmak ve bu halde ölümü beklemek demek değildir. Bundan maksat, Allah rızasını hedefe alıp, uyku ve eğlence dâhil her işi, ilmin öğrettiği inceliğe göre yaparak, ibadete çevirmektir. Bunun için her müminin, kendisine gerekli olan ilmi öğrendikten sonra, ölene kadar amele devam etmesi gerekir.

Resulullah hep ilimi tavsiye etmiş, kendisi de ilim meclislerini tercih etmişti. Peygamber mescide girdiği zaman toplanmış iki grup gördü. Bu gruplardan biri dua ve zikir ile meşgul oluyor. Öbürü ise ilimden bahsediyor ve birbirilerine ilim öğretmeye çalışıyorlardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber, zikir halinde olanlara işaret ederek;

‘Bunlar Allah’tan isterler, Allah Teâlâ dilerse onlara verir, dilemezse vermez. ‘Sonra ilim üzerine konuşanlara işaret ederek şöyle buyurur; ‘Bunlar ise, halka eğitim ve ilim öğretmeye çalışıyorlar. Ben de size bir muallim (öğretici) olarak gönderildim.’ Daha sonra da, Hz. Peygamber ilim öğretmenlerin meclisine giderek onların aralarında oturdu.”²⁶

O, güzel insan, hiçbir zaman önemini kaybetmeyecek bir düstur veriyordu. “O; ‘Bir âlimin meclisinde hazır bulunmak, bin rekât namaz kılmaktan daha faziletlidir” diyordu.²⁷ Hatta ilmi, Cennete götürecek yol olarak gösteriyordu. “İlim tahsil etmek üzere yollara düşen kimseye Allah Teâlâ, cennete giden yolu gösterir.”²⁸ İlmin farz olduğunu bildiriyordu.
(Devam Edecek)

KAYNAKLAR

Okuma Psikolojisi –Dr. Hamdi Kalyoncu, Dr. Fikriye Ovak

Nureddin Yıldız – İlmin Alt Yapısı (Https://Www.youtube.com/Watch?V=Yldwsb8zhdq&Nhtml5=False)

Muhammed Emin Yıldırım - Evet İlim! Ama Kimin İçin? Https://Www.youtube.com/Watch?V=İx6g9sjnq8m&Nohtml5=False

20 Tirmizi : 4.c.2822.n

21 Tirmizi : 4.c.2825.n

22 Teberani

23 Gazali, İhya c.3, s. 81

24 Gazali, İhya c.3, s. 205

25 Gazâlî,Minhâcu'l-Âbidîn,67-68

26 İhya, c. 3, s. 79

27 Gazali, İhya c. 3, s. 73

28 Ebu Davut, Tirmizi, ibni Mace

Tunus Hatıraları - III

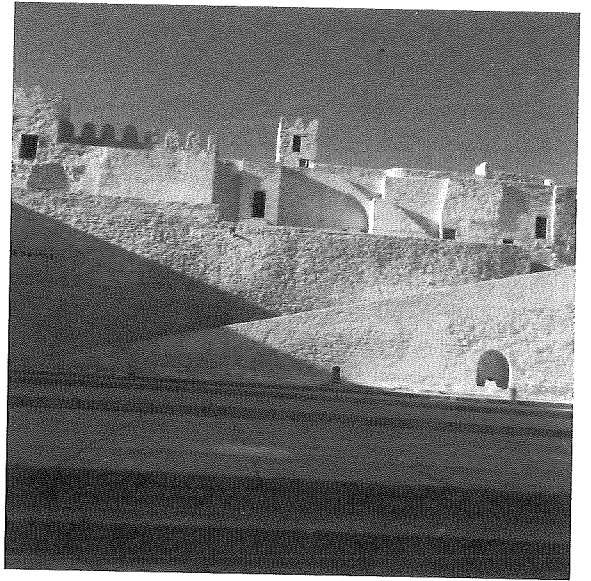
Hacı DURAN

Tunus'ta Arapların Kimlik Bunalımı

Tunus'ta, Akdeniz'in içine sızmış olan burnu ile önemli bir tarih ve turistik kent olan Manastır, iki gün sürecek olan "Kimlikler, Kökenleri ve Etkileri" konulu, uluslararası sempozyuma ev sahipliği yapıyor. Toplantıyı, Tunus, Küresel İncelemeler ve Araştırmalar Merkezi ile Tunus ve Akdeniz Tarih, Toplum ve İktisat Araştırmaları Cemiyeti birlikte düzenliyor.

Toplantılar iki ayrı salonda on iki ayrı ve iki ortak oturum şeklinde yapılıyor. Her bir oturumda dört tane bildiri sunuluyor. Toplamda yaklaşık elli ayrı bildiri dinlemiş ve tartışmış olacağız. Toplantıya, Güney Afrika, Togo, Fas, Cezayir, Amerika, İspanya, Lübnan, Irak, Lübnan ve birçok Batı ülkesinden, sosyal tarih, antropoloji, sosyoloji ve medeniyet araştırmaları uzmanı katılıyor. Özellikle Fransız sosyolog ve Antropologların ağırlıkta oldukları görülüyor. Ben de "Simulatif Kimliklerin Uydurma Cemaatleri" konulu tebliğimle katılıyorum. Oturumların birinci günü tamamlandı. Ben de tebliğimi sundum.

Kuzey Afrika'da önemli bir Ribat olarak erken dönem İslam fetihleri ile kurulan ve Osmanlı devleti tarafından yeniden düzenlenen bu kent; Akdeniz'e nazır Osmanlı kalesi ve çevresindeki kutsal anıtsal mezarlarla insanı etkiliyor, düşündürüyor. Günümüzde, beyaz gövde

renklerini açık mavi kontörler ve pervazlarla süsleyen otelleri, evleri, çarşıları ve eğlence merkezleri ile, Osmanlı yeniçerilerine meydan okurcasına, bir turizm cennetine dönüşmüş.

Bu kentin adının neden Manastır olduğunu da merak etmiş olmalısınız. Kent sakinlerine bunu sordum. Bir çoğu bu kentin Manastırlı mücahitler tarafından kurulduğunu söyledi. Anlaşılan Tunus'un güney-doğu sahillerinde yer alan bu kent, Osmanlı devleti tarafından bir ribat olarak İspanyol-Fransız katolik ittifakına karşı Müslüman Tunus halkını savunmak için kurulmuş. Bir kale kent olduğu bugün de belli oluyor. Ancak ilginçtir; Osmanlı Manastır'ının

şimdi nerede olduğunu sorduğumda, bilen de yoktu. Karamanlı ailesinin Tunus'ta uzun süre siyasi olarak çok etkili olduğunu belirttiler. Karamanlı ailesinin izleri hakkında bir araştırma yapmadım. Ama tahminlerime göre, Balkanlar'a sürgün edilen Karamanoğulları olarak bildiğimiz ailenin, Balkanlar'da bulunan Manastır kentinden buraya bey olarak daha sonra tayin edildiklerini söyleyebilirim

Aslında şu anda Manastır diye bir kentin Balkanlar'da bulunmadığını da söylemek lazım. Çünkü Manastır ismi; Türk ve Müslüman karşıtı bütün Balkan siyasi oluşumlarının hazm edemediği bir isimdir. O kentin ismini Yunanlılar; Yunanca ve Latince değildir, diye değiştirdiler. Manastır isminin kullanımını, yasakladılar. Özgün topraklarında yok edilen, Manastır isminin, Tunus halkının Darıca dediği, arabesk halk dilinde, Arapça(!?) olarak yaşamaya devam ettiğini de böylece görmüş oldum.

Toplantıda sunulan bildirilerin ve yapılan tartışmaların bir kısmı ise bende apayrı duygular uyandırdı. Osmanlı Türk İslam ittifakının çöküşü yıllarında, başta Satı Alhusi ve Abdurrahman Alkavakibi olmak üzere, Araplık adına politika ve düşünce üreten Osmanlı vatandaşı, sözüm ona Arap milliyetçisi ve İngiliz işbirlikçisi aydınların yerini, küresel post-modern imajların

etkisinde kalarak, İslamı ve Arapçayı, Araplar için bir ortak kimlik olarak görmeyen, Arap aydınlarla(!?) karşılaştım.

Özellikle Mağrip Arap ülkeleri olarak bilinen, Fas, Cezayir ve Tunus aydınları arasında Arapça'nın milli bir kimlik dili olarak kabulü konusunda tereddütler olduğunu gördüm. "Fransızca bir savaş ganimetidir" diyen Araplara karşı; "Akdeniz, beni nasıl Fransa'dan ayırıyorsa; Fransızca da beni vatanımdan ayırmaktadır" diyenler, oldu. Fransızcanın savaş ganimeti olarak savunulması! mankurluğun hangi boyutlara varabildiğini gösteren tipik bir örnektir.

Cezayir'den Dr. Şerifi bu görüşte olduğunu söylerken, bir milyon beş yüz bin Cezayirlinin 1960'lardaki Cezayir bağımsızlık savaşında, Fransızlar tarafından öldürüldüğünü unutmamış. Tam bir asır devam eden işgal yıllarında, toplamda yedi milyon Cezayirlinin yine Fransa tarafından katledildiğini de hatırlıyor. Fransa'nın buğday borçlarını ödememek için, Cezayir'i işgal ettiğini ise, kendisine ben hatırlattım.

Fransa'nın medreseleri kapattığını, Arapça okuma yazma yasağı getirdiğini, askeri güç kullanarak Cezayir halkını Fransızlaştırmaya çalıştığını, Cezayirli ve Tunuslu uzmanların bir kısmı da dile getirdi. İşin ilginç yanı ise, Şerifi

gibi düşünen başka Arap aydınlarının da olmasıdır. Beyefendiler!? Dilin ulusal kimlikle alakalı olmadığını, yüzleri kızarmadan savunabildi. Toplantıda bulunan Fransızların tartışmayı tebessümle karışık, bir gururla izlemesi ise facia manzarasını daha bir karmaşıktırıyor.

Toplantıda dikkatimi çeken bir diğer konu ise, Irak'tan gelen uzmanların üzerinde durduğu konular oldu. Iraklılar, ülkelerinde terörist, fanatik ve şiddet eğilimli grupların yabancı istihbarat kuruluşlarınca finanse edilen şirketler

tarafından beslendiğini söylediler. Resmî kayıtlara geçen örnekler sundular. Öldürdüğü kişi başına 50 dolar alan ve kendilerini mezhepçi ideolojiler ve kimliklerle saklayan katil örgütlerin bulunduğunu ifade ettiler. Kimlik söylemleri altında saklanan bu post-moder eşkiyalık tipolojisinin ulusal bilincini yitiren bir toplumda ne gibi facialara sebep olabildiğini gösteren çarpıcı örnekler olarak bunları kaydettim.

Toplantıda üzerinde durulan konulardan birisi de, Mısır'da ve Kuzey Afrika'da Memluklu ve Osmanlı, daha doğrusu Türk yönetimlerinin kimlik politikaları oldu. Mısır'dan gelen Salah Ahmet Haridi, Osmanlılar'ın Memlukluları yenmelerine rağmen, iktidarda tutmalarını Osmanlılar'ın Türkçülük politikası izlemelerine bağladı. Memlukluların Mısır'ı sadece yönettiklerini ve halkla bütünleşmediğini anlattı. Bu durumun Mısır'da iktidar seçkinlerinin özel bir kast olarak varlıklarını günümüze kadar devam ettirmelerine neden olduğunu belirtti.

Prof. Salah'a Mehmet Ali Paşa'nın Memluklu seçkinleri tamamen kılıçtan geçirdiğini, Mısır'ı yöneten yeni bir askeri sınıf inşa ettiğini hatırlattım. M. Ali Paşa'nın bir Osmanlı valisi olduğunu belirttim. Ayrıca İngilizlerin Mısır'da neler yaptığını da göz önünde bulundurması gerektiğini kendisine söyledim. Mısır'daki

Batı Afrika'nın Fransız güdümüne girmesi süreci de toplantı boyunca dikkate aldığım bir konu oldu. Özellikle Tunus'ta beyzadelerle, askeri sınıftan gelen yenice-rilerin-Tunus ve Cezayir'de bunlara Dayı deniyor- çatış-maları ve iktidar savaşları-na girişmeleri Emperyalist Fransa'nın işgal girişimlerini çok kolaylaştırmış.

Türk yöneticilerin, Türkiye'ye dönmediklerini, araplaştıklarını; buna karşın İngilizlerden Mısır'a yerleşip araplaşan İngilizlerin mevcut olup olmadığını hesaba katması gerektiğini bir eleştiri olarak dile getirdim.

Batı Afrika'nın Fransız güdümüne girmesi süreci de toplantı boyunca dikkate aldığım bir konu oldu. Özellikle Tunus'ta beyzadelerle, askeri sınıftan gelen yenice-rilerin-Tunus ve Cezayir'de bunlara Dayı deniyor- çatışmaları ve iktidar savaşlarına girişmeleri

Emperyalist Fransa'nın işgal girişimlerini çok kolaylaştırmış.

Modern Arap aydınları da bu durumun farkındadır. Ancak buna rağmen öğrenilmiş çaresizlik olarak değerlendirilmesi gereken mevhum Türk korkusunun kimi Arap aydınlarda bir hastalık olarak devam ettiğini de gözlemlerim. Bu kategoriye giren ve Arapça tebliğ sunmaktan aciz kalmış kimi Arap aydın, Fransız ve İngiliz sömürgecilik siyaseti kavramları ile ulusal kimliklerini değerlendirebildiler.

Toplantıda dile getirilen bir başka konu ise Arap toplumlarında çoğulcu kimlik politikalarının benimsenmesi gerektiğini savunanların olmasıydı. Halkının tümü Arap ve müslüman olan bir ülkede çoğulcu kimlik arayışlarının nasıl karşılık bulacağını doğrusu çok merak ettim. Gördüğüm kadarıyla, Tunus, Cezayir ve Libya halkının tamamı Arap, Müslüman ve Malikidir. Bu halklar arasında, Kanada veya benzeri ülkelerdeki gibi bir din, kültür ve dil farklılığı yoktur. Buna rağmen bu tür arayışların bilimsel tebliğlerle gündeme taşınması, benim "Simulatif Kimliklerin Uydurulmuş Cemaatleri" adlı tebliğimin nasıl bir tartışma yarattığını, bu ortamda tahmin ediniz.

Tunus'tan selamlar

Rohingyalı Muhammed

Savaş KİMYA

Myanmar'da 16 aylık Muhammed bebeğin kıyıya vuran bedeni, mülteci krizinin simgesi olan Aylan Kurdi bebeği akla getirdi. Myanmar'da kendilerine yönelik şiddetten kaçan Rohingya Müslümanlarının umut yolculuğu trajediyle sonuçlandı. 16 aylık Muhammed bebeğin kıyıya vuran bedeni, mülteci krizinin simgesi Aylan Kurdi bebeği akla getirdi. Muhammed'in bu fotoğrafı, insanlık için utancın simgesi olurken, ilginçtir ama yine de insan hakları savunucularının dikkatini çekmeyi başaramamıştır. Hâlbuki insan haklarında şu maddeler yer almaktaydı:

Gözyaşlarına boğulan Muhammed'in babası Zafor Alam verdiği demeçte, "Muhammedin kıyıdaki çekilen resmini gördüğümde, ölmeyi tercih ettim" dedi.

herhangi bir akide, milli ve ictimai menşe (köle), servet veya herhangi diğer bir fark gözetilmeksizin iş bu beyannamede ilan olunan bütün haklardan ve bütün hürriyetlerden istifade edebilir."

Bu ve bunlar gibi birçok maddede eşitlik ada-

let ve hürriyet gibi kavramlardan söz ediliyor ve insanlar hangi ırk cins ve kültürden olursa olsun aynı davranılması gerektiğinden bahsediliyor. Ancak bu söylemler yalnızca maddelerde kalıyor, kalmasa da belli ülkeler ve topluluklar için geçerli kurallar ve düzenler olmanın ötesine geçemiyor. Kendi topraklarında bu kurallara göre rahatça yaşayan insanlar kendileri dışında olup bitenlerden habersiz bir şekilde hayatlarını sürdürüyorlar. Ve dışardaki ölümler ve zulümler dikkatlerini çekmiyor.

"10 Aralık 1948'de New York'ta Birleşmiş Milletler Teşkilatına üye ülkelerin imzaladığı: "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin birinci maddesi: Bütün insanlar, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar, akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyetiyle hareket ederler" diyorken, on dördüncü maddesi: "Herkes zulüm karşısında başka, memleketlere iltica etmek ve bu memleket tarafından mülteci muamelesi görme hakkına haizdir." ifadesini kullanılmakta. Diğer pek çok maddede insanlık bütün bir aile gibi kabul edilirken mazlum ve mağdurlara karşı bu gayr-i insani ve gayr-i medeni tavır nasıl ve neyle izah edilir?

Beyannamenin ikinci maddesi aynen şöyledir:

"Herkes ırk, renk, cins, dil, din, siyasi veya

Acaba dikkatlerini çekmek için daha ne yapmamız gerekiyordu. Yapılan katliamları daha on altı aylık olarak hangi hayvanın adını vererek duyurmamız gerekirdi diye soruyorum kendime, çünkü şimdiki insan haklarını sözde savunanlar hayvanlara verdiği değeri mazlumlara vermiyorlar. Hâlbuki okullarınızda kendinizi bize yıllardır insan haklarının kurucuları olarak tanıttınız ve evrensel medeniyetin temelini biz attık diye övünüp durdunuz. Dünyanın her tarafında mazlum Müslümanların kanları oluk oluk akarken, çocukları diri diri yakılıp, boğularak öldürülürken sözde insan hakları savunucuları bu güne kadar bir kere bile gündem

yapma gereğinde bulunmadı. Gerçi onlarda haklı ya; kendilerine dokunmayan yılan bin yaşasın, gerçekleşen meseleler ne onların topraklarında, ne ölen ne de öldürülen onlardan değil, kendileri için hiçbir tehditte yok. Onlar ne yapsın Müslümanların çocukları ölüyor veya öldürülüyor. Peki, onların ikiyüzlülüğü bu kadar ortada iken bizler neden bir türlü uyanıp, kendimize gelmiyor ve aslımız olan Allah'ın hükümlerine geri dönmüyoruz. Kendimize gelmemiz için daha ne lazım, acaba çocuklarımızın mı öldürülmesi, kadınlarımıza mı tecavüz edilmesi veya topraklarımızın mı işgal edilmesi. Eğer kendimize gelmemiz için bunlar lazımsa kimse merak etmesin hepsi de gerçekleşti. Topraklarımız da işgal edildi bacılarımızın da ırzlarına geçildi. Çocuklarımız da öldürüldü hatta işgal edilen topraklarımızda mülteci konumuna da düştük, belki bir umut olur diye onların topraklarına doğru yola koyulduk. Bizim topraklarımızda bize insanlık dersi vermeye kalkanlar kendi topraklarının sınırlarını bile geçmemize tahammül gösteremediler. Hatta kavramlarımızla alay edildi: Çocuklarımız kaçırılarak dinleri değiştirildi. Peki, bizim kendimize gelmemiz için daha ne yapılabilir ki diye soruyorum ben sizlere?

Yapacak bir şey bulamıyorsak en azından Muhammed bebeğin ölüm hikâyesini biraz daha derinlemesine inceleyelim.

Bakin daha 16 aylık olan Muhammed ve ailesine, umutlarını kaybetmeyip Allah'ın dinini daha rahat yaşamak için göze aldığı yolculuğa,

Baba Alam, altı gün altı gece yürümüş ve dört gün de yiyecek bulamadan yola devam etmiştir. Yolculuk sırasında ailesini geride bırakmak zorunda kalmıştır. Naf nehri üzerindeki balıkçıların yardımıyla Bangladeş'e geçip burada eşi ve iki çocuğu için de Bangladeş'e Naf nehri üzerinden geçecek bir tekne ayarlamıştır. Ancak işler planlandığı gibi gitmemiş ve güvenlik güçleri onları fark ederek ateş açmıştır. Teknenin batmasına neden olan ateş sonucu Alam'ın eşi, üç yaşındaki oğlu Şufayet ve on altı aylık küçük oğlu Muhammed yaşamını yitirmiş, cansız bedeni kıyıya vurmuştur. Kıyaya vuran cansız beden aynı zamanda da Suriyeli Aylan Kurdi'yi akıllara getirdi.

Fotoğrafı görünce: Gözyaşlarına boğulan Muhammed'in babası Zafor Alam verdiği demeçte, "Muhammedin kıyıda çekilen resmini gördüğümde, ölmeyi tercih ettim" dedi. Acılı baba, "Bu dünyada yaşamak bana bir anlam ifade etmiyor" şeklinde konuştu. 27 yaşındaki Zafor Alam, evinin yandığını, büyükbabasının ve büyükannesinin yakılarak öldürüldüğünü anlattı. Alam, "Köyümüz ordu tarafından yakıldı" dedi. İşte başta da belirttiğimiz gibi ne çocuklarımız ne yaşlılarımıza ne de bize tahammülleri yok. Hâlbuki çocuklar cennetin çiçekleridir. Ve onlar masum ve zararsızdırlar.

Ya bu acıyı yaşayan babaya ne demeli. Muhtemelen bir baba için ailesinin ölmesi ve çocuklarının cansız bedenlerinin kıyıya vurması kadar zor bir şey yoktur. Ama sadece o baba için, nasılsa bizim umurumuzda değil...

Zulmün Karşısında Olmak – I

Abdullatif ACAR

Zulüm, haksızlık etmek, hak sahibine hakkını vermemek, bir şeyi layığı olduğu yerde kullanmamak, Adalette hükmetmemek manalarına gelir. Bu anlamda bütün hak ihlalleri zulüm kavramı içerisinde değerlendirilir.

Allah, en ufak bir haksızlıktan dahi asla razı değildir. Hiçbir bahane başkalarının hak ve hukukuna riayette gevşeklik sebebi olmamalı. Adili mutlak olan Allah, her şeyi yerli yerinde yaratmış, her şeyi adalet üzere idare ediyor. O'nun adaletinde gecikme söz konusu değildir. *"Dünyada cezası en çabuk verilen zulüm cezasıdır."* (Hadisi şerif) Dünyada mutlu ve huzurlu bir hayat sürmek, ahirette mükâfata kavuşmak ancak adalet üzere işleyen şu dünyanın nizam ve düzenini bozmamak, zulüm ve haksızlıktan uzak durmakla mümkündür. *"Allah göğü yükseltti ve ölçüyü koydu ki dengeden sapmayasınız. Ölçüyü düzgün tutasınız ve eksik tartmayasınız"*(Rahman 7-9) Bu, toplum içerisinde yaşamak mecburiyetinde olan insanın yegâne huzur ve saadet kaynağıdır.

Dünyada adaleti tesis ve inşa etme gibi bir görevle vazifelendirilen insanoğlu yaptığı haksızlıklarla, başta kendine zulmederek hem dünyasını hem de ahiretini berbat hale getirmiş olur. **"Allah insanlara hiç zulmetmez, fakat insanlar kendilerine zulmederler."** (Yunus, 44) Yine başka bir ayet-i kerimesinde "zalimin hasmı, mazlumun yanında olan Allah" buyuruyor ki:

"Kim bir kötülük yapar yahut kendine zulmeder sonrada Allaha bağışlanma dilerse Allah'ı bağışlayıcı ve merhametli olarak bulur." (Nisa, 110)

Zulüm zifiri karanlıktır; içerisinde kalan herkesi etkiler. Zulme sebep olan da, ona onay verende, haksızlığa karşı söyleyecek bir kelime bulamayanda bu karanlık içerisinde kendine düşeni çekmek mecburiyetinde kalır. "Bana ne" anlayışıyla hareket eden, zalimlerin zulmüne sessiz kalmayı yeğleyen onlara alkış tutan, onların yaptıklarının tellallığını yapanlar zalimlere dokunacak ateşten kendilerini asla kurtaramayacaklar.

Cenab-ı Hak bir kutsî hadis-i şerifte buyuruyor:

"İzzetim ve celalim hakkı için eninde sonunda zalimden mazlumun intikamını alırım. Yine böyle bir mazlumun zulme uğradığını görüp mazluma yardım etmeye gücü yettiği halde yardımını esirgeyen katı yürekli kimseden de mazlumun intikamını alırım."

Zalimin ve zalime yardım edenlerin ahiretteki durumlarıyla ilgili Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Kıyamet günü çağrıcı şöyle seslenir: zalimler nerede? Onların yardımcıları nerede? Onların kalemini açanlar nerede? Onlara mürekkep hazırlayanlar nere de? Hepsini topalayın ateşten bir tabuta koyun."

Her çeşidi günah olan zulüm, kime karşı işlenirse işlensin Allah'a isyandır. Rengi, ırkı, kabilesi, mensubiyeti ve hatta inancı ne olursa olsun bir insana eziyet etmek, onun hakkına tecavüz etmek asla tasvip edilmez. Zulüm Allah'ın gayretine dokunan kötü bir davranıştır. Zulme ortak olan Allah'ın düşmanı, şeytanın dostu olur. Zulümle elde edilen menfaat, insan

için ateş ve azaptır. **"Zulmedenler asla felaha eremezler."** (Enam, 21) "Zulüm ile abad olanın akıbeti berbat olur."

Müminin ölçüleri, kırmızı çizgileri her iş ve eylemde adalet üzere olmaktır. Bu, hayata dair bütün davranışların ölçü ve kuralıdır. Zulüm sadece başkalarına eziyet etmek, haksızlık etmek olarak anlaşılabilir. Zulüm sadece başkalarına Allah'ın bizim elimizle lütfettiği ihsan ve yardımı yapmamakta zulümdür; zekât vermeyen bir insandan tutunda, komşusunun

hakkına hukukuna riayet etmeyen, anne ve babasına saygıda kusur eden, alış verişte insanları aldatan, yalanla dolanla zarara uğratan, haset edene kadar herkes zulmün karanlığı içerisinde demektir.

Hele bir zulümde vardır ki buda en kötü ve affedilmeyen bir zulümdür." Allah'a karşı uluhiyyet davası güden ubudiyeti kendinde ve başkalarında gören, nefsinin ve şeytanın karşısında esaret altında bir hayat süren ve insanlara kulluk eden, paraya pula tapan bir insan Allah'ın hakkını başkalarına verdiği için büyük bir zulüm içerisindedir. Çünkü bu gibi davranışlar şirkettir. **"Allah kendisine şerik koşanları affetmez."** (Nisa, 116) Aslında geniş anlamda düşündüğümüzde her haksızlık ve haksızlık, kime karşı olursa olsun, Allaha itaat etmemek olduğundan Allaha karşı yapılan haksızlık kapsamında değerlendirilir.

Kur'an-ı Kerim'de Lokman Hekim, oğluna şu nasihatte bulunur: **"Ey oğulcuğum, Allaha şirk koşma, gerçekten şirk büyük bir zulümdür."** (Lokman, 13)

İnsan, Rabbi ile sıcak bir ilişki kurup kendisini güvende hissetmesi gerekirken onun nimetlerini onun emirleri doğrultusunda kullanıp rahat etmesi mümkünken, teslimiyetten uzak bir hayat sürerse her şeyden önce kendisine yazık etmiş olmaz mı?

İman aydınlık, zulüm karanlıktır. İman güven, zulüm güvensizlik ve tedirginliktir. İman kuvvet, zulüm zayıflıktır. İman istikamet, zulüm sapkınlıktır. İman, Allah'ın merhametinin insan üzerindeki ayinesidir. Onun için mümini Resulullah: "Elinden ve dilinden başkaları emniyette olduğu insandır..." (Bknz. Buhari, Müslim) diye tarif etmiştir. Yani mümin, ne eliyle başkalarının

İnsan, Rabbi ile sıcak bir ilişki kurup kendisini güvende hissetmesi gerekirken onun nimetlerini onun emirleri doğrultusunda kullanıp rahat etmesi mümkünken, teslimiyetten uzak bir hayat sürerse her şeyden önce kendisine yazık etmiş olmaz mı?

malına mülküne tecavüz ederek haksızlık eder ne de diliyle gıybet, dedikodu, yalan iftira gibi sözlerle başkalarına zarar verir. Mümin, kinden nefretten uzak, şefkat ve sevgiden yana olan insandır. Yarattığına karşı beslenen sevgi ve merhamet yaratandan ötürü olunca Allah'ın rızasının dışındaki bütün davranışlar nefsin ve enaniyetin bir ürünüdür.

Zulüm adaletin tersidir. Adaletin olmadığı yerde zulüm, zulmün olduğu yerde adaletten söz edilmez. Karanlık güneş olmadığı için

karanlıktır. Güneşin varlığı zulmün yokluğundan değildir. Yani güneş doğduğunda karanlık çeker gider. Adalet güneşi zulmün üzerine doğmadığı müddetçe zulmün yok olması mümkün değildir. Bütün peygamberlerin gönderiliş gayesi adaleti tesis etmek, zulümle ve zalimlerle mücadele etmektir. Her peygamberin mücadele ettiği nice zalimler söz konusudur. Fravunlar, Hamanlar, Karunlar, Nemrutlar, Ebu Lehep ve Ebu Cehiller zalimlerin en önde gelenleridir. **"Düşmanlık ancak zalimlere karşıdır."** (Bakara, 193) bu nedenle Resulullah, zalimin karşısında hakkı söylemeyi en büyük cihat saymıştır.

İki cihan serveri Peygamberimiz, adalete büyük önem vermiş, geçmiş ümmetlerin helâkinin sebebini adalette hükmetmeme olduğunu bildirerek ümmetini uyarılmış, haklı olan gayri Müslim de olsa haklının yanında olmayı emir buyurmuştur. "Benim kızım dahi olsa asla haksızlıktan ayrılmam" diyerek adaletin sınırlarını nefislerine kadar görenleri uyarmıştır. Adam kayırmanın, duygularıyla hareket ederek yakınlarına karşı adaletten taviz vermenin vahim sonuçları milletleri ve devletleri yerle yeksan etmiştir.

Yüce Allah bu hususta buyuruyor ki:

"Andolsun ki sizden önce nice nesilleri zulümleri sebebiyle helak ettik." (Yunus, 13)

"Biz halkı zalim olan nice memleketleri kırıp geçirdik, onlardan sonrada başka topluluklar meydana getirdik." (Enbiya, 11)

"Adalet mülkün temelidir" sözü ne kadar önem arz etmektedir. Bir toplumu ayakta tutan en önemli unsur adalettir. Adaletin olmadığı

yerde toplumun yapısı bozulur. İnsanlar birbirlerine itimat etmez ve güvenmezler. Böyle bir toplumda rüşvet, yolsuzluk, haksızlık, haksızlık, adam kayırma işi ehline vermeme gibi yanlışlıklar sıradanlaşır. Adaletiyle tanınan Hz. Ömer'e boşuna cennetin kandili denmemiştir. Diyor ki Hz. Ömer: "Dicle kenarında bir koyunu kurt kapsa korkarım ki onun hesabını Allah Ömer'den sora." Bu da sorumluluk alanındaki adaletin sınırını belirler. Adaletle hükmetmek maişetimiz altında bulanana herkese karşı yerine getirmemiz gereken görevlerdir.

Her şeyin yegâne sahibi olan Yüce Allah bir kutsi hadis-i şerifte "*Ben zulmü kendime ve kullarıma haram kıldım; o halde siz de birbirinize zulmetmeyin.*" (Müslim, Birr, 55) buyuruyor.

"Yüce Allah, zalime bir süre mühlet verir ama onu yakalayınca bir daha bırakmaz." (Ebu Musa el-Eşari'den rivayetle) O mühletin ne zaman olduğunu sorgulayan değil, adaletin tesisi hususunda üzerimize düşen neyse onu yapmakla mükellef olmalıyız. Zulmün zehrine ve kirine ellerini bulaştırmış, kalplerinin katılığıyla insanlıktan çıkan eli kanlı, gönlü karanlık insanlara verilen mühlet onların azabının şiddetli olacağına dair bir emare olarak düşünülebilir. -Teşbihte hata olmayacaksa- Bir evlat işlediği hata nedeniyle babasından gelen uyarıya muhatap olur. İşlediği suç hafifse bir kulak çekmeyle geçitirilir. Bazen o anda kısa bir sözle veya ses yükseltilecek tepki gösterilir. Artık eve bir şey kalmamıştır. Ancak suç ve cürüm büyükse hesabın eve ertelenmesi söz konusu olur. Bundan her suçlu evlat tedirgin olur. Baba öfkeyle hazırlığını yapar. Hesabı şiddetli bir şekilde evladını cezalandırarak görür. Zalimlerin hesabının ahirete ertelenmesi mümindeki Allaha olan güvenin sarsılmasına değil, imanının artmasına vesile olmalı. Her zalim, hesaplarını yapa dururken Allah'ın hesaplar üzeri bir hesabı olduğunu unuttur. Allah unutturur kim bilir. İster kendine yaptığı zulümlerde isterse doğrudan başkalarına reva gördüğü zulümlerde sınır tanımayan insanlar, verilen mühleti müdahalenin olmayacağı şeklinde yorumluyor, yaptıklarının yanlarına kar kalacaklarını düşünüyorlar.

Allah uyarıyor zalimlerin zulümlerinin karşılıksız kalmayacağına dair:

"Sakin Allah'ı, zalimlerin yaptıklarından habersiz sanma; gözlerin dışarı fırlayacağı bir güne kadar onları ertelemektedir." (İbrahim, 42)

Mazlumlara ümittir bu ayet, "Niye bu zulüm Müslümanlara reva görülüyor ki" diye gevşeyenlere uyarıdır. İnsanların eliyle, çeşitli ağır imtihanlara muhatap olanların Allah'a

olan güvenlerinin yenilenmesidir. Belki Allah'ın hikmetinin gereği, mazlumu sınamak, teslimiyetini ölçmek için Allah'ın yardımı ertelenebilir, mazlumun ahının ilelebet yerde kalması mümkün değildir. Hz. Peygamber, büyük bir intizar ve yakarıyla Allaha ellerini açıp dua eden mazlumlara için bütün gök kapılarının açılacağını bildirmiştir. Öyle ki mazlum günahkâr olsa bile Allah, o haksızlığa uğrayanın yanındadır. Kültürümüzde, "Alma mazlumun ahını çıkar ahes-te ahes-te" denilmiştir Bu nedenle "Mazlumun bedduasından sakınmalı; çünkü onun duasıyla Allah arasında (kabulüne mani) bir perde yoktur" (Hadis) Duada masumiyet sahibi olmak gereklidir. Başkalarına yapılan haksızlıklar dualarını kabulüne engeldir. "*Zulmetmeyiniz dua ettiğinizde duanız kabul olunmaz. Yağmur istesiniz (yağmur duası yapsanız) yağmur yağmaz. Yardım istersiniz, yardım olunmazsınız.*" (Et-terğib ve't-terhip, c. 3 s. 184)

Evet, zalimlerin yardımcıları asla olmayacak, onların yardımcılığını yapanlar, zulümlerine daha da ileri gitmelerine sebep olurlar. Hâlbuki güç ve kuvvetleri ellerinden gittiklerinde, verilen mühlet tükendiğinde yanı başlarında hiç kimsenin kalmadığını görürler. Ancak bu pişmanlığın hiçbir faydası olmaz. Zulmettiklerini teker teker gezip ikna edebilirler mi?

Hepimiz bu geminin içerisindeyiz. Gemi batarsa hiç kimsenin bundan kurtulması mümkün değildir. Komşumuzda yanan yangına müdahale etmez isek o yangının mutlaka bizi de gelip bulacağı gerçek bir vakiadır. Allah bir zalim nedeniyle bile toplumları helak eder.

"İnsanlar bir zalimi görürlerde onun zulmüne engel olmazlarsa Allah'ın onları genel bir azaba uğratması kaçınılmazdır." (Tirmizi) buyuran Resulullah, İsrailoğullarının kınandığı "**Onlar birbirlerini işledikleri kötülüklerden vazgeçirmeye çalışmadılar.**" (Maide, 79) ayet-i kerimesini ashabına okuduktan sonra heyecanla: "*Hayır hayır zalimin zulmünü önlemedikten sonra size de kurtuluş yok.*" (Tirmizi, İbni Mace) buyurarak kurtuluşun zulme karşı olmaktan geçtiğini vurgulamıştır.

Peygamberimizin şu duasıyla yazımızın bu bölümünü bitirelim:

"Allah'ım! Fakirlikten sana sığınırım. Darlık ve zilletten sana sığınırım. Zulmetmekten ve zulme uğramaktan sana sığınırım." (Buhari)

Selam ve dua ile...

(Devam edecek...)

Değişen Sünnet Anlayışı

Sedef BAĞDAT

Elhamdülillahi rabbil alemin vessaletü vesselema ala rasuluna muhammedin ve ala alihi ve sahbihi ecmain.

Hadis ve sünnet, İslam'ın toplum hayatındaki yerini ve değerini incelediğinde, hem Kur'an'ın tefsiri hem de teşriin Kur'an'dan sonraki ilk kaynağı olması sebebiyle Hz. Peygamberin hayatında gerçek değerini bulmuştur. Sahabe arasında aranan, müzakere edilen ve büyük bir titizlikle korunan mukaddes bir emanet olmuştur.

Hal böyleyken sünnet üzerinde ihtilaflar ve fitneler nasıl vuku bulmuştur? Ne zaman başlamıştır ve sebepleri nelerdir? Sünnet nasıl arka plana atılarak Kur'an'dan ayrı bırakılmak istenmiştir? İnşaallah bu konulara bir kapı açarak anlamaya ve anlatmaya gayret edeceğiz.

İlk olarak Hz. Peygamber daha hayatta iken sünnete karşı oluşan bir hareket var mıydı, ona bakalım;

Hadis tarihi kitaplarına baktığımızda buna ait deliller ve teşebbüs olmadığını görüyoruz. Şayet öyle bir teşebbüs olsaydı hem Peygam-

Herhangi bir sahabenin hadis uydurup onu Hz. Peygambere isnat etmeyeceği kesin olmakla birlikte Hz. Peygamber devrinde yaşamış, görünüşte Müslüman olmuş, içlerinde inançsızlıklarını giderememiş, gizlemiş 'münafık' denilen bazı kimselerin teşebbüs edebilecekleri düşünülürse de sahabe tarafından çok iyi tanınan bu kişilere hadis naklinde hiçbir değer verilmemiştir.

ber Efendimiz ve ashabı tarafından hem de sonraki devirlerde hadisçiler tarafından ağır bir şekilde kınanır, teşhir edilir ve lanetlenirdi. Bu konuyla ilgili olarak Hz. Peygamberin söylediklerine ve yaptıklarına hasretmenin (bir şeyin bütününe birine, bir şeye ayırmak, vermek) güçlüğünden dolayı bazı kimselerin hadis vaz'edip Hz. Peygambere nispet etmeyi mubah saydıklarını ileri süren 'Fecrul-İslam müellifi Ahmed Emin, 'vaz' işinin Hz. Peygamberin zamanında olduğunu ve bu sebeple Hz. Peygamber'in 'Her kim benim üzerime kasten yalan söylerse ce-

hennemdeki yerini hazırlasın ' hadisini söylemek zorunda kaldığını iddia etmiş, fakat bu iddiasını doğrulayacak bir delil ortaya koyamamıştır. Ayrıca Peygamber zamanında Müslümanların büyük bir imanla etrafında toplanmış olduklarını da düşünürsek bu zamanda böyle bir fitneye de fırsat verilmeyeceğini mantıken de anlarız.

Herhangi bir sahabenin hadis uydurup onu Hz. Peygambere isnat etmeyeceği kesin olmakla birlikte Hz. Peygamber devrinde yaşamış, görünüşte Müslüman olmuş, içlerinde inançsız-

lıklarını giderememiş, gizlemiş 'münafık' denilen bazı kimselerin teşebbüs edebilecekleri düşünülürse de sahabe tarafından çok iyi tanının bu kişilere hadis naklinde hiçbir değer verilmiştir.

Hız. Peygamberin vefatından sonra da devlet idaresini eline alan iki halife Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer hadis rivayetinde gösterdiği sert tedbirler sebebiyle onların devrinde sünnete ve hadise el uzatılamamıştır. Kaynaklarda da bunun aksini gösterecek bir işarete rastlamıyoruz.

Ancak için için yanan münafıklar ve İslam karşıtları boş durmamış ve çalışmalarına devam etmişlerdir. Nihayet Hz. Osman'la birlikte ve Onun şehadetine kadar uzanan zaman diliminde özellikle vaz' yani hadis uydurma hareketleri başlamıştır. Özellikle hilafetin ikinci yarısında ihtilaflar ve hoşnutsuzluklar ortaya çıkmıştır. Hz. Osman şehid edilmiştir. Hz. Osman'ın öldürülmesiyle başlayan ihtilafların çıkışında aslen Yahudi olan Abdullah ibni Sebe büyük rol oynamıştır. İbn Sebe Hz. Osman zamanında Müslüman olmuş ve Müslümanlar arasına girerek onları fitneye sürüklemiştir. İşe önce Hicazdan başlayan İbn Sebe oradan Basra'ya sonrada Şam'a gelerek faaliyetine devam etmiştir. Ancak buralarda emellerini tam yerine getirememiş ve Muaviye tarafından Şam'dan çıkarılınca Mısır'a gelmiştir. Burada "İsa'nın bir

gün yeryüzüne tekrar döneceği iddia, halbuki Muhammed'in son peygamber olduğu ve İsa'ya nispetle Onun yeryüzüne dönmeye daha çok hakkı bulunduğu; her peygamberin bir vasisinin olduğu, Muhammed'in vasisinin de Ali'den başkasının olamayacağı" gibi fikirleri yaymaya başlamıştır.

İbn Sebe İslam itikadını yıkmak için, ona tamamıyla zıt fikirler yaymaya çalışmış ve siyasi havayı da bulandırmayı ihmal etmemiştir. Ona göre Hz. Ali madem peygamberin vasisidir; o halde peygamberden sonra imamet, hilafet ve de devlet reisliği herkesten ziyade Ali'nin hakkıdır. Osman bu hakkı ondan gasp etmiştir. Müslümanların hemen harekete geçip bu hakkı sahibine vermeleri gerekir. İbn Sebe bazı meşhur sahabelerin vilayetlerden azledilerek onların yerine halifenin yakınlarının getirilmesi fırsatını çok iyi değerlendirmiştir. Halk hoşnut olmamış ve bu hoşnutsuzluk Hz. Osman'ın öldürülmesi ve Müslümanların tefrikaya düşmesi ile sonuçlanmıştır.

Hız. Osman'ın şehadetiyle Müslümanlar Ali bin Ebi Talib'e beyat etmekle beraber bir taraftan Hz. Ali'yi sorumlu tutarak Ondan Hz. Osman'ın demini (kanını) talep etmişlerdir. Bu olaylar Müslümanlar arasında büyük bölünmelere sebebiyet vermiştir. Bunun sonucunda Hicaz ve Iraklıların takviye ettikleri Ali karargâhı

oluşurken, diğer taraftan Şam ve Mısır halkının desteklediği Muaviye karargâhı iki cephe olarak karşımıza çıkmaktadır. Müslümanlar Hz. Ali'den bir devlet reisi olarak katillerin cezalandırılmalarını istemiş fakat Hz. Ali bu istek karşısında çeşitli sebeplerden dolayı hareketsiz kalmıştır. Başta Hz. Peygamberin zevcesi olan Aişe olmak üzere, Talha, Zübeyr ve diğer vilayetlerden gelen sahabiler, katillerin cezalandırılmasını sağlamak için Mekke'de bir toplantı yapmışlar, Basra halkının da yardımlarını alabilmek için Basra'ya gitmek üzere hareket etmişlerdir. Basra civarında Hz. Ali ile Hz. Aişe arasında bir anlaşma zemini hazırlanır gibi olmuşsa da, neticede iki taraf arasında meşhur CEMEL savaşı çıkmıştır. Bu harpte Hz. Aişe, Talha ve Zübeyr gibi iki büyük yardımcısını şehit vererek geri dönmek zorunda kalmıştır. Ancak iş, bununla sona ermemiş, o zamana kadar Hz. Ali'ye beyat etmiş olan Şam Valisi Muaviye 'Osman'ın katilleri cezalandırılmadıkça beyat etmeyeceğini' açıklamış ve Hz. Ali'ye karşı cephe açmakta ısrar etmiştir. Bu ısrar ise, Hz. Ali ve Muaviye kuvvetlerinin Siffin Mevkiinde karşı karşıya gelmelerine yol açmıştır. Siffin savaşının da tahkim (hakem) hadisesiyle neticelenmesiyle, bilindiği gibi Hz. Ali'nin hilafet makamından hal'i (alınarak) ve Muaviye'nin nasbı (makama getirilmesi) ile sonuçlanmış fakat daha önemlisi Kur'anı Kerim yerine insanları hakem olarak kabul ettiğinden dolayı Hz. Ali'yi destekleyen büyük bir grubun Hz. Ali'den ayrılmasına ve Havaric (haricilik) adı altında hilafet makamını daima meşgul eden korkunç bir kuvvet olarak tarih sahnelerine çıkmalarına yol açmıştır. Hariciler bu şekilde ortaya çıkarken Muaviye'nin hilafetini kabul etmeyen ve Hz. Ali'ye sadık kalan Şia fırkası Hz. Alinin bir Harici tarafından öldürülmesinden sonra oğlu Hasan'a beyat etmiş, hatta Hasan'ın bir müddet sonra hilafetten vazgeçip bütün işleri Muaviye'ye devretmesi bile onların Irak'a hâkim bir şekilde hayatîyetlerini devam ettirmelerine engel olmamıştır.

Kısaca özetleyecek olursak bu siyasi ihtilaflar ve ortaya çıkan Şia ve hariciler hadis uydurma hareketinin başlıca amili olmuşlardır. Her fırka kendi siyasi görüşlerinin doğruluğuna halkı inandırabilmek için bu görüşleri teyid edecek dini nasrlara şiddetle ihtiyaç duymuşlardır. Bu nasrları Kur'an'da ve sahih hadisler arasında bulamadıkları zaman, yeni hadisler imal etmekten başka çıkar yol bulamamışlardır. Hariciler, Şiiler kadar hadis vaz'ında ileri gide-

memişlerdir; çünkü itikadlarında büyük günah sahibi kâfirdir, yalan söylemek büyük günahlardan sayıldığı için kâfir sayılır. İbni Teymiyye 'Haricilerin şer olduğunu ifade ettikten sonra onlara yalan isnat etmeğe dilimiz varmaz' der.

Siyasi olaylara paralel olarak düşünsel alanda bir takım gelişmeler söz konusu olmuştur.

1-Müslümanların karşılaştıkları sorunlar dini açıdan yorumlanmaya başlanmış ve bu olaylarda yer alanların sorumlulukları irdelenmeye başlanmıştır. Öldürme fiilini işleyen büyük günah sahibinin durumu, amel- iman ilişkisi, kulun iradesi, kader, adalet, fiillerin yaratılması, Allah'ın sıfatları, Kur'an'ın mahlûk olup olmaması gibi. Yani yaşamın her alanı inceden inceye sorgulanmaya başlanmıştır.

2-Fetihlerin genişlemesiyle karşılaşılan eski kültürlerle birlikte inanca dair bazı konular felsefi zeminde tartışılmaya başlanmıştır. İslam'ı kabul edenlerin eski kültürlerinden taşıdıkları yeni bakış açısı ve İslam'a uymayan bazı bakış açıları aşırı değerlendirilmelere ve sapmalara neden olmuştur.

3-Büyük oranda hadislerin yazılı nakledilmemeleri, farklı görüş sahiplerinin kendilerini destekleyen rivayetleri ön plana çıkarmaları, ortaya çıkan problemlere Peygamberden destek sağlamak için piyasaya rivayetler sürmesi dinin ikinci kaynağı olan hadislere karşı endişelerin oluşmasına sebebiyet vermiştir. İbni Sirin'in şu sözü bu hususu tespit etmektedir: 'Önceleri isnad sormuyorlardı, ne zaman fitne zuhur etti, bize ravilerinizin isimlerini söyleyin' demeye başladılar. Böylece ehli sünnet olanlara bakılıp hadisleri alınır ehli-bidat olanlara bakılıp hadisleri alınmaz oldu.

İşte bu üç sebep nedeniyle her şey tartışılmaya başlanmış, Kur'an özellikle inanca nispeten de ahkâma dair ayetlerde kastedilen mananın ne olduğuyla münazara edilirken, sünnet malzemesi daha ziyade sıhhat açısından tartışılmıştır.

Bazı cahil dindarlar halkı kötülüklerden uzaklaştırıp iyiliklere yöneltmek maksadıyla hadis uydurmuşlardır. Halbuki Kur'an ve sünnet yeterli olmasına rağmen aynı maksatla her sürenin faziletini belirten hadisler uydurulmuştur. Bu düşünce ile hadis uyduranlar din için büyük tehlike oluşturmuşlardır. Bunlar halkın sevip saydığı, hareketlerini örnek aldığı kişiler olduğu için onların hadis diye tanıttıkları sözler hiç te-

reddütsüz, hadis olarak kabul edilecek, aksine ihtimal bile verilmeyecektir. Bu sebeple onlar, dini bozmak için özel gayret sarfedenler kadar zararlı olmuşlardır.

Şimdi hadis ve sünnetlerde değişen bakış açısını daha iyi anlamak için bazı örneklere bakalım;

1-Ubade bin Samit (r.a): 'Rasulullah iki dirhem bir dirhemle değiştirilmesini yasakladı' deyince oradakilerden biri 'peşin para olduktan sonra ben bunda bir beis görmüyorum' der. Ubade kızar ve 'ben Rasulullah şöyle buyuruyorum diyorum, sense bir beis görmüyorum diyorsun. Vallahi seninle aynı yerde bulunmam' diye çıkarılır. Bu bağlamda baktığımızda insanlar sünnete karşı artık kendi görüşlerini dillendirmişlerdir.

2-İmran bin Husayn (r.a) şefaati anlatır veya bu konu konuşulur. Oradakilerden bir tanesi: 'ey ebu Nuceyd! Siz bizlere hadisler anlatıyorsunuz fakat biz bunlarla ilgili Kuran'da bir asıl bulamıyoruz. (Başka bir rivayette 'Bırakın bu hadisi yahu! Bize Kuran'dan bahsedin) deyince, İmran (r.a) kızar ve adama şöyle der: 'Sen Kuran'ı okudun mu?' 'Evet. "Peki Kur'an'ın hiçbir yerinde yatsı namazının farzının 4, akşamının 3, sabahının 2, öğle ile ikindinin 4 olduğuna rastladın mı?" Hayır. "Peki, bunları kimden öğrendiniz? Bizden öğrenmediniz mi? Biz de Rasulullah'tan öğrenmedik mi? Peki Kuran'da kırk koyunda bir koyun, şu kadar deve şu kadar, şu kadar dirheme şu kadar zekât düştüğüne rastladın mı? "Hayır.' İmran (ra) şöyle der : 'Öyleyse bunları kimden öğrendiniz? Bizden öğrenmediniz mi? Biz de Rasulullah'tan öğrenmedik mi? Keza Kuran'da Eski Evi (Kabe-yi) tavaf etsinler (Hacc,29) ayetini okumadınız mı? Peki orada Kâbe'yi 7 defa tavaf edin, Makamın arkasında 2 rekat namaz kılın, diye bir ifadeye rastladınız mı?

Aynı şekilde Allah Rasulü'nün buyurduğu şu hususlar Kuran'da var mı? Zekât tahsildarının bir yerde konaklaması, zekât düşenlerin mallarını yanına getirmesini istemesi, zekât vereceklerin mallarını uzağa götürüp tahsildara meşakkat vermeleri, kız kardeşleri birbirine vererek mehirsiz evlenmek İslam'da yoktur. "Peki Allah Tealanın Kuranında şöyle buyurduğunu duymadınız mı?" Rasul size neyi verdiyse onu alın, size neyi yasakladıysa da ondan kaçının" (Haşr 7).

İmran (r.a) daha sonra şöyle söyler: "Sizin

bilginizin olmadığı, Rasulullah'tan işittiğimiz daha başka şeyler de var.' Bunun üzerine adam: Beni ihya ettiğin gibi, Allah da seni ihya etsin, diye duada bulunmuştur.

3-Tabiinden Said b. Cübeyr bir gün Rasulullah'tan bir hadis rivayet edince adamın biri itiraz eder: 'Allah'ın kitabında buna muhalif ayet var. "Said ona şöyle der; Bakıyorum da sana Rasulullah'tan hadis rivayet ediyorum, sense Allah'ın kitabına muhalif olduğunu söylüyorsun. Oysa Allah'ın Rasulü, Allah'ın kitabını senden iyi bilirdi.

4-Eyyub es Sehtani şöyle demektedir: 'Bir kişiye bir sünneti aktardığında, Bunu bırak sen bize Kuran'dan haber ver' derse bil ki o sapıtmıştır.

5-İmamı Azam Ebu Hanifenin yanında hadis okunurken biri içeri girer ve "bırakın bu hadisleri"der. İmamda ona kızar ve 'Sünnet olmasaydı hiçbirimiz Kur'an'ı anlamazdık' der.

Buraya kadar ki örneklerden anlaşılan şudur ki Rasulullah (sav)'in sünnetini bir tarafa bırakarak sadece Kuran'la yetinme düşüncesi, bidat bir düşünce olarak hicri birinci yüzyılın ortalarında başlamıştır. Sünneti inkâr fitnesi ise, sistemli olarak ilk önce hicri ikinci yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bunu ilk başlatanlar da hariciler ve mutezile olmuştur.

Haricilerin düşünce ve politikası şöyledir;

Müslüman toplumunda çıkarmak istedikleri anarşiyi engelleyen, bu toplumu belli bir düzen üzerinde kuran, Resulullah'ın (a.s) sünnetidir. Allah Rasulünün sözleri var oldukça toplumda Haricilerin aşırı görüş ve düşünceleri kök salamaz. Bu nedenle Hariciler, hadislerin doğruluğundan şüpheye düşürme ve sünnetin uyulmaya layık oluşunun inkârı gibi iki yönlü bir politika izlemişlerdir.

Mutezilenin düşünce ve politikası ise şöyledir;

Müslüman, Acem ve Yunan felsefeleri ile karşı karşıya kalmıştır. Bu karşılaşma akide, usul ve hükümlerle ilgili olarak zihinlerde şüphe ve kuşkuları doğurmuştur. Mutezile mensupları, olayı ve olguyu iyice anlamadan, karşılaştıkları bu yeni atmosferi şöyle ya da böyle çözümlenememişlerdir. Mutezile bu felsefeler konusunda bir yetkinliğe sahip değildi. Aynı şekilde söz konusu inanç ve kuralları eleştirel bir şekilde inceleyip doğruluklarını ölçecek kadar bilgi ve

basiret sahibi de olamamışlardır. Onlar felsefe adıyla gelen her şeyi tamamen aklın ve akılcılığın gereği sanmış ve İslam inanç ve kurallarının tamamıyla bu sözde akılcı ölçülere uycak şekilde yorumlanmasını istemişlerdir. Ne var ki bu yol da yine hadis ve sünnet engeliyle karşılaşmışlar. Bu nedenle onlar da Hariciler gibi hadise şüpheyile yaklaşmışlar ve sünneti hüccet kabul etmekten çekinmişlerdir.

Bir oryantalist; "Elli yıl durmadan çalıştık sadece 5 kişiyi Hristiyan yapabildik, fakat elli yıl içerisinde milyonlarca insanı İslam'dan uzaklaştırabildik ve İslam'a karşı lakayt bir hale getirebildik. İşte bu durum bizleri çok sevindirmiştir" diyor.

Bu iki fitnenin amacı ve tekniği aynıydı. Kur'an'ı Rasulün sözlü ve pratik yorumlama ve açıklamalarından; Peygamberin düzeninden soyutlayıp mücerret bir kitap haline getirmektir. Onun kendilerince gelişi güzel tevillerini yaparak amacının dışına çıkarmaktı. Hedefleri İslam etiketini taşıyan bambaşka bir düzen kurmaktı.

Bu amaç için benimsedikleri tekniğin iki hedefi vardı:

1-Hadislerin gerçekten Rasulullah'a (a.s) ait olup olmamaları konusunda kalplerde kuşku uyandırmak.

2-Eğer bir söz veya hareket Hz. Peygambere (a.s) ait olsa bile bizim ona uymamız veya onu uygulamamız şart değil gibi bir kural ortaya koymak.

Onların ileri sürdüğü görüş şuydu: Rasulullah bize Kuran-ı Kerim'i getirmek ve ulaştırmakla görevliydi. Bu görevi de hakkıyla yerine getirmiştir. Bunun ötesinde Muhammed bin Abdullah tıpkı bizim gibi sıradan bir insandır. O halde Onun söyledikleri ve yaptıkları bizim için nasıl hüccet olabilir?

Mutezile ile başlayan bütün ehli bidat fırkalarının ortak özelliği haline gelen Sünnet-hadis düşmanlığı, Kur'an İslamı düşüncesinin günümüze kadar Ehli Kur'an, Kur'aniyyun, Mealciler gibi farklı isimlerle gelmesinde de ön ayak olmuştur.

Şimdi günümüzdeki durumu daha iyi anlayabilmek için 19. Yüzyılın başlarından itibaren İslam coğrafyasındaki siyasi ve fikri durumu kısaca özetleyelim:

19. asır İslam coğrafyasının önemli kültür merkezlerinin istilaya uğradığı bir dönemdir. Hindistan ve Mısır içlerinde en dikkat çekici olanlarıdır. Hindistan 1849, Mısır ise 1882 yılında İngiliz işgaline uğramıştır. İşgalle birlikte bu iki bölge insanları batının gücüyle karşı karşıya gelmişler, sömürgecilerle birlikte yaşamak zorunda kalmışlardır. Bunun sonucunda da tek taraflı bir etkilenme olmuştur. Sömürgecilerle yüzleşme, peşinden sor-

gulamayı getirmiştir. Eş zamanlı olarak her iki ülkede Müslümanların düştükleri yerden kalkmalarının, batılılar gibi kalkınmalarının, fikri durgunluğun içinden çıkmalarının en önemlisi de İslamı evrensel bir din olarak başta kendilerine sonrada bütün insanlığa sunabilmenin yolu aranmaya başlanmıştır. Bu arayış sırasında, çabalarının önündeki engellerin neler olduğu tespiti çalışılmış ve bunların bertaraf edilmesi gerektiği düşünülmüştür. Bu yaklaşım tarzı Müslümanları Kur'an etrafında toplanmaya ve onu yeniden yorumlamaya yöneltmiştir. Hadisler ise birtakım gerekçelerle, ya önemli oranda tenkide maruz kalmış, ya da tamamen bırakılması gerektiği görüşü seslendirilmiştir.

Oluşan yeni hareket; Batıların eğitim faaliyetleri, sömürgecilerin değiştiremedikleri Kuran karşısında öncelikli olarak sünnete olan güveni sarsma çabaları, Batıya giden bazı Müslümanların buradan etkilenmeleri gibi faktörlerden etkilenmiştir. Batılı oryantalistlerin etkin çalışmaları ve batıya karşı eziklik duygusu birleşince 19. Asrın ikinci yarısında Kur'anla yetinmeyi benimseyen bir hareket doğmuştur. Kuraniyyun gibi hareketler Seyyid Han, Çırağ Ali, Abdullah Çekralavi, Ahmeduddin Amritsari, Eşlem Ceracपुरi ve Gulam Ahmed Perviz hareketin öncülerindedir.

Asrımızda sünnete en büyük şüphe gölgesini düşüren Pr. Goldziher'dir. Bu kişi İslam hukukunun ikinci kaynağı olan hadislerin, Rasulullah'ın sözlerinden çok, Şam bilginlerinin görüşleri olduğunu iddia etmiştir. Hadis diye kitaplarda yazılı olanlar peygambere ait sözler değil bir kısım insanların sözlerinden ibarettir demiştir. Maksat sünneti sarsmak, Peygamberimiz ve

sünneti konusunda zihinleri saptırıcı şüphe tohumları atmaktır. Bunun gibi başka oryantalistler de İslam fıkhnın Roma hukundan alıntı olup orijinal olmadığını ileri sürüp değerini küçük göstermek, Müslümanların zihninde bu kanaati pekiştirmek istemişlerdir. Arapça'yı küçük düşürerek anlaşılabilir olduğuna insanları ikna etmeye çalışmışlardır. Akademik çalışmalar aracılığıyla açtıkları koridordan misyonerleri yürüterek Müslümanları Hristiyanlaştırmaya gayret etmişlerdir. Onlar biliyorlardı ki Müslümanları kendi dinlerine davet ederek onlar dinlerinden dönmeyeceklerdi. Onlar Müslümanları bilgisiz bırakarak amaçlarına ulaşabileceklerini düşünerek Müslümanları kendi dinlerinden uzaklaştırmak için ellerinden gelenleri yaptılar. Oryantalistlerin ana kaygısı Kuran-ı Kerim'in İncil ve Tevrat esas alınarak Hz. Peygamber tarafından yazıldığını böylece Kuran'ın ilahi bir kitap olmadığını ispat etmekte.

Ünlü Hollandalı oryantalist Snouck Hurgronje kıyafet ve isim değiştirip (Abdulgaffar) adını alarak bir yıl süreyle Hicaz'da bulunmuş bir isimdir. Burada özellikle hac mevsiminde ümmet coğrafyasının dört bir yanından gelen Müslümanlar üzerinde son derece hassas gözlemlerde bulunmuştur. Gözlemlerini gerek batıdaki meslektaşlarına yazdığı mektuplarda, gerekse 19. Yüzyılın ikinci yarısında Mekke isimli iki ciltlik kitabında dile getirmiştir. O döneme kadar ağırlıklı olarak Kur'an merkezli yürüyen oryantalist çalışmalar Hurgronje'nin uyarılarından sonra Sünnet üzerine kaymıştır.

Özetle şöyle diyor: 'İslam coğrafyasının farklı kesimlerinden olan buraya gelen Müslümanlar arasında çarpıcı bir davranış birlikteliği var. Dilleri, renkleri, kültürleri farklı Müslümanlar sokakta birbirlerini selamlıyorlar. Selam veren hep aynı cümleyi söylüyor, selam alanda hep aynı cümleyi söylüyor ve fakat bu cümleler hiç değişmiyor. İbadethanelerine sağ ayakla girip sol ayakla çıkmaya gayret ediyorlar. Yemeğe oturduklarında bir kelime söylüyor, sağ elleriy-

Görülüyor ki bu iddianın altında Kur'an'ı reddetme sinsi planı yatmaktadır. Yani bugün sünnet diyecekler bu tuttu mu yarın Kur'an diyecekler. Kur'an'ı itimat edilmez, çünkü hadislerle bir sürü yalan şeyler katanlar, elbette Kur'an'a da katmışlardır diyecekler ve dini bitirecekler. Üç aşağı beş yukarı dertleri İslam'a saldırmak yok etmeye çalışmaktadır.

le yemek yiyor, sofradan kalkarken başka bir kelime söylüyorlar. Bunlar da hiç değişmiyor. Fakat dikkat edilmesi gereken noktada şu ki; bunların hiç biri Kur'an'da yazmıyor. Benim tespitime göre bu, onların peygamberlerinin geleneğidir. İşte o tarihten sonra saldırılar sünnet üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bir oryantalist; "Elli yıl durmadan çalıştık sadece 5 kişiyi Hristiyan yapabildik, fakat elli yıl içerisinde milyonlarca insanı İslam'dan uzaklaştırabildik ve İslam'a karşı lakayt bir hale getirebildik. İşte bu durum bizleri çok sevindir-

miştir" diyor.

Mısır da da aynı dönemde Kuran etrafında toplanma ve yenilenme hareketi başlamıştır. İlk olarak Cemaleddin Afgani Kahire'de başlattığı hareketle bütün insanlığı İslami yenilenmeye çağırmıştır. Ardından öğrencisi Muhammed Abduh'la birlikte sürgünde buldukları Avrupa'da yayın yoluyla Kuran merkezli İslama çağrıda bulunmuşlardır. Muhammed Abduh'a göre, haberin Buhari ve Müslimin Sahihlerinde veya diğer hadis mecmualarında olması bir kıymet ifade etmemiştir. Yine Abduh'un öğrencisi Reşit Rıza İslamın modern dünyaya ayak durmasını isteyip, çok evliliğin yasaklanması, kadınlara medeni hakların verilmesi gibi istekleri seslendirmekle beraber, hadisleri Mısır'da o dönemde dini tartışmanın tam ortasına çeken insan olmuştur.

20. yüzyılın başlarında sadece Kuran'la yetinmeyi net olarak açıklayan Kur'an İslamı tabirine lafzen en yakın ifadeyi kullanan Mısırlı tıp doktoru Muhammed Tevfik Sıdkı'dır. O İslam'ın yalnız Kur'an olduğunu savunan makale yazarak, hadislerle hiç gerek kalmadığını, ibadetin ayrıntılarının ve muamelatin tamamının Kur'an metnine istinaden tespit edilebileceğini savunmuştur. O bu görüşüyle sünnete ihtiyaç kalmadığını açık bir dille ifade etmiştir.

Yine 1934'de İsmail Edhem "Sahihandakiler (Buhari ve Müslim) de dâhil olmak üzere mevcut hadislerin asılları ve tespitleri mümkün

değildir" demiştir. "Bilakis bunlar şüphelidir ve uyduruldukları yönündeki düşünce ağır basmaktadır" demiştir. Yoğun tepkiler sonucunda Mısır hükümeti tarafından kitabı toplatılmıştır.

Ülkemize baktığımızda hadis ve sünneti inkâr eden ve kendilerine Kuran İslamcısı adını veren kişiler mevcuttur. Özellikle sistem tarafından kendilerine bir takım payeler verilmiş olan Allah'ın dinini az bir paha karşılığı satan ilahiyatçılar tarafından insanlara empoze edilmeye çalışılmaktadır. Medyanın da imkânları kullanılarak geniş kitlelere ulaşılmaya başlanmıştır.

Yaşar Nuri Öztürk Peygamber Efendimizin hadislerine bakış açısını şu cümlelerle ortaya koyar: "O'nun bıraktığı Allah'ın kitabıdır. Zaten gerek Kur'an vasıtasıyla gerek kendi sözleriyle O, daima kendisinin kendisine vahyedilene tabii olduğunu söylemiş ve vahiyden ayrı olarak kendi sözlerine bir değer vermemiştir. Hayatında yarıldığını anladığı hükümlerinden dönmüş: 'Siz dünyanızı benden iyi bilirsiniz' demiştir. Böyle iken kendi sözlerini ve hareketlerini, Allah'ın Kitabından ayrı bir kaynak olarak bıraktığını söylemiş olması makul değildir. Çünkü O bildirdi ki insan davranışları, bulunan ortama, yaşanan zamana göre değişir. Bir yerde bir davranışı gösteren aynı insan başka yerde başka davranış gösterebilir, insan davranışları dondurulamaz. O halde insanlar için değişmeyecek, çağlar boyunca uygulanacak genel prensipler gerekir ki, işte bunlar ilahi vahiy ile ona bildirilen Allah sözleri, yani Kur'an-ı Kerim'dir". Yine aynı yazar; "Ümmet-i Muhammed, Sahabe ve âlimler de dâhil olmak üzere Kur'an'a sahip çıkmadıkları için suçludurlar. Rasulallah (sav) vefatından sonra Kur'an devre dışı bırakılmıştır. Kur'an'dan başka kaynak kabul etmek şirktir. Çünkü Kur'an dışında hiçbir kaynağın korunma garantisi yoktur. Mirac hadisesi uydurmaktır. Hadislerin yazılmasını emreden rivayetler uydurmaktır. Hadis diye yazılanlar, Rasulallah (sav) in sözleri diye Ona isnad edilmiştir. Hadisler bağlayıcı değildir. Hüküm kaynağı da olamaz, çünkü çelişkilerle doludur". (Kur'an'daki İslam-yeni boyut yayınları)

Yine Edip Yüksel şunları diyebilmektedir: "Kur'an'ın apaçık, mufassal ve hidayetimiz için yeterli biricik kaynak olduğuna iman ettim. Peygamberimiz Muhammed'den yüzlerce sene sonra düzenlenen yüzlerce cilt hadis ve fıkıh kitabı arasında belirsizleşen ve işin içinden çıkılmaz bir ihtilaflar yığını haline dönüşen İslam

dini, bu kararımdan sonra birden netleşti. Falana göre şu haram, filana göre şu helal, falanca rivayete göre şu vacip, falanca rivayete göre şu mekruh gibi binlerce ihtilaf, Kur'an'ın ışığıyla aydınlandı. (Edip Yüksel, Sakıncalı Yazılar) "İlgi çekicidir ki Peygamberin bir numaralı düşmanlarından olan Buhari, Peygamberimize iftira ve hakaretlerle dolu kitabını Peygamberin vefatından iki yüzyıl sonra yazmıştır." (E. Yüksel -Müslüman Din Adamlarına 19 Soru)

Sonuç;

İşte dünküler de bugünküler de hemen hemen benzer iddialarla ortaya çıkmaktadırlar. Esasen bu iddiaların altında akılcılık, rasyonalizm yatmaktadır. Yani Kur'an'ı anlamak için yalnızca akıl yeter, bunun dışında ne sünnete ne de başka bir kaynağa ihtiyaç yoktur iddiası yatmaktadır. Birinci iddiaları budur. İkinci olarak ta bu iddianın altında sahabeye karşı güvensizlik ve itimatsızlık yatmaktadır. Zira sünneti Rasulallah'tan sözlü olarak bize aktaran sahabe efendilerimizdir. Eğer hadislerin bize aktarılması konusunda sahabeye herhangi bir itimatsızlık isnat edersek o zaman Kur'an'a da itimat etmemek gerekecektir. Kur'an'dan da şüphe etmemiz gerekecektir. Zira Kur'an'ı yazıp, hifzedip toplayan ve bize ulaştıranlar da Sahabe efendilerimizdir. Görülüyor ki bu iddianın altında Kur'an'ı reddetme sinsi planı yatmaktadır. Yani bugün sünnet diyecekler bu tuttu mu yarın Kur'an diyecekler. Kur'an'ı itimat edilmez, çünkü hadislerle bir sürü yalan şeyler katanlar, elbette Kur'an'a da katmışlardır diyecekler ve dini bitirecekler. Üç aşağı beş yukarı dertleri İslam'a saldırmak yok etmeye çalışmaktır. Bu alan sadece hedeflerine ulaşmak için yaptıkları çalışmaların bir kısmını teşkil etmektedir.

Rabbim inşallah onları emellerine kavuşturmayacaktır. Bizleri de onların uşakları haline gelenlerden eylemesin. Aramızdaki ihtilafları gidersin. Bizleri ümmetin vasıflarına haiz eylesin. (Amin)

KAYNAKLAR:

Hadis Tarihi-Prof. Dr. Talat Koçyiğit

Sünnetin Anayasal Niteliği- Ebu'l Ala Mevduidi

Ahir Zaman Müslümanına Notlar-Muhammed İmamoğlu

Hadis Tarihi ve Usulü-Yardımcı Doç. Dr. Erdiç Ahatlı ve Değişik Makaleler

Şeytanın Taktikleri-I

Hakverdi DOĞRU

Kıyamete kadar sürecek mücadele sonucunda şeytan, milyarlarca insanı kendisiyle birlikte cehennem ateşinin içine sürükler. Ancak, bir grup vardır ki şeytan onlara karşı asla zafer kazanamayacaktır; o grup da mü'minler. Çünkü mü'minler Allah'ın yeryüzündeki halifeleridir ve O'nun koruması altındadırlar. Şeytanın oyunları onlara karşı etkisiz kalır. Şeytan tarafından da itiraf edilen bu gerçek Kur'an'da şöyle geçer:

"Dedi ki: Rabbim, beni kışkırttığın şeye karşılık, andolsun, ben de yeryüzünde onlara, (sana başkaldırmayı ve dünya tutkularını) süsleyip-çekici göstereceğim ve onların tümünü mutlaka kışkırtıp-saptıracağım. Ancak onlardan muhlis olan kulların müstesna." (Hicr Suresi, 39-40)

Ayetten de anlaşıldığı gibi şeytanın gücü gerçek mü'minleri saptırmaya yetmez. Ancak hiç kimse de kendisini kesin olarak "cennetlik" göremez. Mü'min bir kimse "şüphesiz Rablerinin azabından emin olunamaz" (Mearic Suresi, 28)

**Ancak mü'minler, göğüsle-
re ve kalplere kadar girip
fısıldayabilme yeteneğine
sahip bu düşmanı, Kur'an
sayesinde saf dışı edebilirler.
Mü'min öncelikle, kalbin-
den gelen bu sesin, şeytana
mı yoksa kendi vicdanına mı
ait olduğunu teşhis edecek
bir nur ve feraset sahibidir.
Şeytanın oyununun farkına
vardıktan sonra, Kur'an'da
emredilen hareketi yapar,
Allah'a sığınır. Çünkü
Allah'ı anan bir mü'min kar-
şısında şeytanın vesvesesi-
nin hiçbir etkisi kalmaz.**

ayeti gereğince imanını korumak için, her zaman "Allah'ın ipine sımsıkı sarılmak" (Al-i İmran Suresi, 103) zorundadır. Şeytan, insanların "dosdoğru yollarına oturacağı" (Araf Suresi, 16), onların "ayaklarını kaydırmak" (Al-i İmran Suresi, 155) isteyeceği için, mü'min onun hile ve oyunlarına karşı uyanık olmalıdır. Aksi takdirde hiç farkında bile olmadan bu tuzaklara düşer ve hatta bir süre sonra dinden dahi çıkabilir. Şimdi şeytanın insanları cehenneme sürüklemek için kullandığı taktikleri ayrı ayrı inceleyelim.

Vesvese Verir

Mü'minlerin en büyük düşmanlarına karşı mücadeleleri ömür boyu sürer. Bu savaş sırasında şeytan çok kurnaz yöntemler kullanır. İnsana hiçbir zaman gerçek yüzünü göstermez, karşısına çıkıp "ben şeytanım, ve senin cehennemde yanmanı istiyorum" demez. Onun yerine, "sinsice göğüslere ve kalplere vesvese vererek" (Nas Suresi, 4-5) kendi varlığını ustaca gizler. Şeytanın farkında olmayan bir insan, onun telkinlerini kendi kafasından

geçen düşünceler zanneder. Dahası şeytan bu fikirlerin doğruluğuna onları inandırır. Bu sayede birçok insanı —kendileri şuurunda değilken— tamamen kontrolü altına alır.

Ancak mü'minler, göğüslere ve kalplere kadar girip fisıldayabilme yeteneğine sahip bu düşmanı, Kur'an sayesinde saf dışı edebilirler. Mü'min öncelikle, kalbinden gelen bu sesin, şeytana mı yoksa kendi vicdanına mı ait olduğunu teşhis edecek bir nur ve feraset sahibidir. Şeytanın oyununun farkına vardıktan sonra, Kur'an'da emredilen hareketi yapar, Allah'a sığınır. Çünkü Allah'ı anan bir mü'min karşısında şeytanın vesvesesinin hiçbir etkisi kalmaz. Allah bu önemli sırrı Kur'an'da şöyle bildirir:

"Eğer sana şeytandan yana bir kışkırtma (vesvese veya işva) gelirse, hemen Allah'a sığın. Çünkü O, işitendir, bilendir.

(Allah'tan) Sakınanlara şeytandan bir vesvese eriştiğinde (önce) iyice düşünürler (Allah'ı zikredip-anarlar), sonra hemen bakarsın ki görüp bilmişlerdir." (A'raf Suresi, 200-201)

Dünya hayatının bir imtihan yeri olması nedeniyle gün içinde insanın karşısına birçok farklı durum ve değişik ortam çıkabilir. Şartlar ve ortam ne olursa olsun, şeytan hep pusuda bekler. Bunlardan herhangi birinde mü'minin gösterebileceği en küçük zayıflık, şeytan için büyük bir fırsattır. Ve şeytan bu fırsatların hepsinde şansını dener. Ancak kendi varlığını hiçbir şekilde farketmemeye çalışır.

Eğer mü'min, içinde bulunduğu ruh halinde veya ortamda bir şeylerin ters gittiğini, sıkıntı verdiğini veya vicdanını rahatsız ettiğini hissediyorsa —ki bu sıkıntı genelde vicdan yoluyla yapılan rahmani bir uyarıdır— hemen durup düşünmesi gerekir. Bunun için en kolay yol, insanın kendisine dışarıdan tarafsız bir yabancı gözüyle bakmasıdır. Böylece karşısındaki insanı —yani kendisini— şu sorular yardımıyla inceleyebilir:

O an için kafasından geçen düşünceler Kur'an' uygun mu?

Allah'ı anmada gevşeklik mi gösteriyor?

Kur'an'ın sınırlarını korumada, hükümlerini gözetmede gevşek mi davranıyor?

Planları Allah'ın rızası ve ahireti dışında bir amaca mı yönelik?

O an için kendi çıkarı diğer mü'minlerden daha mı ön planda?

Kendisine veya bir başka mü'mine yönelik kuşkusu, zannı mı var?

Mü'minler içinde kendisinin özel bir konumu olduğunu, yerinin doldurulamayacağını mı düşünüyor?

Olaylar karşısında tevekkülsüz davranıp haksızlığa uğradığını mı düşünüyor?

Yaptığı fedakarlığın diğer insanlar tarafından bilinmesini, bunun konuşulmasını mı istiyor?

Sevdiği bir maldan fedakarlık etmesi gerekiyor da, bunu bir bahane bulup yapmamaya mı çalışıyor?

Herhangi bir dünya malına karşı hırsı mı var?

Gelecek korkusu mu taşıyor?

Kendisine Kur'an doğrultusunda yapılan bir uyarıya karşı tahammülsüz mü?

Allah'a ve dine düşman bir kimseye karşı içinde bir sevgi, bağlılık mı oluştu?

Kur'an okumayı, dua etmeyi, veya salih amellerde bulunmayı geçersiz mazeretlerle erteledi mi?

Eğer içindeki sıkıntı burada sayılanlar veya bunlara benzer bir durumdan kaynaklanıyorsa, bu insana şeytan o an için musallat olmuş demektir. Kendinizin zannetiğiniz bu düşüncelerin hepsi de, şeytanın kalbinize fisıldadığı sözleridir.

Şeytan farklı insanlar için farklı taktikler kullanır. Örneğin dinden uzak, Kur'an'dan gafil yaşayan bir kimseyi, bu hayat tarzına devam ettirecek taktikler izler. Onları tamamen dünya hayatına yöneltir, dünyanın gelip geçici süsüne iyice daldırır, böylece ömür boyu hak dinden uzak tutar.

Dine yeni yeni ilgi duymaya başlayan kimseyi, çevresi tarafından dışlanacağı, dinin hayatını kısıtlayacağı, eğer dini uygulamaya başlarsa bunu devam ettiremeyeceği gibi boş ve yersiz endişelere düşürerek dinden uzaklaştırmaya çalışır.

Şeytan mü'minlere karşı da faaliyetini sürdürür. Örneğin bir mü'minin her hangi

bir mü'mine karşı sinirlenmesi veya Kur'an okumayı aklından geçirdiğinde önemsiz bir bahane bulup bundan vazgeçmesi bu fısıltıların etkisindedir. Ancak şeytan mü'mine doğrudan "Kur'an okuma", "Allah'ı anma" diye fısıldamaz. Çünkü bunun etkisiz olacağını bilir. Onun yerine insanın kafasını boş ve uzun emellerle oyalamaya çalışır. Eğer insan bu fısıltıların etkisinde kalır, ahireti unutup dünya hayatına dalarsa, bu gafletin etkisiyle doğal olarak Kur'an'ın emrettiği yaşam biçiminden uzaklaşır. Bu tuzağa düşmemenin tek yolu şeytanın fısıltılarını zamanında teşhis edip Allah'a sığınmaktır.

Sağlıklı bir teşhis ise şeytanın özellikleri, taktikleri ve insan üzerinde oynadığı oyunlar bilindiği takdirde yapılabilir. Bunun için de tek yol gösterici Kur'an'dır. İlerleyen sayfalarda Kur'an ayetlerine göre şeytanın taktikleri, insanları Allah yolundan saptırmak için kurduğu tuzaklar ve mü'minlerin hareketlerine hata olarak yansıyan hileleri incelenecektir.

Şirk

Şirk, Kur'an'da, Allah'a ortak koşarak O'ndan başkasını ilah edinmek anlamında kullanılan bir kelimedir. Ancak içinde buldukları şirk yüzünden cehenneme gidecek milyarlarca insan, gerçekte şirk kelimesinin anlamını bile bilmezler. "Şirk koşmak, Allah'tan başkasını ilah edinmek" ifadesiyle, yaratıcı olarak Allah'tan başka bir yaratıcı kabul etmek, putlara tapmak gibi yüzyıllar öncesinin çok tanrılı dinlerinin kastedildiğini zannederler. Bu mantıktan yola çıkan cahiliye toplumu fertleri, "ben Allah'a inanıyorum, kimseye zararım yok, insanlara faydalıyım, cehenneme gideceğimi zannetmiyorum" gibi tamamen Kur'an dışı, sapkın mantıklara sahip olurlar.

Oysa Allah'tan başka bir varlığı koruyucu güç olarak kabul etmek, Allah'tan başkasından korkmak, Allah'tan başkasına karşı müstakil bir sevgi duymak, Allah'a eş ve ortak koşmak anlamına gelir.

Allah'tan başka yol göstericiler edinmek de en yaygın şirk çeşitlerindedir. Günümüz cahiliye toplumu da, Allah'tan başka yol göstericiler kabul ederek ve bu yol göstericileri izleyerek, yüzyıllar öncesinin puta tapıcılığını yaşatırlar. Çok tanrılı dinlerin yerini insanlar tarafından ortaya atılan din-dışı ideolojiler, önünde bel bükülen putların yerini bu

ideolojilerin kurucuları ya da kurucularının heykelleri almıştır. Ülkeler ve milliyetler ne olursa olsun, bu yolla milyarlarca insan Allah'ın dinini yaşamaktan alıkonulmuştur.

Elbette bu sapkınlığı en çok tahrik eden de şeytandır. Çünkü insanın Allah'tan uzaklaştığı her nokta şeytanın insana karşı başarı kazandığı bir cephe. Bu yüzden şeytan, şirk sayesinde cahiliye insanların beyinlerini uyuşturur. Bütün yaşamlarını çepeçevre saran şirk, bu insanların sağlıklı düşünmelerini engeller. Yaşamlarını Allah'ın istediği şekilde, Kur'an çerçevesinde değil, şeytanın telkinleri altında geçirirler.

Şirk içinde geçen bir yaşam, şeytan tarafından hazırlanmış öyle sinsi bir tuzaktır ki, bu tuzağın içindekiler kendi durumlarının farkına bile varmazlar. Bu insanların çoğu kendilerini doğru yolda, hatta herkesten daha çok cennetlik görürler. Şirk koştuklarının bilincinde olmayan ve kendilerini kandıran bu insanların, ahiret günü aslında birer müşrik olduklarını öğrendiklerinde uğradıkları yıkım ayette şöyle anlatılmıştır:

"Onların tümünü toplayacağımız gün; sonra şirk koşanlara diyeceğiz ki: "Nerede (o bir şey) sanıp da ortak koştuklarınız?" (Bundan) Sonra onların: "Rabbimiz olan Allah'a and olsun ki, biz müşriklerden değildik" demelerinden başka bir fitneleri olmadı (kalmadı.) Bak, kendilerine karşı nasıl yalan söylediler ve düzmette oldukları da kendilerinden kaybolup-uzaklaştı." (En'am Suresi, 22-24)

Şirki doğuran unsurlardan birisi de insana yaratılıştan verilen sevgi duygusunun yanlış yönlendirilmesidir. İslam'da insanın Allah'a yaklaşmasına vesile olan bu duygu, cahiliyede Allah'tan uzaklaştıran şeytani bir tutku olmuştur. Mü'minler fitratlarındaki sevgiyi asıl olarak Allah'a yöneltirler. Bu sevgi bütün sevgilerin üzerindedir. Diğer insanları ve varlıkları ise, Allah'a olan sevgilerinin bir tecellisi olarak severler. Bir insana bağımsız bir sevgi duymaları, örneğin Allah'a isyankar olan bir inkarcıya sevgi beslemeleri, Kur'an'a göre mümkün değildir. Mü'minler Allah'ın hoşnutluğu için, Allah'ın sevdiğini sever, sevmediğini sevmezler. Mü'minlerin insan sevgisi Allah'a yöneltilen sevginin bir sonucu olduğundan, müşriklerin insan sevgisinden çok daha köklü ve kalıcıdır.

Müşrikler için sevgi, sahip oldukları sayısız ilaha karşı beslenir. Bu kimseler Allah'ı da sevdiklerini iddia ederler. Ancak bu sevgi sözde kalır. Bütün yaşamlarını gerçek sevgilerini yönelttikleri putları için harcarlar. Örneğin, babalarını, oğullarını, eşlerini, parayı, makam ve mevkiyi Allah'tan daha çok severler. İnkâr edenlerin bu sevgileri bir ayette şöyle geçer:

"İnsanlar içinde, Allah'tan başkasını "eş ve ortak" tutanlar vardır ki, onlar (bunları), Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah'a olan sevgileri daha güçlüdür..." (Bakara Suresi, 165)

Cahiliyede en yaygın olan şirk unsurlarından biri kadınlara duyulan tutku dolu sevgidir. Eğer herhangi bir kadına duyulan sevgi, Allah'a karşı duyulan sevgiden öte bir sevgiyse, söz konusu durum şirki doğurur. Oysa bir insana yöneltilen sevgi, ancak o kişideki güzelliklerin sahibinin Allah olduğu kalbe tam olarak yerleştirilmişse bir anlam kazanır. Allah'a karşı beslenecek sevgide bir sınır olmadığından, Allah için seven bir insanın karşısındakine yönelttiği sevgi de çok güçlü ve kalıcı olur.

Allah, kadınlara duyulan bu tutkunun, şeytanın bir oyunu olduğunu şöyle bildirmiştir:

"Onlar, O'nu bırakıp da (birtakım) dişilere taparlar. Onlar o her türlü hayırla ilişkisi kesilmiş şeytandan başkasına tapmazlar." (Nisa Suresi, 117)

Şirk Allah'a karşı işlenmiş büyük bir günah ve nankörlüktür. Bu yüzden Allah bütün günahları affedebileceğini, ancak şirki kesinlikle affetmeyeceğini bildirmiştir:

"Gerçekten, Allah, kendisine şirk koşulmasını başışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur." (Nisa Suresi, 48)

Şirki doğuran unsurlardan birisi de insana yaratılıştan verilen sevgi duygusunun yanlış yönlendirilmesidir. İslam'da insanın Allah'a yakınlaşmasına vesile olan bu duygu, cahiliyede Allah'tan uzaklaştıran şeytani bir tutku olmuştur. Mü'minler fıtratlarındaki sevgiyi asıl olarak Allah'a yöneltirler. Bu sevgi bütün sevgilerin üzerindedir.

Şirk o kadar büyük bir tehlikedir ki bütün bir ömrünü Allah'a ibadet etmekle geçiren kimseleri bile tehdit eder. Çünkü yapılan bütün salih ameller, şirk olduğu takdirde boşa gider. Bu yüzden şeytan, hayatlarını Allah'a adanmış mü'minlere şirk koşturmak için türlü tuzaklar hazırlar, uygun fırsatlar bekler. Kimi zaman kadınları, kimi zaman parayı kimi zaman da başka yolları kullanmayı dener. Örneğin kazanılan bir zaferin ardından yapılan "bunu sen başardın" telkini de şeytanın bu amaçla hazırladığı bir tuzaktır. Böylece kişiyi, Allah'ın kontrolü dışında şahsi bir gücü olduğuna

inandırmaya çalışır.

Mü'minler amellerinin olduğuna göre bu amellerinin boşa gitmesine neden olacak her türlü tehlikeye karşı son derece dikkatli olmalıdırlar. Bunun için Kur'an'da mü'minlere yapılmış çok açık bir uyarı vardır:

"Andolsun, sana ve senden öncekilere vahyolundu (ki): 'Eğer şirk koşacak olursan, şüphesiz amellerin boşa çıkacak ve elbette sen, hüsrana uğrayanlardan olacaksın. Hayır, artık (yalnızca) Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol.'" (Zümer Suresi, 65-66)

İnsanların Şükretmelerini Engeller

Şeytan Allah'ın huzurundan kovulmadan önce, kendi kendine önemli bir söz vermiştir. Bu söz, şeytanın insanlara karşı kullanacağı çok önemli taktiklerden birini gösterir:

"Sonra muhakkak önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Onların çoğunu şükredici bulmayacaksınız." (Araf Suresi, 17)

Şeytan insanların şükretmelerini engellemek ister. Çünkü şükür Allah'ın Kur'an'da en çok üzerinde durduğu konulardan biridir. Yaklaşık 60 ayette şükürden ve şükretmenin öneminden bahsedilir. Allah'ın bu kadar önemle hatırlattığı bir konuyu insanlara göz ardı ettirmek, şeytanın

elbette başlıca amaçlarından biri olacaktır.

Şükredebilmek için öncelikle şükürün önemini kavrayabilecek şuura sahip olmak gerekir. Şükreden bir insan, sahip olduğu nimetin tek sahibinin ve onu kendisine verenin Allah olduğunu ve Allah karşısındaki acizliğini bilir. Allah'ın büyüklüğünü, azametini gözardı eden, bunu kalbine sindiremeyen bir insanın şükürü de aynı derecede yüzeysel olur.

Şeytan tarafından yönlendirilen cahiliye toplumu zaten şükürden uzaktır. Şükretmek gibi temel bir ibadeti ancak başlarına gelen bir bela geçtikten sonra veya istenmeyen bir durum ortadan kalktığı anda oldukça kısa bir süre hatırlar, sonra tekrar küfür içindeki yaşamlarına geri dönerler. Kur'an'da bu yapıya örnek olarak felakete uğradığı zaman dua eden, üzerlerinden sıkıntı kalktığı zaman şirk koşan insanların durumları verilmiştir:

"De ki: "Sizi karanın ve denizin karanlıklarından kim kurtarmaktadır ki, siz (açıktan ve) gizliden gizliye ona yalvararak dua etmektesiniz: Andolsun, bizi bundan kurtarırsan, gerçekten şükredenlerden oluruz."

De ki: "Ondan ve her türlü sıkıntıdan sizi Allah kurtarmaktadır. Sonra siz yine şirk koşmaktasınız." (En'am Suresi, 63-64)

Oysa şükretmek insanın en önemli sorumluluklarından biridir. Çünkü her insanın hayatı şükredeceği sayısız nimetlerle doludur. Öyle ki bu nimetlerin bir genelleme yapılarak bile bitirilemeyeceği Nahl Suresi'nin 18. ayetinde belirtilmiştir. Kur'an'da şükür için belirli bir sınır koyulmadığından, insan elindeki bütün nimetleri bir şükür vesilesi olarak kullanılabilir. Örneğin Hz. İbrahim gibi, kendisini yediren ve içirenin Allah olduğunun bilincinde olan bir kişi (Şuara Suresi, 79), her yemek yediğinde veya bir şey içtiğinde, bunları kendisine lütfeden Allah'a şükretmelidir.

Ancak şükretmek yalnızca yeme içme ile sınırlı kalmamalıdır. İnsanın günboyu istifade ettiği halde çoğu zaman aklına getirmediği, tefekkür etmediği ancak kaybettiği zaman değerinin farkına vardığı sayısız nimet vardır. Kur'an'da sık sık bahsi geçen ve şükür vesilesi olarak bildirilen "görme" ve "işitme" nimetleri de bunlara örnektir.

Görme ve işitme tesadüfen ortaya çıkmış

özellikler değildir. Allah'ın insanlara gözler, kulaklar vermesi, kendisine şükretmeleri, gerektiği gibi kulluk etmeleri amacıyla:

"Allah, sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmezken çıkardı ve umulur ki şükredersiniz diye işitme, görme (duyularını) ve gönüller verdi." (Nahl Suresi, 78)

Aynı şekilde insanlar için ulaşım ve taşıma aracı olan gemilerin, dünyanın dörtte üçünü oluşturan denizlerin ve rüzgarların bile varlığı insanların şükretmelerine vesile olmalıdır. Allah bunu şöyle bildirir:

"Denizi de sizin emrinize veren O'dur, ondan taze et yemektesiniz ve giyiminizde ondan süs-eşyaları çıkarmaktasınız. Gemilerin onda (suları) yara yara akıp gittiğini görüyorsun. (Bütün bunlar) O'nun fazlından aramanız ve şükretmeniz içindir." (Nahl Suresi, 14)

"Size kendi rahmetinden tattırması, emriyle gemileri yürütmesi ve O'nun fazlından (rızkınızı) aramanız ile umulur ki şükretmeniz için, rüzgarları müjde vericiler olarak göndermesi, O'nun ayetlerindedir." (Rum Suresi, 46)

"Allah; kendi emriyle gemiler akıp gitsin ve O'nun fazlından ararsınız diye, sizin için denize boyun eğdirdi. Umulur ki şükredersiniz." (Casiye Suresi, 12)

Mü'minin kendisine verilen nimete şükretmesi, bu nimete ehil olduğunu gösteren bir delildir. Böylece hem nimetin hakkını vermiş olur, hem de daha üstün bir nimet için önünde yol açılır. Allah şükreden kullarına nimetlerini artıracığını bildirirken, şükretmeyen nankörleri azabıyla tehdit eder:

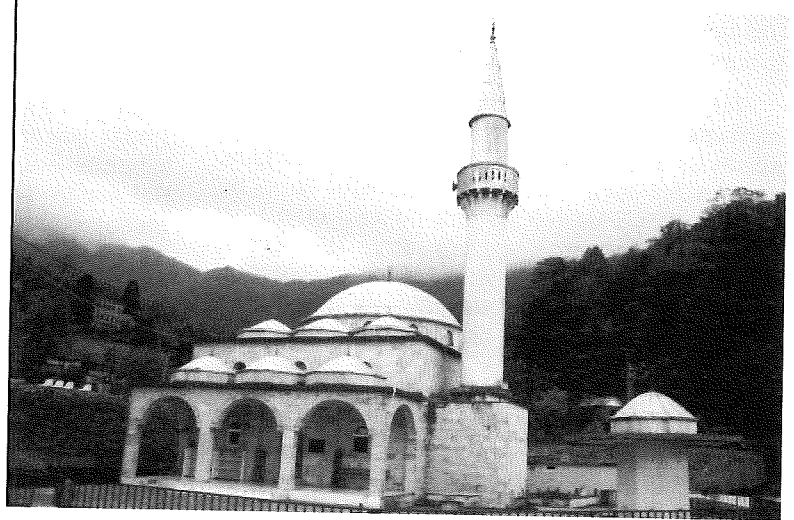
"Rabbiniz şöyle buyurmuştu: "Andolsun, eğer şükrederseniz gerçekten size artırırım ve andolsun, eğer nankörlük ederseniz, şüphesiz, benim azabım pek şiddetlidir." (İbrahim Suresi, 7)

Kendisine peygamberlik makamı verilmiş Hz. Süleyman'ın Allah'tan kendisine şükretmeyi ilham etmesini istemesi (Neml Suresi, 19) tüm mü'minlere örnek olmalıdır. Çünkü şeytan, insanlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından yaklaşarak; unutturmak, nimetlere karşı ülfet duygusu vermek, önemsetmemek gibi hilelerle onları şükretmekten alıkoymaya çalışmaktadır. (**Devam Edecek**)

Hayirsever

M. Cihat BATMAZ

Camii cemaatinin en yaşlısı ve gönüllü müezzini hacı Salman tesbihatı bitirip küçük, yuvarlak ve kıpır kıpır gözlerini imamın yüzünü dikmişti. İmam Efendi karmaşık ve yıkanmaya hasret sakalın, buruşuk katmerli alnın ve tüylerden seçilemez hale gelen yaşlı yanakların arasından kendine sabitlenmiş küçük gözleri fark edince, öğle namazını tamamlamak için aşırı okumaya başladı. İmamın bu köyde göreve başlama süresi henüz aylarla ifade edilebilecek düzeydeydi ve bu meslekte de ilk görev yeri idi. Kapsayıcı ve sarsıcı ses tonu, mukallit ve etkileyici kıraati, heybetli fiziki yapısı ile tasavvurlardaki imam figürüne yakın bir profil barındırıyor ve bu durum daha ilk aylardan köylünün onu benimsemesini sağlıyordu. Dudağının orta ve üst kısmının karşısında boşluk oluşturan seyrek bıyığı, daima tıraşlı ve kırmızı ya çalan yüzü, sanki iri göbeğini kamufle etme amaçlı giydiği tek düğmesi kapalı duran geniş ceketini ve yağlı saçları onu tamamlayan diğer görüntü unsurlarıydı. Sekiz kişiden oluşan öğle namazı cemaati, camii kapısından imamın mütereddit eliyle musafahalasarak çıkmaya başladılar. Camiden en son çıkan imam sundurmanın hemen solunda devasa görünümüyle, bir masa ile yükseltilmiş şekilde duran yeşil tabutu fark etti. Bu görüntüye kuşluk vaktinde de lojman penceresinden esnerken vakif olduğunu hatırlayıp Hacı Salman'a seslendi. Hacı Salman aralarındaki 50 küsur yaş farkı-

na rağmen hocanın yanına talimat bekleyen bir çocuk edasıyla yaklaştı.

-Eski tabutumuz su deposunda saklı olurdu. Bunu böyle kapı girişine koymak neden icap etti? Büyüklere ahreti anımsatması bakımından belki faydalı olabilir ama çocukları ürkütüp camiden kaçıracaktır. Sen de duydun, yanımdaydın; müftü son geldiğinde camide çocukların azlığından yakınıyordu. Hacı Salman küçük çiçek gözlerini önce tabutun üstündeki koca puntolu "Gaffaroğlu hayratıdır" yazısına, sonra imama çevirdi ve 'bir şey söylememe gerek yok herhal' diye düşündü ama yine de konuşma ihtiyacı hissetti:

- Hocam bilirsin Ahmet ağa yaptırdığı tabut isminin görmesini ister, yoksa neden bunca para döksün şu tahta kutusuna, üstüne yazdırdığı şu yazı, tabuttan daha çok yekun tutmuş

diyorlar köyde. Gerçi sen ne bilirsin, yeni geldin köye sayılır.

İmam, durumu köylünün işgüzarlığı, Ahmet ağaya yaranma girişimi olabileceğini düşündü.

-Ahmet Ağa'ya sordunuz mu? Belki yaptırdığı hayrın, iyiliğin gizli kalmasını ister. Hem cenaze olduğunda zaten herkes görecektir tabutu. Burada sergilemek, ne bileyim... Gereksiz san-ki.

- Köyde ailelerin çoğu cenazesine eski tabuta koyar zaten, bunu kullanmak istemezler. Hem insan yaptırdığı hayrın bilinmesini ister yoksa neden yapsın. Gaffaroğlu haksız da sayılmaz bence.

İmam hem şaşırmış hem de kızmıştı.

-Olsun, camii benim sorumluluğumda, müftüye de hesap verecek olan benim. Gaffaroğlu köyün epey uzağında oturuyor camiye falan da gelmezler. Bayram namazında dahi görmemiştim onları. Bunu buradan çabucak kaldırın eski tabutun yanına, su deposuna götürün.

Tabutun olmadığı iki gün boyunca vakit namazlarında zaten yaşlılardan oluşan cemaat sayısı üçe düşmüştü. İmam bunun şahsına yapılan bir tavır olduğunu anlamıştı. Ama bu konuda, köylüyle tek kontak noktası olan Hacı Salman'la konuşma gereği duymadı. Ertesi gün cuma günü hutbeye çıktı ve Müftülüğün gönderdiği hutbeyi kâğıda bakarak okuduktan sonra "değerli cemaat bir kaç şey daha eklemek istiyorum" diyerek iyiliği ve hayrı gizli yapmanın faziletinden ve hayır sahiplerinin yalnızca Allah rızasını göz etmeleri gerektiğinden bahsetti. Cuma çıkışı cemaatin bir kısmının camii homurdanarak terk ettiğini fark etmemek imkânsız gibiydi. İmam evine çekilince yaptığından pişman olduğunu hissetti, köylüye yol gösterici sıfatıyla taze bir vaka üzerinden ders vermek istemişti ama onları daha çok provoke ettiğini düşündü. Galiba insanların eskisi kadar imamların yol göstericiliğine ihtiyaçları kalmamıştı.

Gece televizyonda tartışma programlarından birine bakarken dışarıdan gelen seslerle irkildi, televizyonun sesini kısıp pencereden kafasını uzattığında camii avlusunda karartılar gördü. Kim var orada diye seslendi ise de herhangi bir cevap alamadı. Aşağı inip kontrol etmeye de cesaret edemedi, zaten avluda çalışacak bir şey yok diye düşünüp televizyonu kapattı ve uyumaya karar verdi.

Sabah namazını kıldırılmaya camiye doğru giderken, girişte sağ tarafta tabutun eski yükseltisinin üzerinde tüm ihtişamıyla durduğunu fark etti. Sabah namazını kıldırıldı, tesbihat

yapıldı ve musafahalaşmaya geçilmeden önce cemaate hitaben tabutun kaldırılmasını istediğini söyledi. Ne var ki kimse istenilen işe davranmadan cemaat dağılmıştı. Hacı Salman ise tüm sadakati ile imamın sağında dikilmiş, ne söyleyeceğini bekliyordu. İmam hiçbir şey demeden tabutun geniş kısmındaki ucundan iki eliyle kavradı ve Hacıya baktı, Hacı Salman da karşısına geçip tabutu kaldırmaya yardım etti. İşleri bittiğinde Hacı Salman babacan bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

-“Hocam yaptığın şeyin iyi niyetli olduğunu biliyorum ama, Gaffaroğlu buranın yerlisidir çoğu köylü onu sevmese de kimse onun tarafından sevilmemek istemez. “Arkasında devlet var diye güvenir, buralarda devlette benim hükümet de benim” diye konuşmuş sağda solda. “Ben imama el kaldıracak kadar deniz değilim ama gençler heyecanlıdır sözümü dinlemezler” diye üstü kapalı tehdit edermiş. Beni dinlersen bunlarla rekabete girme, müftüye de çok güvenme. Sen yedi aydır buradasın bense yetmiş küsur yıldır burada yaşıyorum, dediklerimi kulak arkası etme. Deyip kafasını selam mahiyetinde eğerek oradan uzaklaştı. İmam çok içerlemişti, köyde dolaşan laflar ve tehditler onun kulağına da çalınmıştı ama Hacı Salman'ın sözlerini yumuşatılmış birer tehdit mesajı olarak değerlendirdi. Bu tatsız meseleyi artık kökünden halletmek niyetindeydi. Öğleye kadar bekleyip Müftülüğe gitti. Müftünün odasına selamlayıp girdi, saygıyla Müftünün oturma teklifini beklerken başka sözler işitti.

- Hoş geldin hocam ben de seni Müftülüğe çağdırtmayı düşünüyordum, senin uğraman isabet oldu. Hemen konuya gireyim, Gaffaroğlu ailesi görev yaptığın bölgenin en önemli ailesidir ve dini hizmetlere daima maddi manevi katkıları vardır. Son zamanlardaki bazı davranışlarından ve çıkışlarından rahatsızlık duyduklarını bana ilettiler. Genç olduğun ve birazda idealist olduğunun farkındayım ama bizim meslekte halkla ilişkiler çok önemlidir. Köylüyü veya onları yönlendirenleri karşına alırsan kimse ne söylediğini dinlemez. Şimdi camiye geri dön ve o tabutu görünebilecek en iyi yere koy, yazısının da güzelce okunduğundan emin ol. Başka bir diyeceğin yoksa benim çıkmam gerekiyor.

İmamın boğazı kurumuştu ne diyeceğini bilemiyordu, yavaşça doğruldu kapıya doğru yürüdü. Kapı açılınca döndü müftüye baktı, bir şey söyleyecekti fakat vazgeçti. Kapıyı kapatıp köyüne doğru yola çıktı.

NOT: Bu öykü gerçek yaşanmış bir olaydan yazılmıştır.